

Tisdagen den 19 april

Kl. 12.30–15.54
18.00–21.50

§ 1 Debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

Proposition

2021/22:100 2022 års ekonomiska vårproposition anmälades.

Finansministern överlämnade 2022 års ekonomiska vårproposition 2021/22:100.

Anf. 1 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi befinner oss i en mörk period av Europas historia. Rysslands olagliga krig mot Ukraina har i grunden skakat om Sverige, Europa och världen och ritat om de ekonomiska förutsättningarna för lång tid framöver.

I ett kraftigt försämrat säkerhetspolitiskt läge lägger regeringen fram en budget för att stärka Sverige. Den vårbudget jag nu presenterar för riksdagen uppgår tillsammans med tidigare presenterade åtgärder till 35 miljarder kronor för att öka takten i försvarsutbyggnaden, fortsätta stötta Ukraina, lindra krigets konsekvenser för svenska hushåll och företag och fortsätta kampen mot samhällsproblemen. Nödvändiga investeringar i välfärden, för jobben och för klimatet ska inte skjutas på framtiden. Så stärker vi Sverige i en orolig tid.

Regeringen har sedan kriget inleddes arbetat efter tre tydliga prioriteringar: sanktioner mot Ryssland, att stötta Ukraina och att stärka Sverige. Kriget och sanktionerna bedöms vara på god väg att tvinga in den ryska ekonomin i recession. Nu är det slutfestat för de ryska oligarkerna, vars yachter och lyxlägenheter i väst beslagtas och tillgångar fryser inne. Många företag har lämnat den ryska marknaden, och inflationen är hög och den finansiella osäkerheten stor.

För vad? För Putins maktbegär och ideologiska dogmer. Låt det vara en påminnelse om varför vi i den här kammaren sitter här genom fria och allmänna val. Låt det vara en påminnelse om faran i en auktoritär nationalism och om varför vi varje dag ska stå upp för demokratin. Putin och den ryska statsledningen startade det här kriget, och de ansvariga ska utredas, ställas till svars och dömas för krigsbrott begångna i det här kriget. Det ska vi och det internationella samfundet se till.

Fru talman! I den osäkerhet som Europa kastats in i är det viktigt att inte tappa fokus på andra samhällsproblem. I skuggan av kriget har 21 människor skjutits ihjäl hittills i år i vårt land. Under påskhelgen har

våldsamma upplopp ägt rum i Linköping, Norrköping, Örebro och Malmö. 26 poliser har skadats, och ett tjugotal polisbilar har antingen skadats eller förstörts.

Varje angrepp mot en polis är en attack på vår demokrati. Ingen åsikt, hur osmaklig den än är, legitimerar våld. Helgens scener spelar rakt i händerna på extremisterna som vill polarisera och splittra vårt samhälle. Men Sverige kan bättre än att gå på det lockbetet. Alla de som tillgriper våld ska ställas till svars för sina handlingar och den skada de åsamkar både sina medmänniskor och lokalsamhällen.

Samhället måste stärkas. Därför har den här regeringen konsekvent och systematiskt satsat på att stärka hela rättskedjan. Straffen ska fortsätta skärpas och poliserna ska bli ännu fler, och de ska få bättre verktyg att bekämpa den grova brottsligheten. Den organiserade brottsligheten och det våld som sätter bostadsområden i skräck ska knäckas.

Den största tryggheten för vanligt folk är att ha ett eget jobb med sjysta villkor. Tack vare regeringens jobbpolitik och historiska åtgärdspaket är det fler som arbetar i Sverige nu än före pandemin. Och trots det försämrade omvärldsläget fortsätter arbetslösheten att sjunka. Det är en styrka för svensk ekonomi och för vår förmåga att bryta segregationen.

När ungdomar växer upp utan att se sina föräldrar gå till jobbet eller känna hopp inför framtiden skapas den jordmån gängen behöver för att rekrytera. I vårbudgeten fortsätter regeringen pressa tillbaka arbetslösheten genom att satsa på etableringsjobb för att de som står längst från arbetsmarknaden ska komma i arbete – för att fler ska kunna ta det där steget mot en egen självständig försörjning.

Den gröna industriella revolution som pågår inte minst i norra Sverige skapar jobb nu och i framtiden samtidigt som den påskyndar vårt oberoende av fossila bränslen. Så kan Sverige också bidra till att Europa slår sig fritt från rysk gas och olja.

Sverige ska fortsätta ligga i framkant i klimatomställningen. Det gynnar både tillväxten, våra klimatmål och våra säkerhetspolitiska intressen.

Häromveckan lyssnade jag tillsammans med mina europeiska finansministerkollegor på Martjenko, Ukrainas finansminister. Han uttryckte sig så här: Vi utkämpar kriget på alla fronter. Min front är den ekonomiska.

Tillsammans med EU har den svenska regeringen arbetat intensivt för att stötta Ukraina ekonomiskt, humanitärt och militärt. För första gången sedan Sovjetunionen angrep Finland 1939 har Sverige skickat defensiva vapen till ett annat land – för att det är rätt. Men att stötta Ukraina är också en fråga om Sveriges säkerhet. Ett försvar av Ukrainas gränser är ett försvar av alla länders gränser.

Fru talman! Min morfar stred och stupade i det finska vinterkriget. Min mamma kom till Sverige som krigsbarn. Jag och min släkt vet alltför väl hur det är att leva med oron för hur Ryssland kan agera. Det finns många i vårt land som har flytt undan krig, förföljelse och förtryck och som bär med sig liknande erfarenheter. Vårt besked till hela den här kammaren är entydigt: Europa och Sverige står med Ukraina.

(Applåder)

Fru talman! Regeringen genomför sedan flera år tillbaka i bred politisk enighet en kraftig förstärkning av vårt lands totalförsvar. Nu ökar vi takten. Anslagen till det militära försvaret ska nå 2 procent av bnp så snart det är praktiskt möjligt, det vill säga när det är möjligt att effektivt omsätta ök-

ningarna i stärkt försvarsförmåga. Med det genomför regeringen den största utbyggnaden av Sveriges militära försvar sedan andra världskriget.

Vår militära och civila beredskap är ömsesidigt förstärkande. I vårbudgeten stärker vi Sveriges civila beredskap i form av försörjningsberedskap och befolkningsskydd. Vi stärker också kommunernas viktiga arbete med krisberedskap.

För att stärka Sverige långsiktigt behöver vi fortsätta bygga vidare på lärdomarna också från pandemin. Därför presenterar regeringen i vårbudgeten ytterligare en halv miljard för att öka sjukvårdens kapacitet att öppna fler vårdplatser.

Även om vi önskar att pandemin låg bakom oss kvarstår en risk för ökad smittspridning och mutationer. Därför är det fortsatt viktigt att vi samtidigt som vi stärker hälso- och sjukvården får fler att vaccinera sig. Vi avsätter redan nu pengar för en eventuell fjärde dos för hela svenska folket. I Sverige ska du kunna lita på att vården finns där när du behöver den.

Fru talman! Rysslands invasion av Ukraina men även Rysslands agerande före kriget har påverkat oss både säkerhetspolitiskt och ekonomiskt. Svenska hushåll har känt av det här genom högre drivmedelspriser, högre elpriser och högre livsmedelspriser. Inflationen är som konsekvens betydligt högre än normalt.

Regeringen har sedan tidigare presenterat åtgärder för att dämpa prischocken för svenska hushåll och företag genom en elpriskompensation, en särskild drivmedelskompensation och genom att vi tillfälligt sänker diesel-skatten med 1,80 kronor till EU:s miniminivå. Det är åtgärder som inte kräver att vi går den långa beslutsvägen via Bryssel, utan beslut kan fattas med ett klubbslag i Sveriges riksdags egen kammare. För det finns hushåll och företag som inte har råd att vänta. Inte minst jordbruket kämpar just nu med höga utgifter kopplade till bränsle och gödsel. Det ligger i Sveriges intresse att vi har ett livskraftigt jordbruk och en egen livsmedelsförsörjning som kan bidra till vår beredskap.

Regeringen har också gått fram med ett moderniserat och förbättrat re-seavdrag som gynnar arbetspendlare. Ingen politiker kan dock lova att kompensera för allt i ett så exceptionellt läge som vi befinner oss i. Det är varken seriöst eller finansiellt hållbart.

Sverige och svenska folket kommer att påverkas av krigets konsekvenser under en lång tid framöver. Regeringen tar ansvar för att lindra krigets konsekvenser för både företag och svenska hushåll.

I kris riskerar ekonomiska klyftor att fördjupas. Vi såg det under pandemin, och vi ser det nu. Prisökningar påverkar alla, men de drabbar framför allt låginkomsthushåll. Det kan vara arbetare som är beroende av bilen för att ta sig till jobbet, handla mat eller skjutsa barnen till fritidsaktiviteter. Det kan vara ensamstående föräldrar som inte har råd att ersätta nedslitna vinterskor därför att basvarorna har blivit dyrare. Regeringen har därför presenterat riktade åtgärder med ett tillfälligt höjt bostadsbidrag för de mest utsatta barnfamiljerna.

I det här läget ska vi inte svika landets pensionärer. Under de senaste åren har regeringen genomfört en lång rad förbättringar på pensionsområdet, men det finns fortfarande behov av att förstärka ekonomin för de pensionärer som har det sämst ställt. Regeringen föreslår därför i vårbudgeten en ny skattefri förmån som kallas garantitillägg. Det ska införas till pensionärer med låga inkomster. Reformen innebär att totalt en miljon pensio-

närer får en förstärkt ekonomi med i genomsnitt 750 kronor per månad. Det här gör skillnad på riktigt i vardagen.

Riksdagens högerpartier är nu Sveriges pensionärer svaret skyldiga. I ett läge där matpriserna ökar, kommer ni att rösta ja eller nej till pensionärernas garantitillägg? För oss socialdemokrater är svaret självklart ja.

Vår förmåga att stå starka i kris, och ytterst krig, bygger på det starka samhället. Dagens budget kompletterar det reformpaket på över 70 miljarder som vi presenterade i höstens budget för att bland annat ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden, bryta segregationen och öka takten i klimatomställningen.

Under pandemin tycktes alla partier vara överens om behovet av att satsa på äldreomsorg och sjukvård. Alla partier säger sig nu vilja stärka Sveriges försvarsförmåga. Jag säger att vi måste klara både och.

Här går tydligen en skiljelinje i svensk politik. Regeringen har sedan 2014 genomfört en permanent förstärkning av de generella statsbidragen med över 30 miljarder kronor. För oss socialdemokrater är satsningar på välfärden inte avhängigt av vad som står på löpsedlarna. Vår välfärd ska fungera i fred och i krigstid, i vardag och under en pandemi. I tider av osäkerhet ska vi inte skära ned på välfärd och vår allmänna beredskap.

Vår motståndskraft att möta kriser bygger i stor utsträckning på starka statsfinanser. Tack vare att vi återigen städade upp stora budgetunderskott och sparade i de goda tiderna kunde vi möta pandemin med den lägsta statsskulden sedan 1977.

Nu befinner vi oss i en ny kris. Sverige är i jämförelse med andra länder väl rustat, men kriget skapar en stor osäkerhet för den ekonomiska utvecklingen framöver. Alla partier måste ta sitt ansvar för att säkra Sveriges ekonomiska uthållighet. Breda ofinansierade reformer riskerar att spå på inflationen och skapa budgetunderskott. Det är inte så vi stärker Sverige.

Vår motståndskraft är ingen naturlag, utan den bygger ytterst på den politiska riktningen.

Fru talman! Precis som min mamma har det ukrainska folket tvingats på flykt undan de ryska bombarna. De flesta söker skydd i andra delar av Ukraina eller i angränsande länder, men en del söker sig också till Sverige. Sverige ska ta sin del av ansvaret i EU, men vi ska inte tillbaka till 2015. Alla svenska kommuner ska ta sitt ansvar för det svenska mottagandet.

Civilsamhällets insatser kan inte nog betonas. Det är i det mellanmänskliga mötet som vi visar vad solidaritet betyder i praktiken. Det kan vara människor som öppnar ett extra rum för en familj som söker trygghet. Det kan vara alla som räcker upp en hand och säger: Jag vill hjälpa till.

När vi står tillsammans i kris är vi också starka. Det är den solidariteten vi visade varandra under pandemin, och det är den solidariteten som vi ska fortsätta att visa varandra också i den här krisen. Vår förmåga att stå starka tillsammans bygger på ett starkt försvar, en stark välfärd, starka statsfinanser och en framtidstro på arbetsmarknaden.

I denna vårbudget ökar regeringen takten i försvarsutbyggnaden. Vi fortsätter att stötta Ukraina. Vi lindrar krigets konsekvenser för svenska hushåll och företag, och vi fortsätter kampen mot samhällsproblemen. Med detta lämnar jag över 2022 års vårbudget till riksdagen.

(Applåder)

Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tror att många, precis som jag, har varit mycket upprörda och arga i helgen. Vi har sett det som har utspelat sig runt om i svenska städer.

I Örebro vid Idrottshuset, där mina barn spelat både pingis och innebandy, var det upplopp. Människor kastade stora stenar och tillhyggen mot polisen – i syfte att döda. Vi är många som har sett bilden på den trasiga hjälmen med blod på. Det är en trasig hjälm som tillhör en polis i yttre tjänst. Det var en polis som sprang rakt mot faran.

Fru talman! Dåden utförs av människor som sätter sig över svenska lagar och regler, över själva rättssamhället. Justitieminister Morgan Johansson kallade våldsverkarna demonstranter och sa att de borde gå hem. Jag säger att de är inhemska terrorister som inte borde gå hem, men de ska skickas i fängelse.

(Applåder)

Framför allt, fru talman, behöver polis och rättsväsen få alla de resurser och alla de verktyg som nu behövs för att upprätthålla tryggheten. Det är politikens ansvar.

Fru talman! Det är en regerings allra viktigaste uppgift att se till att ett land är tryggt och upprätthålla lag och ordning. Men här har Socialdemokraterna brustit. Jag menar att det är det största misslyckandet som Socialdemokraterna har visat under dessa åtta år.

Fru talman! I dag debatterar vi Socialdemokraternas sista budget för den här mandatperioden. Då kan det också vara på sin plats att summera och göra bokslut över de åtta åren.

Sverige är inte längre känt för att vara ett av de tryggaste och bästa länderna i världen. Vi har också kämpat för helt andra saker. Under dessa åtta år har Sverige gång på gång slagit rekord i dödsskjutningar. Hela områden har tagits över av kriminella gäng. Den otrygghet som har slagit rot de senaste åren gör att föräldrar inte längre vågar låta sina barn gå hem från skolan. Tjejer och kvinnor vågar inte gå ut i sitt eget kvarter på kvällen.

En annan del av bokslutet handlar om att Sverige har bland den absolut högsta arbetslösheten i hela EU; i samma liga som Italien och Grekland. Rekordmånga människor är långtidsarbetslösa och helt bortglömda av Socialdemokraterna. I Sverige finns efter dessa åtta år ett stort utanförskap, som stänger ute människor från arbetsgemenskap och egen lön.

En annan del av bokslutet handlar om skattehöjningar. Det är också rekord vad gäller skattehöjningar: plastpåseskatt, flygskatt, höjd fordonskatt, höjd elektronikskatt, höjd drivmedelsskatt, höjd energiskatt, och så vidare.

Jag gjorde en snabbkoll innan debatten och kunde se att regeringen har infört åtminstone 46 skattehöjningar eller nya skatter. En sak vet jag säkert, nämligen att många av skattehöjningarna drabbar vanligt folk.

Fru talman! Det här är något av det bokslut vi kan se efter åtta år med den här regeringen.

Jag vill lyfta upp tre områden kopplade till budgeten där vi behöver en annan inriktning på politiken nästkommande år. Det handlar också vårpropositionen om. Men jag vill se en annan inriktning än den regeringen visar.

Prot. 2021/22:98

19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

Det är tre saker som jag ser är viktiga. Den första är att hushållens ekonomi, både barnfamiljers och pensionärs, ska stärkas. Den andra är att vi måste återupprätta arbetslinjen så att alla som kan också är med och bidrar. Den tredje, fru talman, är att Sverige ska bli tryggt igen.

För det första är det oroliga tider. Inflationen ökar, räntorna stiger och tillväxten viker ned. Det har blivit dyrt att vara svensk, inte minst att vara svensk och beroende av sin bil, men också väldigt dyrt att betala elräkningen – särskilt om man bor i Skåne – och numera dyrt att betala matkasen.

Men det här är ju ingen naturlag. Det är i mångt och mycket ett resultat av politiska beslut. Inflationen kommer inte bara utifrån och är inte importerad. Det är politik som har lett fram till detta, och det är också politik som kan vända utvecklingen.

Mitt löfte till svenska folket är att Moderaterna kommer att driva en politik som faktiskt kan fylla plånboken i stället för att, som nu, gröpa ur den.

Vi behöver få ned bensinpriset på macken till rimliga nivåer. Det var därför Moderaterna lade fram förslaget om 5 kronor vid pump som röstades igenom med stor majoritet här i riksdagen. Redan den 1 maj sänks alltså priset på både diesel och bensin.

Vi behöver bygga ny kärnkraft, inte bara för att klara klimatomställningen utan också för att få ned elpriserna så att svenskarnas elräkningar inte längre dikteras av Putins gaspriser.

I stället för att höja bidrag och skicka ut små kompensationer för att man ska ha råd att betala de höga skatterna tycker jag att det är en bättre väg att vi helt enkelt sänker skatterna.

För det andra, fru talman, vill jag se en återupprättad arbetslinje där alla som kan är med och bidrar i stället för att vara beroende av bidrag. I dag är det alltför många som inte jobbar som försörjs av dem som jobbar, och så kan vi inte ha det. Det är varken rätt eller rättvist, och det bygger heller inte samhället starkt. Vi vet att när fler är med och bidrar blir det mer pengar till fler poliser, fler sjuksköterskor och fler platser på ingenjörsutbildningen och till försvaret.

Här kommer ett litet tips till finansministern. Välkommen till första debatten! Om fler jobbar och betalar skatt behövs det inte fler nya, höga skatter.

För det tredje, fru talman: Är det något vi har blivit påmind om de senaste månaderna är det att frihet och trygghet inte kan tas för givet. Sedan Ryssland invaderade Ukraina har vi sett ett nytt säkerhetspolitiskt läge i Europa. Låt oss vara tydliga med vad som står på spel, nämligen ett fritt Europa där varje enskilt land kan välja sin egen väg och sin egen framtid. Det är därför som Ukrainas sak i allra högsta grad också är vår.

Här hemma måste vi anpassa vår beredskap till en ny tid. Därför kommer vi i varje budget att prioritera svenska folkets trygghet. Tryggheten och friheten kommer att kosta, och det kan betyda att annat får stå tillbaka.

Men det handlar också om trygghet inom landets gränser. Mer pengar till polisen, till hela rättsväsendet, så att gängen kan sättas i fängelse. Vi ska ha hårdare straff så att de kriminella sitter inne länge, så länge som de förtjänar. Och bort med straffrabatterna! Jag vill inte läsa om en enda våldtäktsman till som får högre ersättning än det offer som han har våldtagit. Inte en enda gång till, fru talman. Det är ett hån mot brottsoffren.

Slutligen kan jag lova att i Moderaternas budget nu och åren framöver kommer vi att satsa på detta, för det är statens viktigaste uppgift. Om fem månader, fru talman, kan Sverige få en ny regering. Det är faktiskt väldigt mycket som är dystert nu, men jag ser med hopp på framtiden. Det är inte lätt att vända den här utvecklingen, men det är fullt möjligt. Och det är minst sagt tid att byta kurs om vi ska få ordning på Sverige.
(Applåder)

Anf. 3 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Fru talman! Inflationshotet har seglat upp som det förmodligen största hotet mot svensk ekonomi. Inflationen ligger på någonstans omkring eller till och med strax över 6 procent, alltså långt ifrån målbilden om en stabil prisutveckling på 2 procent.

Det här underminerar givetvis vanligt folks köpkraft. Det urholkar pensionerna, och lönerna räcker till allt mindre. I förlängningen hotar det hela återhämtningen efter covid-19, som i stället löper risk att utvecklas till en väldig antiklimax.

En del av det här förklaras givetvis av omvärldsfaktorer, inte minst krig, alltså det brutala, orättfärdiga, moraliskt och juridiskt djupt förkastliga anfallskrig som diktatorn, kleptokraten och numera även krigsförbrytaren Putin har valt att starta mot en suverän och självständig stat i hjärtat av Europa.

Men den här utvecklingen är likväl inte någon svart svan, som den libanesisk-amerikanske matematikern Nassim Nicholas Taleb skulle beskriva det, det vill säga en händelse som är så osannolik att ingen riktigt kunde förutspå den. Det gick absolut att förutspå det här, att se det komma. Prisstegringen på bensin, diesel och el är ett direkt resultat av regeringens politiska beslut. Faktum är att Sverige hade högst bränslepriser inte bara i EU utan i hela världen före kriget i Ukraina – alltså inte bara höga utan högst och inte av någon slump utan för att regeringen vill ha det på det sättet.

Vi har en helt bisarr så kallad reduktionsplikt i Sverige. Vi blandar in en massa sörja i dieseln som vi sedan tankar våra bilar, lastbilar, traktorer och skogsmaskiner och andra maskiner med. Den här inblandningen driver upp priserna med flera kronor per liter. Utöver detta betalar vi punktskatt när vi tankar. Ovanpå det, på toppen av alltihop, betalar vi en mervärdeskatt som är näst högst i hela EU.

Höga priser på drivmedel och el urholkar köpkraften hos vanligt folk. Men det här är även insatsvaror i så gott som all annan produktion av både varor och tjänster, det vill säga att det driver upp priserna på i princip allt annat som vi konsumerar.

Läget är alltså som så att regeringen ser sig tvungen att dela ut bidrag till människor så att de ska ha råd att betala sina skatter. Ni förstår vilket cirkelresonemang, va? Staten belägger oss med så höga skatter att vi inte har råd att betala dem. Då delar man ut bidrag så att vi har råd att betala skatt tillbaka till staten, som i sin tur har råd att ge oss bidrag att betala skatten med. Det här kan rimligen inte vara sund ekonomisk politik.

Fru talman! Vi såg det inte komma, säger man om saker som det var rätt uppenbart att de skulle komma. Om man stänger ned fullt fungerande, stabil och fossilfri kärnkraft för att i stället satsa på väderberoende, miljöskadlig, dyr och framför allt opålitlig vindkraft, ja, då minskar utbudet av el, och då stiger priset. Det är inte sju eller åtta steg bort, så att säga. Det

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

är ett steg bort. Man borde kunna se det komma. Minskar utbudet ökar priset. Om man har först skyhöga punktskatter på just el – av för mig helt obegriplig anledning – och sedan även mervärdes- och omsättningsskatt, ja, då blir elpriset för det enskilda företaget eller för det enskilda villahushållet betydligt högre än nödvändigt. Höga skatter leder till höga priser för slutkunden. Det är liksom inte raketforskning. A leder till B.

Fru talman! Man vill väl tro att regeringen kan tänka *ett* led framåt, *ett* steg framåt. Det som utmärker en duktig schackspelare är förmågan att tänka flera steg framåt – kanske sju eller åtta, vad vet jag. Sedan blir antalet kombinationer i princip oändligt; då blir det för svårt. Visst, det är väl för mycket begärt att regeringens statsråd ska vara duktiga schackspelare. Men det vore kul om de kunde tänka i alla fall *ett* steg framåt.

Jag begär inte att regeringen ska bestå av Bobby Fischer eller Capablanca eller Garri Kasparov. Jag begär inte att ni ska kunna tänka sju åtta steg framåt i vad som är en komplex process. Men, seriöst, om ni ska ha ett statsrådsarvode på 145 000 i månaden, är det då för mycket begärt av de svenska skattebetalarna att ni ska kunna tänka ett enda steg framåt och se att A leder till B? ”Gör det? Det såg vi inte komma!” brukar man säga. Det är ju häpnadsväckande – häpnadsväckande tragiskt.

Fru talman! Reduktionsplikten och påtagligt höga skatter har lett till att Sverige har världens högsta diesel- och bensinpriser. Och återigen – det här är viktigt; jag vill återkomma till det: Det här är alltså medvetna beslut fattade av denna regering. Det är medvetna politiska beslut fattade av denna regering. Man vill ha det på det här sättet.

Det är inte bara hushållen som drabbas. Detta får såklart effekter på jordbruket och för bönderna, så till den grad att de inte längre kan nå lönsamhet utan i stället tvingas att lägga ned. Effekten av regeringens politik blir alltså att man riskerar att slå ut stora delar av den svenska livsmedelsproduktionen. Detta kan bli ett synnerligen bryskt uppvaknande för alla dem som – vad vet jag? – bor på exempelvis Södermalm i Stockholm och röstar vänster och tror att de är självförsörjande för att de har en ekologisk tomatplanta på sin balkong.

Detta är ett stort problem. Det finns politiska lösningar, men ska vi åstadkomma dem kommer vi först att behöva vinna ett val och byta regering.
(Applåder)

I detta anförande instämde Charlotte Quensel och Eric Westroth (båda SD).

Anf. 4 MARTIN ÅDAHL (C):

Fru talman! Det är allvarliga tider, dessa. Det kan rent av kännas som en side-show att diskutera Sveriges vårandringsbudget när den stora ryska offensiven i Donbass i Ukraina just inletts efter snart två månader av lidande och av onämnbara krigsbrott och människorättsbrott, men också av ett heroiskt motstånd när Ukraina kämpar för allas vår frihet.

Men är det en side-show så är det en viktig sådan. Det handlar inte bara om det viktiga i denna budget – att vi skickar stöd till Ukraina och att vi nu tar emot flyktingarna från Ukraina eftersom Sverige aldrig var fullt och säkrar att dessa barn, mammor, far- och morföräldrar, systrar och bröder är säkra i vårt land medan Ukrainas folk strider.

Det handlar inte bara om att vi förstärker vårt försvar, som Centerpartiet drivit på för länge, och, specifikt i denna budget, totalförsvaret, som så många så länge ignorerat och som nu till slut, i linje med vad vi så länge har krävt, byggs ut kraftigt.

Det handlar också om att vi i krigets kölvatten står inför stora prövningar även för vår svenska ekonomi. Vi ser en inflation som stiger, inte bara i Sverige utan i hela världen, till de högsta nivåerna sedan 70- och 80-talen. Jag har inte sedan alldeles i början av min nationalekonomiutbildning sett dessa siffror. Räntorna stiger, liksom de nominella räntorna. Det finns stora risker i svensk ekonomi. Och arbetslösheten är fortfarande på 7 procent – högre än i länder som Frankrike.

Då måste vi våga fokusera. Populismens tid i svensk ekonomisk politik är över. Och ett fokus måste vara att försvara Ukraina och Europa på den front som president Zelenskij pekat ut för oss: snabbt minska beroendet av rysk olja och gas. Varje vecka skickar EU pengar till Kreml för gasen och oljan som överstiger det som väst har givit Ukraina sedan kriget startade. Vi matar in mångfalt mer pengar i krigsmaskinen än vi ger till Ukraina.

Och här förenas två av våra stora utmaningar: vår kamp för att rädda klimatet och för att Sverige ska lysa som ett fossilfritt föredöme och en teknikvänlig kraft och oberoendet av rysk fossil gas och olja. Sverige är här en stor spelare. Vi kan accelerera, snabbspola, utbyggnaden av svensk energi.

Och inget är just nu snabbare än att resa vindkraftverk, eller mer lönsamt och säkert. Över 150 terawatt havsbaserad vindkraft finns redan planerad i svenska vatten. Här talar vi om år, inte årtionden. Betänk att hela Tysklands elproduktion från rysk gas är 50 terawattimmar.

Här finns på samma sätt en enorm potential för billiga svenska biodrivmedel, fru talman – miljarder liter som kan ersätta diesel från diktaturer världen runt, det som Sverigedemokraterna kallat sörja men som jag skulle kalla grön, inhemsk biodrivmedelsproduktion. Detta blir inte av på grund av att vi hela tiden är beredda att ändra spelreglerna och inte ger stabila spelregler för denna bransch, till exempel skattefrihet, som Centerpartiet har föreslagit.

Samtidigt som vi mildrar den fruktansvärda prischocken på el för svenska konsumenter behöver vi också med gröna avdrag satsa på att minska elberoendet. Och samtidigt som vi mildrar den fruktansvärda prischocken för bilberoende personer på landsbygden med kraftfulla skattesänkningar måste vi också satsa på de alternativ som går att producera till priser som är lägre än dem som vi betalar för den fossila dieseln.

Och samtidigt – detta är ingen side-show – måste vi trygga svensk livsmedelsproduktion. Det är en del av vårt totalförsvär. Här har man drabbats av en fyrdubbel smäll på den svenska landsbygden. Det är inte bara bränsle- och elkostnader, utan det är också foderpriser som skjutit i höjden och gödselpriser som mångdubblats. Svenska animaliebönder ser sina livsverk krossas.

Svensk självförsörjning, som borde stiga, är på väg ned under 50 procent av all mat som vi konsumerar i landet. Den måste öka, och där har Centerpartiet bidragit till att det åtminstone finns 1 miljard i nödstöd i den budget som ligger på riksdagens bord. Men det var före kriget. Det behövs mångdubbelt mer.

Vi måste sänka, ta bort, all skatt på den diesel som används i gröna näringar retroaktivt från den 1 januari 2022. Vi måste rikta ett kraftfullt mångmiljardpaket till Sveriges animaliebönder så att de överlever krisen och vågar kämpa vidare med vårbruket, så att vi har kvar våra producenter.

Slutligen: I ett läge där kriminella, besinningslösa vandaler bränner ned förorter, där så många människor kämpar för sina jobb och sin trygghet, och de självdestruktiva våldsverkarna angriper de poliser som ska skydda oss och dem som bor i områdena måste naturligtvis polisens närvaro i vardagen bli mycket starkare än den är i dag.

Men vi måste också lyfta dessa delar av Sverige ur utanförskap. Det fungerar inte med långt över 150 000 långtidsarbetslösa. Jobbmotorn måste komma igång igen nu, efter krisen. Det är visserligen sant att Centerpartiet har fått igenom stora skattesänkningar på jobb och företagande och stora strukturella reformer av arbetsmarknaden som kommer att göra det lättare att anställa. Men småföretagen måste få chansen, med lägre skatter, inte minst arbetsgivaravgifter, att fortsätta skapa fyra av fem jobb, så att vi kan få integrationen att fungera och belöna och lyfta fram dem som skapar jobb och som jobbar – inte dem som hatar och härjar, bränner och förstör.

Då måste vi också få igång jobbmotorn för alla de tiotusentals nyanlända flyktingar som kommer till vårt land, alla dessa mammor som man träffar på boendena, som bara vill visa vad de kan göra med sin profession och sina kunskaper. Då måste vi öppna arbetsmarknaden för dem, även med sådant som nystartsjobb, och ge dem undervisning i svenska.

Allt detta och mer måste till, men det är oroligt i svensk finanspolitik nu. Vi har sett 15 budgetar under 2020, 11 under 2021 och 7 bara under 2022. Det handlar om halvdussinet utskottsinitiativ.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Tack så mycket!)

Ursäkta, fru talman?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Tiden är tyvärr ute.)

Jaha, okej. Tillåter fru talmannen att jag avslutar?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Ja, om det är mycket kort.)

Det brukar vara lite varierande regeltillämpning när det gäller dessa tidsramar.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Just den här debatten är sådan.)

Jag tänker då avsluta, om det tillåtes.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Ja, mycket kort, tack.)

Vi måste prioritera. Vi måste satsa på basics i svensk ekonomisk politik. Det handlar om Ukraina, försvaret, totalförsvaret, välfärdens kärna, vård, skola, omsorg och livsmedelsproduktion. Det handlar om den gröna

energin och småföretagen som jobbmotor, integrationsmotor och tillväxtmotor så att resurser för välfärden fortsätter att skapas.

Det vi gör nu är ingen side-show. Det är avgörande om vi förmår att fokusera och se bortom den kortsiktiga populismen för Sveriges bästa. (Applåder)

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag vill påminna om att det är nya regler för den här debatten, så det är maxtider på åtta minuter för det första anförandet och två minuter för det andra.)

Anf. 5 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Rysslands invasion av Ukraina har förändrat förutsättningarna för vår samhällsdebatt. Det brutala angreppet gör och måste göra djupa avtryck i vår förståelse av vår egen samhälleliga gemenskap, av våra gränsöverskridande beroenden som människor av den både breda och djupa betydelsen av säkerhet och trygghet. Vårt lands frihet och självbestämmande vilar ytterst på en kombination av å ena sidan vår egen försvarsvilja och förmåga och å andra sidan en internationell ordning med respekt för folkrätten – den som Ryssland nu så flagrant bryter mot med sitt anfallskrig.

Det har tillskjutits extra medel till Försvarsmakten redan under innevarande budgetår. Det är bra. Det är också rimligt och viktigt att svensk försvarsförmåga byggs upp mer långsiktigt. Riksdagens samtliga partier har ställt sig bakom en sådan ambition. Det är också bra.

Självklart måste en sådan ambitionshöjning bäras och finansieras solidariskt. De bäst bemedlade i vårt land måste vara med och bidra mer. Om det i delar av riksdagen finns känslomässiga svårigheter med att kalla sådana skatter för värnskatt kan vi säkert diskutera oss fram till andra begrepp. Det viktiga är att lärare och sjuksköterskor, långtidssjuka och korttidsanställda – alla de som under många år har dragit ett tungt lass när ett fåtal har lutat sig tillbaka och sett sina bankkonton och aktieportföljer växa – ska veta att de nödvändiga ökningarna av försvarsutgifterna ska bäras efter förmåga.

Fru talman! Sverige är på många sätt ett fantastiskt land. Våra styrkor har byggts upp genom årtionden av gemensamma strävanden av kloka beslut tagna efter kamp och överväganden – system, kunskaper och värderingar som varje dag bärs upp av människor som lever och verkar i det här landet. Men just de styrkor som har gjort Sverige till ett så bra land att leva i har också varit under hårt angrepp och i flera avseenden faktiskt tagit enorm skada.

Sverige är i dag ett land med en unikt marknadsiserad skola. Kommerciella skolkoncerner ser den skattefinansierade svenska skolan som ett avkastningsobjekt att mjölka pengar ur. Resultatet ser vi i form av sämre kunskapsnivåer, socioekonomisk segregation och desperation i lärarkåren samtidigt som ägarna kan korka upp nya årgångsviner.

Också inom andra välfärdstjänster har vi i Sverige gjort samhällsservice till marknadstransaktioner. Resultatet är att det ploppar upp nät-doktorer som betjänar friska innerstadsstockholmare medan vårdcentraler lägger ned i våra utsatta förorter och BB försvinner från glesbygden. Äldreomsorgsbolag täljer guld med smörkniv medan de som gör jobbet inom vården och omsorgen tvingas springa fortare. Resultatet är också

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

osunda, korruptionsliknande förhållanden med svängdörrar mellan beslutande politiska församlingar och de bolag vars profiler är avhängiga av just politiska beslut.

Sverige är i dag något av ett skatteparadis för den som samlat på sig stora kapitalinkomster, allt oftare genom fastighetsspekulation och arv. Sverige är närmast unikt i den industrialiserade världen i att inte ha vare sig förmögenhetsskatt, arvs- och gåvoskatt eller fastighetsskatt baserad på fastighetens värde. Koncentrationen av förmögenheter i den mycket lilla gruppen superrika har i dag knappt någon motsvarighet bland demokratiska industriländer. För att citera ekonomijournalisten och författaren Andreas Cervenka: I klassen välfärdssamhällen i väst spelar vi i en egen liga. Våra nordiska grannländer framstår i jämförelse som ett slags socialistiska hippiekollektiv.

Detta, fru talman, gör något med ett samhälle. Det drar isär. Det skapar misstro och uppgivenhet. Det trycker tillbaka kreativitet, industriell innovation och ekonomisk tillväxt. Vi vet detta genom decennier av forskning och statistik, men vi ser det också om vi intresserar oss för vanliga människors vardagsbesvär.

Det handlar om att se arbetsvillkoren för den som sliter i vården, desperationen hos den som försöker komma in på bostadsmarknaden utan att ha föräldrar som kan slänga in några hundra tusen och frustrationen hos den som pressas hos Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller socialtjänsten för att de politiska makthavarna i omgångar har fått för sig att det är just de arbetslösa, de sjuka och de fattiggjorda som behöver tryckas ned med urholkade stöd och med systematiskt misstänkliggörande.

Ser vi de här grundläggande problemen i svensk ekonomi, som hand i hand med klimathotet är avgörande för våra framtida levnadsvillkor, och ser vi dem reflekteras i regeringens ekonomiska vårproposition? Nej, egentligen inte. Det är en allvarlig brist med hela den ekonomisk-politiska debatten i Sverige i dag och något som vi i Vänsterpartiet lovar att varje dag kämpa för att ändra.

På en punkt läggs däremot på riksdagens bord ett skarpt förslag för att börja göra något åt en allvarlig orättvisa i det svenska samhället. Det är det förslag om garantitillägg som finns i vårändringsbudgeten och som Vänsterpartiet drivit igenom i förhandlingar med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Sverige är det land i Norden som har den största andelen fattigpensionärer. Ungefär 300 000 har vad som definieras som låg ekonomisk standard i Sverige. Så ser det ut för att vi har ett pensionssystem som inte kan lösa den orättvisan utan tvärtom fördjupar den. Vi har alltså hundratusentals ålderspensionärer, de flesta av dem kvinnor, som har det så knapert att de inte har några marginaler för att slippa stressen varje månad för räkningar som ska betalas och mat som ska inhandlas. De har inga marginaler för att kunna njuta av en solig vårdag ute på ett fik eller köpa presenter till barnbarnen och kanske till och med planera en liten utflykt någon gång.

Den höjning som det nu är upp till riksdagens partier att leverera går till alla dem som har garantipension och ger upp till 1 000 kronor i månaden skattefritt åt dem som har allra minst. I genomsnitt blir det cirka 750 kronor i månaden för den miljon pensionärer som berörs. Detta är människor som har byggt upp det här landet och slitit under långa år. Många har jobbat i princip hela livet men under dåliga förhållanden. De

har haft låg lön och små deltider kombinerat med hemarbete och omsorg för barn. Andra har slitits ut tidigt på grund av tunga arbeten och på grund av de bördor som hårdast tynger i klassamhällets mest utsatta skikt.

Varannan kvinnlig ålderspensionär i Sverige måste helt eller delvis förlita sig på garantipension. Bland kommunalarna, de som tagit ansvar i barnomsorgen och äldreomsorgen, är det 70 procent – sju av tio – som är där. Gemensamt är att de har en för låg pension och att de verkligen förtjänar en höjning.

Det är avslutningsvis en central poäng här, utöver själva reformen, att det handlar om en ekonomisk politik som ser stora grupper av människor som gång på gång blir osynliga när det ska fattas beslut om stöd. Vi har sänkta och avskaffade kapitalskatter som jag nämnde tidigare. Vi har miljarder och åter miljarder i rutavdrag och ränteavdrag. Vi har 3:12-reglerna, som har gjort en grupp höginkomsttagare till ett skattefrälse. Det har gått ut enorma summor i företagsstöd under pandemin, men det satt riktigt långt inne att börja lappa i a-kassan och sjukförsäkringen.

Nu står striden om fattigpensionärernas villkor. Om det är något som verkligen är ett löfte från mig och Vänsterpartiet inför valet och efter valet är det att det måste vara vanligt folks tur i den ekonomiska politiken.

(Applåder)

Anf. 6 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Putins aggression, Rysslands invasion och Kremels krigsförbrytelser har förändrat världen och de utmaningar vi står inför. Det handlar om säkerhet och trygghet och om värden som demokrati och rätten att leva och söka lycka. Det handlar om civilisationen i vår del av världen och det som byggt våra samhällen starka.

Det som händer nu är ett fruktansvärt övergrepp på Ukrainas folk, och det får långtgående konsekvenser också för oss – för svenska hushålls ekonomiska utsikter, för offentliga utgifter för det vi måste göra när det gäller försvar och att stötta Ukraina på olika sätt och när det gäller att bidra för att avhjälpa de katastrofer som riskerar att uppstå också på andra håll i världen.

Det får konsekvenser för priser och produktion när värdekedjor och råvaror påverkas. Det handlar om livsmedel och livsmedelsförsörjning.

Pandemin skakade om våra samhällen och vårt sätt att leva. Nu står vi igen i en ny politisk realitet.

Men det är också så att vi går ut ur pandemin och in i det nya säkerhetsläget med omfattande samhällsproblem i vårt land. Det gäller tryggheten, sjukvården, energin, äldreomsorgen, långtidsarbetslösheten och möjligheten att leva och bo i hela Sverige. Det är problem som nu delvis förstärks av kriget men som också, förstås, skyms av dess mörka närvaro.

När det gäller dessa problem behövs en regering som inte enbart skylar problemen på yttre omständigheter utan också ser orsakerna och är beredd att göra någonting åt dem. Här har regeringen sin största svaghet, vilket också manifesteras i dagens vårproposition. För mig blir det uppenbart att Sverige behöver ett nytt politiskt ledarskap.

I stället för konkreta och omfattande reformer och en plan för hur vi ska hantera dessa problem får vi alltmer av talepunkter.

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

Från regeringens sida säger man coronaköer om vårdköerna. Men statistiken visar att köerna mer än fördubblades mellan 2014 och 2019, alltså före pandemin. Det ökade från 40 000 till 90 000 personer i orimlig väntan på behandling. I dag är det 160 000 personer.

Vården är så ojämlig i Sverige i dag att människor flyttar mellan regioner för att få den vård de inte kan få i den egna regionen. Och det var först när den budget som Kristdemokraterna och Moderaterna förhandlade med Sverigedemokraterna vann här i kammaren som vi fick en satsning på fler vårdplatser, trots det faktum att Sverige har lägst antal vårdplatser per capita i hela EU.

Nu gör regeringen förstärkningar när det gäller sjuksköterskor i vårändringsbudgeten. Det tycker jag är bra. Men man kan också konstatera något och läsa högt ur vårändringsbudgeten. Regeringen skriver så här: Hälso- och sjukvårdens kapacitet har under de senaste åren blivit alltmer ansträngd, vilket lett till sämre tillgänglighet för patienterna. Det har också resulterat i en ökad belägningsgrad och högre belastning på vårdavdelningarna, inklusive akutmottagningarna.

Det är som om detta liksom bara har hänt. Det har hänt med sju år av socialdemokratisk regering. Det är en beskrivning av det som har inträffat på vårdens område under nuvarande regi.

De el- och bränslepriser som pågår hushåll och som får lantbrukare att lägga ned, nu när vi som mest behöver matproduktion, ska man skylla på Ryssland. Putinpriser, säger man. Visst finns det en sådan effekt, men statistiken visar samtidigt att spotpriserna på el ökade med nära 300 procent före Putins krig. Och en stor del av elprisökningen kan härledas till nedläggningen av fungerande kärnkraft. Det har till exempel Energiforsk visat.

Och när regeringen väl drivs att agera blir det med förslag med en del rätt märkliga effekter, som elpriskompensationen eller den föreslagna bilägarpengen. Det blir bidrag för att betala för höga skatter.

Det går inte heller att stå här utan att ta upp de upplopp som har varit under påskhelgen. Våldsverkare har attackerat svensk polis. 26 poliser har blivit skadade. De demokratiska värdena har utmanats. Stadsdelar och människor som bor i de stadsdelarna har drabbats på ett mycket påtagligt sätt.

Detta är naturligtvis ett akut problem, men det är också ett strukturerproblem. Polisen är inte dimensionerad för den här uppgiften. Regeringen har inte gjort tillräckligt när 3 000 poliser har lämnat kåren sedan 2014 av andra skäl än pensionering. Arbetsvillkoren har inte varit tillräckligt bra. Polisen har inte fått de verktyg de har efterfrågat och inte heller verktyg för att kunna hantera denna typ av upplopp.

Det krävdes en ny budget från Moderaterna och Kristdemokraterna, tillsammans med Sverigedemokraterna, för att lönesatsningen på inte minst poliser i yttre tjänst skulle återkomma i budgetsammanhang.

Det är viktigt att vi tar tag i de strukturella problemen för att få en polis och ett helt rättsväsen som klarar utmaningen.

Fru talman! Långtidsarbetslösheten tycks närmast vara bortglömd av denna regering. Man försöker visserligen inte skylla på någon annan men väl skylla över problemen när man helt enkelt har avskaffat målet om att ha Europas lägsta arbetslöshet.

Nu visar statistiken att långtidsarbetslösheten vuxit, nästan oavsett konjunktur. Nu omfattar den 176 865 personer som inte får visa vad de går för eller bli del av en arbetsgemenskap. De långtidsarbetslösa fortsätter att öka både som andel och i antal på svensk arbetsmarknad. Det är ett enormt misslyckande.

Den politiska passivitetens pris är påtagligt. Nu lovar regeringen att vara aktiv. Nu ska man vända på varje sten, efter dessa misslyckanden.

Fru talman! Detta duger inte. Nu måste vi få på plats reformer som stöttar hushåll och som ser till att polisen får det de efterfrågar för att kunna knäcka gängbrottslighet och grov organiserad brottslighet. Vi måste få en energipolitik på plats som skapar framtidstro och investeringsvilja för att säkra goda villkor för industrin men också för hushållen. Och vi måste reformera jobbpolitiken, så att det lönar sig att arbeta och så att vi bryter passivitet och utanförskap som håller på att permanentas i Sverige.

Fru talman! Jag noterar finansministerns positiva ord om civilsamhällets insatser, och jag delar dem. Jag tycker att det är oerhört fint och bra att se att civilsamhället sträcker ut en hjälpande hand, trots sina egna problem. De har faktiskt haft det ganska tufft efter pandemin, men nu står de ändå där och sträcker ut en hjälpande hand. Men jag menar att vi också här, fru talman, behöver göra mer: se till att civilsamhället både kan klara sin ordinarie verksamhet och kan fortsätta att outtröttligt sträcka ut en hand till dem som behöver det, inte minst till dem som flyr till vårt land just nu.

Fru talman! Det finns mycket att göra. Det finns mycket att göra i Sverige. Det finns hopp om en bättre framtid. Men min slutsats är att Sverige behöver en ny regering för att det ska vara möjligt att lösa de stora samhällsproblemen. Vi kristdemokrater är redo. Vi har politiken. Vi är redo för ett sådant regeringsskifte.

(Applåder)

Anf. 7 MATS PERSSON (L):

Fru talman! Vladimir Putins fasansfulla invasion av Ukraina är vår tids mest fruktansvärda händelse. Den ställer vår kontinent inför helt nya frågor, och den innebär helt nya problem för oss att hantera.

Jag är väldigt stolt över Sverige. Jag är väldigt stolt över vårt land och över vår demokrati, och den är värd att försvara. Nu krävs det handling. Nu krävs det att vi rustar upp det svenska försvaret. Nu krävs det att vi går med i den transatlantiska länken och Nato. Och det krävs att vi gör oss mindre beroende eller inte alls beroende av den ryska gasen.

Fru talman! Jag är också väldigt stolt över de poliser som i helgen försvarade vår demokrati, de poliser som i tjänst tog ansvar för att stå upp för våra demokratiska rättigheter och för vårt land och som när ligister, kriminella galningar, attackerade dem stod pall och stod emot det fasansfulla våld som de utsattes för.

Mitt förtroende för polisen är mycket stort. Mitt förtroende för den här regeringen och för Morgan Johansson, som under åtta år varit justitieminister, är obefintligt. Morgan Johansson borde ha avgått för länge sedan.

Polisen har inte de befogenheter man behöver. Helgens fasansfulla händelser visar just detta. Man har fått för lite resurser men framför allt för lite befogenheter för att kunna agera vid denna typ av händelser. Straffen behöver höjas. Polisens redskap och befogenheter behöver bli mycket större.

Men, fru talman, vi behöver inte bara ha tuffa tag mot brotten. Vi måste också ha tuffa tag mot brottens orsaker. Den som klarar skolan blir inte gängkriminell. Men det finns barn och ungdomar som inte klarar skolan, som växer upp utan föräldrar som försörjer sig själva och som inte ser kopplingen mellan att mamma och pappa arbetar och att det finns mat på bordet på kvällen. Detta skapar en grogrund för kriminalitet och utanförskap, som är basen för den fruktansvärda gängkriminalitet som nu växer sig stark i vårt land.

17 000 barn och unga lämnar varje år skolan utan att kunna tillräckligt för att komma in på gymnasiet. Det är 17 000 barn och ungdomar varje år – efter åtta år med socialdemokratiskt styre i Sverige. Kopplingen – sambandet – är väldigt tydlig.

I den politiska debatten förs det nu fram förslag om att ta bort föräldrarnas rätt att välja friskola, att bussa elever och att hålla på med lottnings när det i själva verket är mer ordning och reda i skolan som vi behöver. Lärarna behöver få bättre befogenheter, och vi behöver fokusera på kunskap i den svenska skolan. Det är ju det som är det stora problemet, inte att föräldrar vid köksbordet kan välja själva vilken skola de vill att deras barn ska gå i. Den vänsterpolitiska dogmatismen, där klasskampen går för långt, skär nu rakt in i köksbordet hos svenska barnfamiljer. De ska inte längre få bestämma vilken skola deras barn ska gå i, utan det ska lottas och bussas – när problemet är att barnen inte lär sig tillräckligt.

Fru talman! Människor lever i ett bidragsberoende, och politiken har inte de höga förväntningar på människor som vi ska ha. Människor tar passivt emot bidrag år efter år, barn växer upp i fasansfulla miljöer och arbetslösheten riskerar att gå i arv. Det är en mycket allvarlig utveckling och en grogrund för den gängkriminalitet som vi ser.

Det behöver bli enklare och billigare att anställa. Vi måste ha högre krav på människor. Människor som kan arbeta ska arbeta, och samhället, som i dag har abdikerat på detta område, måste vara mycket tydligare med att vi ska ha höga förväntningar på att människor försörjer sig själva. Klart slut, punkt slut!

Fru talman! Före Putins invasion av Ukraina var det många av oss som var mycket bekymrade och oroliga över de galopperande elpriserna. I södra Sverige, där jag själv bor, har vi haft elkris i fyra fem år. Det har sedan länge räckt med att öppna upp en dagstidning i södra Sverige för att förstå att det är något som är knäppt med svensk energipolitik.

Grundproblemet är att vi för det första inte vill bli beroende av den ryska gasen och att vi för det andra har lagt ned svensk, fin kärnkraft. Aktiva politiska beslut i denna kammare har inneburit att Ringhals 1 och 2 nu är nedlagda. Konsekvensen är mycket tydlig: Människor får högre elpriser. Elräkningen blir något som man är orolig för när den kommer i brevlådan och man öppnar den, och man funderar på hur man ska ha råd att betala den. I stället för att dela ut bidrag för att betala höga skatter eller för att kompensera för en fatalt misslyckad energipolitik borde vi naturligtvis sänka elskatterna och framför allt se till att vi bygger ut kärnkraften så att elpriserna kan vara låga.

För en person som jag själv, som bor i Lund, är priset för el 400–500 procent högre än för en villaägare i Luleå, trots att villan är lika stor. Vad är rättvisan i detta – att någon som bor i södra Sverige ska betala 100 procent mer än någon som bor i norra Sverige för samma sak? Det är inte

rättvist. Det är orättvist, och det är en följd av att man har lagt ned den svenska, fina kärnkraften.

Fru talman! Sverige går åt fel håll. Sverige blir alltmer segregerat, och efter åtta år med socialdemokratiskt styre är min slutsats mycket tydlig: Sverige behöver en ny, liberal, borgerlig regering. Sverige behöver ett maktskifte. Vi behöver en ny start för Sverige så att vi kan ta itu med många av de stora problem som Sverige har just nu och kommer att ha i framtiden.

Gängkriminaliteten, skolan och elkrisen är tre stora problem som i dag är något som bekymrar oss alla och som gör att vi är många, inklusive mig själv, som inte längre känner den stolthet över Sverige som vi gjorde förr. Man var van vid att elpriserna var låga. Man kunde lita på staten och på att vi har ganska låga elpriser i Sverige. Man kunde lita på att man får välja skola själv och att barnen lärde sig rätt mycket i skolan – tillräckligt mycket för de allra flesta. Man kunde lita på att polisen kom när man ringde, och man kunde känna sig trygg i sin vardagsmiljö. Allt detta kan vi inte längre lita på. Mycket av ansvaret för detta vilar på den socialdemokratiska regeringen, som efter åtta år vid makten nu lämnar efter sig ett arv som är mycket tungt att bära för väldigt många, inte minst för framtida generationer.

Fru talman! Sverige behöver en liberal, borgerlig regering. Vi behöver satsa på skolan. Vi behöver hantera elkrisen. Vi behöver ta krafttag mot gängkriminaliteten. Om vi gör detta kan vi göra Sverige till ett mycket bättre land, ett land som vi alla kan känna stolthet över.
(Applåder)

Anf. 8 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Det har varit en mörk påskhelg. I flera svenska städer har upplopp skapat kaos, och människor har brutalt misshandlat och hotat de poliser som är satta att skydda oss och vårt öppna samhälle. Det ska inte kunna hända.

Samtidigt som upploppen spred sig har Putin eskalerat kriget i Ukraina, och en naturkatastrof har svept in över Sydafrika med hundratals dödsoffer som följd. Kriget och klimatkrisen skördar sina offer, och mer kommer det att bli om vi inte agerar nu. Utvecklingen ser dystert ut, men vi vet att det går att kämpa emot, att ändra riktning.

Det finns inget som kan rättfärdiga det våld som människor tagit sig rätten att utöva både mot polisen och mot varandra under de dagar som gått. Där polisen attackeras attackeras hela samhället, och där samhället attackeras attackeras också du och jag.

Upploppen och kravallerna är tyvärr bara toppen av ett isberg av det våld som människor varje dag utsätts för, både på gatan och i hemmet. Hundratals unga killar går varje dag tungt beväpnade och sätter skräck i bostadsområden. Tusentals kvinnor blir varje dag slagna, hotade och våldtagna. Detta är Sverige i dag, men det behöver inte vara Sverige i morgon. För vi kan bättre.

Det finns inte något som helst utrymme för våldet i ett grönt samhälle. De som bär vapen, skjuter, hotar och sätter skräck i hela områden ska bort från gatan och in i fängelse. De män som våldtar, hotar och slår, även inom hemmets väggar, ska straffas för det. Polisen och rättsväsendet ska få de resurser som krävs för att vända utvecklingen och stoppa kriminella och

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

kravaller innan våldet eskalerar. Då måste poliser också få vara poliser och inte som nu behöva sitta inne på passexpeditioner. Fler civila måste kunna anställas.

Men vi får inte lura oss att tro att vi kan stanna vid bara höjda straff och ökade resurser till polisen, även om vi gjort historiskt stora satsningar på det. För att skapa ett grönt folkhem finns det inte heller något utrymme för ett samhälle som sviker eller som ger upp om människor.

Ett rättvist Sverige, en jämlik skola och ett samhälle där alla verkligen är lika mycket värda byggs inte av sig självt. Det är vi som behöver bygga det tillsammans, och vi måste våga inse att det kommer att kosta pengar och ta tid.

För att skapa framtidstro behövs en stark välfärd. Människor måste kunna känna trygghet och ha ett jobb att gå till. Fattigdom genererar inga jobb, och det förbättrar inte integrationen eller Sveriges utveckling. Vi har därför nu presenterat förslag som ska hjälpa de mest utsatta hushållen. Vi har ett garantitillägg till Sveriges pensionärer. Vi har en elpriskompensation till fler och svagare hushåll. Vi har sänkt skatt i glesbygd, sänkt moms på mat, höjda studiebidrag och mycket mer, för vi behöver bygga Sverige starkt.

Fru talman! Det har gått nästan två månader sedan Putin inledde sitt brutala krig mot Ukraina. Sedan dess har miljoner människor drivits på flykt från sina hem. En liten del av dem som flytt från Ukraina har kommit hit. Nu är det upp till oss att inte bara ta emot dem med öppna armar utan också klara av att lägga grunden för ett liv här, oavsett hur länge de tvingas stanna.

Generositeten och solidariteten från det svenska folket och civilsamhället är oerhört imponerande och glädjande, men när fler kommer måste vi se till att det blir en jämn fördelning mellan landets kommuner. De som nu kommer måste omfattas av samma regler och rättigheter som dem som beviljats uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl. Det innebär att de ska ha rätt till etableringsersättning, utbildningsinsatser och hjälp att hitta jobb och att de ska få tillgång till svenska för invandrare. De som har fyllt 18 år men ännu inte studerat färdigt på gymnasiet bör få fullgöra sin utbildning här i Sverige.

Detta är kostsamt, men det är också det enda försvarbara att göra. Men det är också en utgift som är en investering. Att då låta världens allra fattigaste betala denna nota och göra Sveriges kommuner till våra största biståndsmottagare är ingenting annat än skamligt.

Vi får dagligen nya rapporter om hur svälten breder ut sig, hur jämställdheten går tillbaka, hur demokratin försvagas och hur klimatförändringarna försvårar för människor att klara sitt liv och uppehälle. Då är det tid för ökat internationellt stöd och samarbete och inte mindre.

Fru talman! För några veckor sedan talade den ukrainske presidenten Zelenskyj till oss i denna kammare. Det var ett tal som verkligen kröp under skinnet och som kändes väldigt speciellt eftersom det också verkligen är blodigt allvar. Han bad också om hjälp från Sverige. Och vi gör mycket. Vi skickar utrustning och inför skarpa sanktioner. Men han bad också om att vi skulle stoppa köp av rysk gas och olja. Då sa många partier nej. Jag hoppas att vi nu ser en större enighet i fråga om det. Vi står nämligen inte maktlösa inför krigets terror, utan om vi vill och vågar kan vi göra vår del

för att stoppa invasionen. Vi i Miljöpartiet vet att vi inte behöver välja mellan att stötta Rysslands krig och att värna klimatet.

Fru talman! I den politiska debatten verkar alltför många göra både miljö- och klimatfrågan till något valfritt – något som vi kan välja att agera på eller låta bli. I verkligheten är det precis tvärtom. Den som väljer att låta bli utsätter inte bara kommande generationer för stora faror utan också oss som lever här och nu. Vi lever nämligen inte längre i en tid då man kunde tala om klimatförändringarna och deras konsekvenser i abstrakta termer eller som något som kommer att drabba barn och barnbarn.

Klimatarbetet måste pågå med full kraft. Men också den biologiska mångfalden är starkt hotad och avgörande för planetens möjlighet till återhämtning. Vi vill att de pengar som är till för skydd av skog och värdefull natur ska öka och inte minska.

Nu måste Sverige klara multipla kriser och i stället bygga det gröna folkhemmet. Vi har kunskapen, resurserna och viljan. Men då måste vi också våga satsa på hållbarhet och inte som nu sänka klimatskatterna och elda på klimatkrisen. Vi måste stärka klimatarbetet, välfärden och jämlikheten. Bara så kan vi bygga Sverige och världen bättre.

Anf. 9 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Elisabeth Svantesson, Moderaterna, ville göra ett bokslut. Jag tänkte också börja lite i den andan. Vi har just gått igenom en pandemi. Och hur man hanterar en kris säger väldigt mycket om ens politiska prioriteringar och ens värdegrund. Jag tycker också att vi ska lära oss någonting av denna pandemi.

Vi gick in i denna pandemi med starka statsfinanser. Vi hade vänt underskott till överskott, så vi hade ekonomiska muskler för att gå in med väldigt omfattande stöd till företag, till hushåll, till kommuner och till regioner för att hantera pandemins åverkningar på ekonomin. Detta var viktigt.

Vi införde korttidsarbete som innebar att 600 000 människor fick gå ned i arbetstid. Staten tog delar av kostnaderna, men människor blev inte av med jobbet under pandemin. Under pandemin gick vi in och höjde a-kassenivåerna, så att de som trots allt blev arbetslösa inte skulle bli fattiga under pandemin. Vi gick in med stöd till enskilda och till företag för att hantera sjukkostnaderna, så att man kunde vara hemma när man blev sjuk, för att vi tillsammans skulle bäras genom krisen.

Vi valde att överkompensera kommuner och regioner. För varje skattekrona som föll bort fick de tre för att vi inte skulle lägga en välfärds-kris på pandemikrisen. Det är en väldigt stor skillnad mot finans-krisen 2008–2009. Då sänkte man a-kassan, och då hade man inget korttidsstöd. Utanförskapet växte, och vi fick inte igång arbetsmarknaden efter krisen. Nu ser vi att arbetslösheten är lägre än före pandemin. Fortfarande har vi problem med långtidsarbetslösheten. Därför sker nya insatser med etableringsjobben. Vi ser fortfarande stora behov i sjukvården. Men vi ser att vi kunde försvara sjukvården mitt i ett läge då det var stora problem.

Dessa erfarenheter, att sätta vanligt folk först också i krislägen, är någonting som vi ska bära med oss nu när vi har ett krig i vår omvärld som skapar väldigt stor osäkerhet.

(Applåder)

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

Anf. 10 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! De senaste dagarnas upplopp, de senaste årens många dödliga skjutningar – 20 bara de första 100 dagarna i år – de senaste årens kriminalitet som har brett ut sig på ett sätt som vi aldrig har sett dess like till bär Mikael Damberg ett stort ansvar för. Han och den regering som han sitter i har inte lyckats vända utvecklingen. Tvärtom har den eskalerat.

Mina ganska enkla och korta frågor till finansministern när han nu har lämnat en budget på riksdagens bord är: Vad i denna budget kommer att göra att Sveriges poliser får fler kollegor? Vad i denna budget ger polisen fler och mer effektiva verktyg? Och vad i denna budget gör att fler kriminella sätts i fängelse under en längre tid?

(Applåder)

Anf. 11 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag sitter i en regering som har tagit ansvar för att vända utvecklingen och satsa väldigt mycket mer på polisen. Vi har startat två nya polisutbildningar. Bara i år får polisen omkring 2,85 miljarder kronor mer i resurser. Till sommaren kommer 700 polisstudenter att ta examen och börja ta anställning runt om i Sverige. Vi har skärpt över 60 straff – jag tror det är uppemot 70 straff. Det kommer mer, inte minst den stora gängbrottsutredningen. Vi kommer att gå vidare och slå också mot finansieringen, där vi tittar på hur vi kan konfiskera dessa gängs tillgångar i mycket större utsträckning än tidigare. Det krävs ett kompakt arbete för detta. Det är ett arbete som är viktigt. Detta arbete sker faktiskt i stor utsträckning i samarbete i denna kammare för att genomföra dessa satsningar.

Men Moderaterna får vara lite försiktiga med att ha ett för högt tonläge. Det var ni som drog ned på polisutbildningen med 90 procent. Det ökade inte antalet poliser i Sverige under lång tid. Jag tror att det är bättre att vi enas om att göra detta på riktigt och långsiktigt. Och det har vi börjat att göra.

Anf. 12 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Jag tror att många längtar efter och önskar att ansvariga politiker också tar ansvar. Har man haft ansvar i åtta år – det har blivit 1 700 poliser under denna tid – får man ta ansvar för det. Det blev alltså 2 700 under alliansåren.

Fru talman! Vet ni vad, jag tror att människor vill veta vad som kommer närmast. Vad är det då i denna budget som kommer att ge polisen fler kollegor och som kommer att se till att fler kriminella kan sättas i fängelse? Och vilka verktyg kommer man att betala i denna budget?

Fru talman! Det är ett dystert bokslut. Det är ett mörkt bokslut. Och jag hör en finansminister som verkar rätt så nöjd, som använder många ord men som återigen gång på gång inte agerar. Utvecklingen har gått åt fel håll. Den eskalerar. Och vad är det i budgeten som kommer att förändra den utvecklingen?

Anf. 13 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Våra satsningar är långsiktiga och strukturella. Våra anslag till Polismyndigheten tror jag är dubbelt så stora som anslagen under den moderatledda regeringen. Nästa steg i utbyggnaden av Polismyndigheten

kommer till sommaren, då över 700 poliser kommer att ta tjänst över hela Sverige. Vi fortsätter utbyggnaden. Jag tror att den senaste siffran visade att vi nu har 6 000 fler anställda i Polismyndigheten. Vi har aldrig haft så många poliser, och vi har aldrig haft så många civilanställda. Men är jag nöjd? Nej, därför att vi ser att vi har problem med trygghet. Vi måste stärka samhället. Då måste vi också avsätta pengar, skärpa straffen och se till att förebygga och förhindra nyrekryteringen till gängen. Där har tyvärr oppositionen, och inte minst Moderaterna, väldigt få förslag om hur man minskar nyrekryteringen till gängen. Man måste klara båda delarna för att öka tryggheten i Sverige långsiktigt.
(Applåder)

Anf. 14 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Det är en något besynnerlig väg Socialdemokraterna har slagit in på i den ekonomiska politiken.

När elpriserna rusar skickar man ut ett kontantbidrag till hushållen så att de har råd att betala elräkningen, i stället för att sänka skatten. Jag tog själv emot den facila summan av 224 kronor och 24 öre.

När bränslepriserna rusar skickar man ut ett kontantbidrag till bilägarna som inte ens räcker till att fylla tanken, i stället för att sänka skatten.

När pensionärerna halkar efter löntagarna skickar man ut ett pensionsbidrag till de äldre, i stället för att stärka pensionssystemet långsiktigt.

Så här kan man såklart jobba, fru talman, men jag upplever inte att det är alldeles förtroendeingivande. Min fråga till finansministern är därför: Är det detta vi ska komma att förvänta oss av Socialdemokraterna framgent? Ska alltså skattetrycket, för allt smör i Småland, upprätthållas på skyhöga nivåer – och när folk sedan inte har råd att betala skatten skickar man ut ett kontantbidrag till dem?

Anf. 15 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Den här regeringen ser verkligen till att prioritera vanligt folk, vilket jag tog upp i mitt anförande.

Vi ser nu helt exceptionella elpriser. De steg redan innan invasionen men även till följd av att Putin började minska gasleveranserna till Europa; han drev ju upp priserna. Då måste man agera för att skydda svenska hushåll, och vi gjorde det på det sätt som gav snabbast resultat. Vi diskuterade ganska mycket om det gick att sänka skatten retroaktivt, men det gick ju inte. Det skulle ha fått helt orimliga konsekvenser. Ideologi kan inte få gå före verklighet för vanligt folk, utan det är mer pengar i plånboken för dem som har haft de dyra elräkningarna som måste komma först.

Det är på samma sätt nu: Nu sänker vi bensin- och dieselpriiset till EU:s miniminivå för dieselskatt från den 1 maj. Vi gör det, och eftersom det finns EU-regler som gör att vi inte kan komma längre förbereder vi också en drivmedelskompensation. Det är väl fullt rimligt att man gör det som krävs för att stötta hushållen, men problemet är ju att Sverigedemokraterna inte har någon som helst miljöpolitik i allt detta. Det kommer att vara både kortsiktigt och kostsamt för Sverige.

Anf. 16 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Det var i och för sig svar på frågan: Det är så här vi ska bedriva ekonomisk politik från och med nu. Jag tror inte att det är förtroendeingivande.

Jag kan också notera att finansministern inför släppet av den ekonomiska vårpropositionen hade en debattartikel i Dagens Nyheter där han å ena sidan sa att det är viktigt med en massa stimulanser men å andra sidan avrundade hela debattartikeln med att konstatera att det är jättedåligt för inflationen om man bara stimulerar ekonomin och skickar ut en massa kontantbidrag till höger och vänster. Han går alltså lite grann i polemik med sig själv där.

Nästa fråga är därför: Hur påverkar den här typen av kontantbidrag inflationen? Hur kommer de att påverka inflationen? Det måste rimligen vara vettigare att sänka skatterna. Om det inte går att sänka dem retroaktivt, sänk dem från och med nu då – från och med i morgon eller i övermorgon och framgent – i stället för att vi ska ha så höga skatter att folk inte har råd att betala dem!

Anf. 17 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Vi har väldigt höga priser vid pump i dag, och därför sänker vi skatten på diesel till EU:s miniminivå från den 1 maj. Däremot kan en regering som är ansvarsfull inte välja vilka lagar den ska bryta mot och inte. Finns det ett regelverk måste en regering följa det, även när regelverket gäller på europeisk nivå.

Det är inte förtroendeingivande att stå och tala om sörja när vi talar om svenska skogsprodukter som kan användas som biobränsle, som driver fram nya jobb runt om i Sverige, som kan pressa priset på biodrivmedel och göra oss mindre beroende av rysk olja och gas – och som gör att svenska folket faktiskt kan fortsätta att tanka sin dieselbil utan att släppa ut fossila bränslen som bidrar till växthuseffekten.

Det här hänger ihop, men Sverigedemokraterna har aldrig förstått miljöpolitik och gör det fortfarande inte. Det vore ett väldigt stort problem för Sverige om Sverigedemokraterna fick inflytande över svensk ekonomisk politik eller miljöpolitik framöver.
(Applåder)

Anf. 18 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag noterade att det varken i vårändringsbudgeten eller i finansministerns anförande fanns ett större fokus på exakt vad vi ska göra för att småföretagen ska kunna anställa fler personer. Det finns tyvärr inte alltid hos oppositionen heller.

Min fråga är helt enkelt: Anser finansministern att det är viktigt att fortsätta sänka kostnaderna för svenska småföretag att anställa, och varför finns i så fall detta inte med i budgeten? Varför går etableringsjobben inte längre till de små, icke kollektivanslutna företagen? Varför tar man bort jobbstimulansen, som skulle innebära att den som går från försörjningsstöd in i jobb fick behålla en större del av lönen – vilket hade gjort det mer lönsamt att byta från bidrag till arbete?

Anf. 19 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det är viktigt att vi får fler jobb i Sverige och att inte minst små och medelstora företag kan vara den jobbmotor de ofta är genom att ge det första jobbet till någon som har kommit hit eller genom att skapa väldigt mycket nya jobb i servicenäringen. Det är ju det vi har sett. De har hållits tillbaka under pandemin, men nu ser vi att efterfrågan ökar. Vi har brist på arbetskraft i princip i alla sektorer.

När man lägger fram en budget gäller det att prioritera rätt insatser, och mina prioriteringar har gällt de långtidsarbetslösa – att se till att stimulera införandet av de etableringsjobb som faktiskt kan nå dem som är långtidsarbetslösa och nyanlända och som parterna har jobbat fram. De innebär att arbetsgivaren får betala ganska lite för att anställa en person på lång sikt, och det tror jag är ett sätt att få ned arbetslösheten och göra det under stabila villkor.

Sedan har jag hört krav på nya skattesänkningar, mer pengar till civilsamhället, mer pengar till jordbruket, mer pengar till skolan och mer pengar till sjukvården. Det finns många idéer i den här kammaren, men någonstans måste man också väga ihop detta och få ihop det till en budget. Det ansvaret vilar inte minst på mig som finansminister.

Anf. 20 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag tror att finansministern och jag båda två delar viljan att ha stabila och säkra statsfinanser. Det hoppas jag! Men för det krävs det intäkter, och för det krävs det en ökad sysselsättning, lägre arbetslöshet och fler jobb i växande småföretag.

Jag förstod därför inte riktigt svaret på frågan varför man inte, som Centerpartiet ville göra när vi samarbetade, kan bredda etableringsjobben till att omfatta även de små, icke kollektivanslutna företagen. Jag förstår inte heller varför regeringen nu har övergett det som Centerpartiet har drivit på för, nämligen att ha en jobbstimulans och ett försörjningsbidrag som gör det lättare och mer lönsamt att som bidragstagare gå från försörjningsstöd in i jobb. Det behöver vi ju verkligen i det här läget, när vi har ett stort utanförskap.

Anf. 21 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag delar många av Centerpartiets åsikter om hur viktigt det är att vi fortsätter att skapa jobbtillväxt i Sverige och har en hög sysselsättningsnivå. Vi har ju näst högst sysselsättningsnivå i EU, men mer måste till. Framför allt måste vi nå grupper som står väldigt långt från arbetsmarknaden.

Jag är beredd att titta på flera olika varianter för att se till att fler människor kan gå från försörjningsstöd till jobb – jag stänger inte den dörren – men däremot var det inte möjligt att gå vidare med det förslag som låg på bordet. Det var inte färdigt och fungerade inte helt och hållet. Däremot kommer vi att fortsätta jobba för att arbetsmarknaden ska växa och för att ta vara på förutsättningarna att ge människor ett arbete. Där tror jag att etableringsjobbet, som parterna har varit med och jobbat fram, är ett viktigt ytterligare steg för att ge både långtidsarbetslösa och nyanlända jobb i vårt land.

Anf. 22 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Under pandemin blev det tydligt vilka som inte kunde stanna hemma. Samhället funkar inte utan att undersköterskor, förskollärare och busschaufförer går till jobbet, och den som måste vara på plats kan inte flexa ut eller jobba hemifrån.

Därför är det svårbegripligt att en socialdemokratisk regering i Sverige inte avskaffar karensavdraget. I flera av våra nordiska grannländer är det självklart att löntagarna inte ska stå för hela kostnaden vid sjukdom. Vänsterpartiet har redan i årets budgetförslag lagt fram förslag om att avskaffa karensavdraget permanent, men S lyckades inte med mer än att lägga fram ett slags långdragen utredning.

Andra pandemiåtgärder är ju kvar, som stöd och subventioner till redan lönsamma företag, men låg- och medelinkomsttagares karensersättning var man desto snabbare att rulla tillbaka. Tycker inte Socialdemokraterna att undersköterskor, förskollärare och busschaufförer ska ha rätt till ekonomisk trygghet om de blir sjuka? Varför röstade i så fall S vid månads-skiftet nej till Vänsterpartiets förslag om att förlänga karensersättningen till dess att utredningen är klar?

Anf. 23 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! När vi inte längre klassar covid-19 som en samhällsfarlig sjukdom har vi i princip skalat ned och avvecklat de olika stöd och extra subventioner som har funnits under den här tiden.

Det är dock, som Ali Esbati säger, rimligt att vi tar oss en stor funderare på erfarenheterna från pandemin. Vi har tillsatt en utredning just i syfte att se på hur detta slår och vad det innebär i kontaktyrken, där personalen jobbar nära människor, att faktiskt ha råd att gå hem när pandemin slår till. Vad finns det för slutsatser om hur dagens system kan bli mer solidariskt och bördorna bäras mer rättvist?

Detta är definitivt en viktig fråga för oss, men vi vill ha ett ordentligt underlag som visar på hur man kan göra detta utan att riskera att det också får snedvridande konsekvenser. Vi vet ju att olika grupper i dag har väldigt olika förutsättningar för att stanna hemma, och därför tycker jag att det är rimligt att utredningen också tittar på det.

Vi har tillsatt utredningen, och jag väntar med stort intresse på svaren.

Anf. 24 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! För den som blir sjuk är det ju ingen större skillnad om sjukdomen klassas som samhällsfarlig eller inte; det är ju att man måste stanna hemma som är problemet. Vi vet att de förutsättningarna är väldigt olika. Vi har också några decenniers erfarenhet av detta, så detta med karensen är ju inte en ny fråga i sig.

Det som hände under pandemin var att vi fick detta i blixtbelysning – vi fick det extra tydliggjort. Vi såg också att om man ger bättre stöd till dem som är sjuka innebär det inte att alla möjliga människor börjar stanna hemma okynnesmässigt. Vi har det ju redan så att man betalar när man är sjuk, eftersom man inte får full ersättning för kostnaden.

Vad är problemet för Mikael Damberg, Socialdemokraterna, med att säga att man vill ta bort det här och ha en rimligare sjukförsäkring? Det är detta som egentligen är frågan.

Anf. 25 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Under pandemin har den socialdemokratiskt ledda regeringen visat att det går att höja ersättningen. Vi gjorde det temporärt för att underlätta för människor att stanna hemma vid sjukdom och för att minska smittspridningen när vi hade en samhällsfarlig sjukdom och ett exceptionellt läge där vi var tvungna att jobba speciellt med denna fråga.

Jag tycker att erfarenheterna har visat att det finns något att göra här. Vi behöver öka tryggheten. Jag förstår att Vänsterpartiet nu har hoppat över utredningen och går rakt in på en lösning som innebär att detta helt ska bort. Jag tycker att det är rimligt att vänta på utredningens resultat innan man tar ställning till exakt hur man ska göra.

Att öka tryggheten och se till att det blir mer rättvist är inriktningen från den socialdemokratiska regeringen.

Anf. 26 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Tack, finansministern, för anförandet!

Långtidsarbetslösheten är ett gissel. Den påverkar människors hälsa i grunden. Den påverkar offentliga finanser. Den sätter press på människors sociala situation.

Finansministern säger att han i den här vårbudgeten prioriterar de långtidsarbetslösa. Det som finns är ett fyra år gammalt förslag som parterna kom överens om. Regeringen kan dock fortfarande inte säga när det kommer att införas. Det handlar om en satsning på 50 miljoner till Arbetsförmedlingen och etableringsjobben.

Är det detta som finansministern menar med att det nu satsas på de långtidsarbetslösa? Det är ju oerhört svagt. Det är också så att man blir rädd för att finansministern kommer att prioritera andra områden på samma sätt, med den svaghet som denna åtgärds katalog innebär.

Anf. 27 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Nej, på det sättet är det inte. Det finns avsatta resurser hos Arbetsförmedlingen för att jobba med just etableringsjobben. Det här är en extra satsning för att få fart på etableringsjobben och se till att de sprids. Vi räknar med att man ska kunna börja jobba vid halvårsskiftet eller innan dess. Detta är en viktig reform som parterna har varit med om att jobba fram, som når långtidsarbetslösa och nyanlända och som rejält minskar arbetsgivarens kostnad för att göra en anställning.

Jag är besviken över att det har tagit så lång tid innan reformen kommit på plats, men nu när den finns på plats ska vi använda den maximalt för de grupper som reformen är tänkt för.

Jag kan bara beklaga att man när man justerade den förra budgeten som gick genom riksdagen kliniskt plockade bort insatser just för extratjänster. De skulle kunna gå till den grupp långtidsarbetslösa som har absolut svårast att få jobb på svensk arbetsmarknad. Nu var det dock Forssmed som tog bort de pengarna – inte jag.

Anf. 28 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Skälet till detta är att vi fokuserar på det som fungerar. Vi vet sedan tidigare att man får en större effekt om man stärker subventioner när det gäller nystartsjobben. Detta har fungerat tidigare. Det var också det som vi valde att fokusera på i vår budget, för vi kan inte passivt se på när

regeringen lämnar de långtidsarbetslösa i sticket och ger upp om dem. Man försöker med samma åtgärder som inte har fungerat – extratjänster som för väldigt få personer övergår i en varaktig anställning.

Jag tycker också att detta med etableringsjobben är bra och vällovligt, men det har tagit fyra år att få det på plats. Finansministern kan fortfarande inte säga exakt när det kommer; det kommer kanske vid halvårsskiftet eller möjligen tidigare.

När exakt kommer detta, och vad bedömer finansministern att det kommer att ge för effekter på arbetsmarknaden?

Anf. 29 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det är ju inte vi som godkänner etableringsjobben, utan det är kommissionen. Det är därför vi är i händerna på en europeisk process, och det är därför det är väldigt svårt att sätta ett exakt datum. Vi får dock positiva signaler, och vi räknar med att detta kommer att kunna genomföras.

När det här togs fram räknade parterna med att omfatta ungefär 10 000 individer av dem som har väldigt svårt att komma in på arbetsmarknaden, vilket jag tror är bra.

Forssmed säger att långtidsarbetslösheten ökar, men det stämmer inte med den vanliga definitionen av långtidsarbetslöshet. Den minskar något nu – alltför långsamt, men den minskar. Antalet som har varit arbetslösa mer än två år fortsätter däremot att öka, och för den gruppen har jag sett väldigt lite statistik om att nystartsjobben fungerar. Det krävs en annan palett av åtgärder för att dessa människor ska komma tillbaka till arbetsmarknaden. Extratjänsterna var ett sådant verktyg.

(Applåder)

Anf. 30 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Svensk energipolitik går in i ett nytt skede, skulle jag vilja säga, med tanke på Putins invasion av Ukraina. Det måste vara så att säkerhetspolitik nu blir viktigare. Vi måste se till att vi inte blir beroende av den ryska gasen. Sverige behöver ta ett större eget ansvar för energipolitiken.

De höga elpriser vi har nu beror på att vi har lagt ned kärnkraften. Vid tre tillfällen under åren 2019–2020 har Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet röstat nej till initiativ i den här kammaren för att stoppa stängningen av kärnkraften i Ringhals utanför Varberg. Varför röstar Socialdemokraterna nej till kärnkraft i Sverige?

Anf. 31 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det finns inga hinder för att bygga ny kärnkraft i Sverige i dag. Jag välkomnar dem som vill göra det. Jag är positiv till all teknikutveckling. De nedläggningar av kärnkraftverk som skett i Sverige har ju haft att göra med marknadsbedömningar och att det inte har varit lönsamt att göra de investeringar som krävts.

I de budgetmotioner och den budgetreservation som gick igenom riksdagen fanns det inte en krona från oppositionens sida för att stimulera eller subventionera ny kärnkraft. Faktum är ju att de stora intressena för att bygga ny energi i Sverige och kraftigt öka tillgången på el till konkurrenskraftiga priser ligger på vindsidan. Vi ser enorma mängder intresseanmäl-

ningar om att bygga ny vindkraft. Den stora industrin i Sverige vill ha energin nu – inte om 15–20 år. Svenska hushåll vill också ha lägre priser snart – inte om 10–15 år.

Jag har ingenting emot kärnkraft, men det kommer inte att lösa frågan här och nu. Då måste man vara öppen för olika energislag som snabbt kan bidra till mer energi och hyggliga priser.

Anf. 32 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Det vilar ett fundamentalt ansvar på Socialdemokraterna för de elpriser vi har just nu. Det är ett otroligt ansvar. Socialdemokraterna röstade nej till de tre initiativ som fanns i den här kammaren för att se till att vi hade kunnat ha kvar Ringhals i det här läget. Det hade inneburit lägre elpriser och en årsförbrukning motsvarande 2,4 miljoner lägenheter. Det hade underlättat enormt mycket för konsumenterna i det här läget om vi hade haft kvar den kärnkraften i Sverige, men aktiva politiska beslut, som Socialdemokraterna är ansvariga för, har hindrat detta.

Vägen framåt måste präglas av att vi bygger ut elproduktionen mycket kraftigt. Det kan handla om vindkraft, men det kommer inte att ske om vi inte också har kärnkraft. Det blåser inte alltid. Det blåser inte jämt i Sverige, och då måste det finnas kärnkraft som kan se till att hushållen kan ha billig och tillförlitlig el.

Än en gång: Varför röstade Socialdemokraterna nej till svensk kärnkraft?

Anf. 33 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Vi har inte röstat för att stänga några kärnkraftverk. Däremot har marknaden gjort bedömningen att det inte var lönsamt att göra nya investeringar och därmed avvecklat gammal kärnkraft i Sverige.

Vi har ett fundamentalt ansvar för elpriserna, säger Liberalerna. Var det så förra året också, då Sverige hade bland de lägsta elpriserna i Europa? Har vi ett fundamentalt ansvar för att vi har mycket lägre elpriser i Sverige än i Frankrike, som har mycket mer kärnkraft? Att ta i så mycket i sin argumentation blir kontraproduktivt.

Låt oss i stället enas om att det är öppet för att bygga kärnkraft i Sverige om man vill. Dessutom ska vi se till att använda det stora intresse som finns för att runt om i Sverige bygga vindkraft, som här och nu kan leverera mer el till pressade priser och förse både hushåll och industri med den gröna el som verkligen behövs för att göra oss ännu mindre beroende av rysk olja och gas i Europa. Det kan också bli Sveriges bidrag till den säkerhetspolitiska situationen i Europa.

(Applåder)

Anf. 34 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Konsekvenserna av Putins anfallskrig mot Ukraina drabbar inte bara våra närområden utan stora delar av världen. Det larmas redan, som jag sa, om ökad världssvält och risk för ökande konflikter och eskalerande krig runt om i världen. Den socialdemokratiska regeringens svar på detta är att göra massiva avräkningar på biståndet, vilket kommer att drabba världens mest utsatta hårt och dessutom göra världen än mer osäker.

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

Jag skulle vilja fråga finansministern vilka grupper det egentligen är den socialdemokratiska regeringen vill lämna därhän. Är det kvinnliga småbönder i utvecklingsländer som äntligen har ett hållbart jordbruk som ger intäkter och möjligheter till matsäkerhet för fler? Är det de kvinnliga fredsnätverken, som bidrar till hållbar konfliktlösning? Eller är det modiga MR- och demokratiaktivister?

Anf. 35 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Pandemin har tagit världen kanske flera årtionden tillbaka i utveckling, med större klyftor, mer fattigdom och livsmedelspriser som nu ökar globalt sett. Därför är jag stolt över att Sverige är ett av få länder i världen som står bakom enprocentsmålet. Vi levererar väldigt stora summor till världens fattigaste länder för att utveckla deras ekonomier och bidra till jämställdhet, demokrati och humanitet.

Enligt de internationella regelverken finns det möjlighet att avräkna kostnader i biståndspolitiken när man tar emot kvinnor och barn som just nu flyr från Ukraina. Det är exakt det vi avser att göra i stor utsträckning i höst, eftersom Sverige just nu tar stora kostnader och ett stort ansvar, vilket vi vill göra för de kvinnor och barn som flyr från Ukraina. Det är fullt i enlighet med det internationella regelverk som handlar om bistandsfrågor.

Anf. 36 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Men jag noterar att det egentligen inte är ett svar.

Jag är naturligtvis glad att vi tillsammans står bakom enprocentsmålet för biståndet. Det är otroligt viktigt och någonting som vi helt riktigt kan vara mycket stolta över.

Bara för att det finns möjlighet att dra av från biståndet för flyktingmottagning är det inte ett tvång. Sverige har ju råd att göra både och: *både* ta emot de människor som i dag flyr från Ukraina och måste ha skydd och stöd *och* fortsätta att stötta världen när utvecklingen på så många områden just nu går i motsatt riktning.

Jag skulle vilja upprepa min fråga. Är det de kvinnliga småjordbrukarna, de kvinnliga fredsnätverken eller de modiga demokrati-, MR- och miljöaktivisterna, som riskerar förföljelse, fängelse och tortyr, som den socialdemokratiska regeringen vill strypa finansieringen till?

Anf. 37 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det är sant att det inte finns något internationellt regelverk som tvingar oss att göra de här avräkningarna, men det är fullt möjligt att göra dem enligt det Dacregelverk som finns. Det gjordes också 2015 i samband med den stora flyktingvågen. Då gjorde Sverige samma avvägning. Vi tog en del kostnader på biståndet för att vi tog ett stort humanitärt ansvar. Jag tycker att det är fullt rimligt att vi gör på samma sätt nu.

Däremot har vi varit tydliga med att det här inte kommer att bli enkelt. Det kommer att få konsekvenser. Men vi kommer inte att prioritera ned det humanitära biståndet, utan det kommer att ligga på en hög nivå även fortsättningsvis.

Detta kommer att få konsekvenser. Men vi gör det enligt ett internationellt regelverk, och Sverige kommer fortsatt att ta ett stort humanitärt och demokratiskt ansvar i världen.

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

Anf. 38 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Just nu kämpar många svenska hushåll för att få sin ekonomi att gå ihop. Det handlar om pensionärer som har haft en tuff vinter med höga elräkningar. Jag pratade i vintras med en pensionär från Skåne som hade lagt halva sin pension på elräkningen på grund av de höga elpriserna, som är en effekt av politiska beslut.

Men många kämpar också för att få ekonomin att gå ihop för att man är helt beroende av sin bil. Man har långt att pendla till jobbet. Man måste skjutsa barnen till skolan. I dag slår dieselpriiset nästan rekord igen. Det ligger på ungefär 25 kronor från och med i dag. Det här gör det väldigt tufft och svårt för många människor.

Det är därför Moderaterna under flera år har drivit på för att sänka skatten på drivmedel. Alldeles särskilt har vi under de senaste månaderna drivit på för att sänka priset vid pump med 5 kronor. Det skulle göra skillnad för många.

Det här beslutet har riksdagen ställt sig bakom. Det innehåller tre delar. Den första handlar om att drivmedelsskatten sänks med 1 krona och 80 öre från och med den 1 maj. Det här var inte regeringen helt villig att göra, men till slut tvingade vi dem att göra just detta. Den andra delen handlar om att Sverige måste ta en aktiv roll i EU och kräva ett undantag för att kunna sänka skatten ännu mer. Det är fullt möjligt att göra det, och jag förväntar mig att finansministern lämnar in den ansökan, så att det kan bli en diskussion. Den tredje delen handlar om att reduktionsplikten måste förändras innevarande år för att få ned priset vid pump.

Fru talman! Politiska beslut har lett fram till att Sverige har världens högsta dieselpriis. Politiska beslut kan också underlätta för människor, så att man har råd att tanka sin bil när man är helt beroende av den.
(Applåder)

Anf. 39 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det som Svantesson säger är korrekt – kriget påverkar oss genom högre livsmedelspriser, elpriser och bensinpriser. Det var det jag tänkte ställa frågor om nu. Jag har lyssnat väldigt noga under dagen på vad Moderaterna säger om att stötta de sämst ställda pensionärerna, men jag får ingen riktig klarhet i vad det betyder. En av de grupper som drabbas allra hårdast nu av högre matpriser är de fattiga pensionärerna, framför allt kvinnor som har slitit ett helt yrkesliv och har låg pension. Ska de lämnas i sticket nu?

Nu finns det ett förslag på bordet som innebär att en halv miljon av de fattigaste pensionärerna får 1 000 kronor mer i månaden. Kommer Moderaterna att rösta ja eller nej till det förslaget?

Anf. 40 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Finansministern kan vara alldeles lugn för att Moderaterna kommer att fortsätta kämpa för de sämst ställda pensionärerna. Redan i den budget som gäller i år sänkte vi skatten ordentligt. Vi har också stärkt

bostadstillägget. Vi kommer att fortsätta att driva frågan om att de sämst ställda pensionärerna ska få det bättre.

Det är ändå anmärkningsvärt att vi har en finansminister som sitter i en så svag regering att han lägger fram ett förslag på riksdagens bord utan att ha förankrat det. Har det ens hänt någon gång tidigare? Jag vet inte, fru talman.

Det kan också vara bra att påminna Sveriges pensionärer om att orsaken till att väldigt mycket har blivit dyrt är politiska beslut som har fattats av samma finansminister som nu säger sig värna pensionärerna.

Fru talman! Som sagt kan de allra sämst ställda av Sveriges pensionärer absolut lita på att även Moderaterna kommer att lägga fram förslag som underlättar deras vardag.

Anf. 41 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag blir inte lugn av det svaret: att Moderaterna ska lägga fram något annat förslag som någon gång i framtiden påverkar pensionärerna. Det handlar ju om här och nu. Matpriserna ökar nu, till exempel på bröd och kaffe, och många pensionärer har snart inte råd att betala sina räkningar på grund av den utveckling vi ser. Därför blir jag inte lugn av svaret.

Det räcker inte alltid med sänkt skatt, vilket ofta gynnar dem med högre inkomster. Det handlar om att förbättra för de sämst ställda pensionärerna. Nu finns ett förslag för det på bordet, och det vore väldigt spännande om Moderaterna röstade ned detta förslag alldeles innan valet. Det vore ett spännande besked till landets pensionärer att det är så Moderaterna väljer att prioritera.

Det blir väl att prioritera skattesänkningar i stället för förbättringar för de sämst ställda pensionärerna. Det är ju så det brukar bli till slut med moderat politik.

Anf. 42 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Jag tror att många pensionärer är glada över att vi har sänkt skatten för dem, även de sämst ställda.

Det jag är fundersam över och verkligen inte förstår med Socialdemokraternas förslag är varför det är så viktigt för Socialdemokraterna att en person som flyttat hit mitt i livet, aldrig jobbat och inte bott här länge ska få mer i tillägg än en person som har jobbat som exempelvis vårdbiträde ett helt liv och har låg inkomst och låg pension. Varför ska den sistnämnda få ett något lägre tillägg? Det är inte rättvist.

Fru talman! Det är därför jag funderar på hur vi kan göra det ännu bättre, särskilt för dem som har jobbat ett helt arbetsliv.

Fru talman! Återigen: Det är anmärkningsvärt att vi har en så svag regering att den kommer till riksdagen med en budget som den inte har någon som helst aning om huruvida den kommer att gå igenom. Det är inte skickligt hantverk, och det är inte ansvarsfull politik.

Moderaterna med flera oppositionspartier kommer att ta ansvar för Sveriges bästa och för Sveriges pensionärer.

(Applåder)

Anf. 43 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Moderaterna är många gånger ett konsekvent parti. I detta fall handlar det om att man väldigt konsekvent har röstat emot förslag som ger starkare och tryggare löntagare. Man röstade nej till förbättrade regler i sjukförsäkringen dag 180–365 när det var uppe, och nu avvisar man trygghetspensionen, som Vänsterpartiet drev igenom i samband med höstbudgeten – alltså att de arbetstagare som efter ett långt arbetsliv i tunga yrken har slitit ut sig ska prövas mot jobb i den bransch de arbetar i och inte krävas på omställning mot alla jobb på arbetsmarknaden. Man har kallat detta för ett djupt olyckligt förslag, och jag tycker att det ger en antydan om Moderaternas prioriteringar.

Jag minns när Moderaterna ville ge 100 miljarder kronor i månaden i bidrag till företagen när pandemin bröt ut. Vänsterpartiets och nu regeringens förslag om att höja pensionerna för 1 miljon pensionärer kostar sammanlagt 9 miljarder om året.

Kommer Moderaterna åter att rösta nej? Tycker inte Moderaterna att Sveriges pensionärer är värda upp till 1 000 kronor mer i månaden?

Anf. 44 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Det är ett märkligt resonemang. Ali Esbati hörde nog mig alldeles nyss säga att de sämst ställda pensionärerna absolut ska få det bättre.

Min mamma och min storasyster har väldigt låga pensioner, och jag vet hur de kämpar med sin ekonomi. Jag tycker att kvinnor och män som har jobbat hårt hela livet ska ha en bättre pension. Jag tycker att människor som har små marginaler ska få det bättre. Det kan Ali Esbati vara alldeles övertygad om.

När det gäller pandemin är jag väldigt glad för att vi i riksdagen tillsammans räddade väldigt många jobb och företag så att arbetslösheten inte steg och många människor kunde behålla en lön. Detta var också finansminister Mikael Damberg inne på i sitt anförande.

Jag tycker att vi i riksdagen tillsammans ska ta ansvar också för de sämst ställda pensionärerna. Men det betyder inte att det bara finns ett sätt att göra detta på. Det kan ju finnas två, till och med.

Anf. 45 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Nu hamnar vi i närmast filosofiska diskussioner om hur Elisabeth Svantesson känner. Jag tittar på de förslag som Moderaterna lägger fram. Ska vi jämföra ett reellt och existerande förslag med att det i många olika dimensioner kan finnas andra förslag som vore bättre? Det kan det säkert göra, men det är inte det vi behandlar i riksdagen.

Frågan kvarstår därför. Kommer Moderaterna att rösta ja eller nej till ett förslag som ger de sämst ställda pensionärerna upp till 1 000 kronor mer i månaden?

Jag fick inget svar på den frågan och känner viss oro inför det, men möjligheten finns fortfarande att förklara hur Moderaterna skulle kunna ge de sämst ställda pensionärerna upp till 1 000 kronor i månaden så att de kan leva ett bättre liv.

Anf. 46 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Låt mig påminna om hur budgetprocessen i riksdagen ser ut eftersom varken finansministern eller Ali Esbati har varit med i den förut. Först lägger regeringen fram ett förslag, därefter kommer vi andra partier att lägga fram våra förslag och sedan röstar vi om det någon gång i juni.

Låt mig understryka att Moderaterna kommer att stärka pensionärernas ekonomi. Detta kan Ali Esbati, Mikael Damberg och framför allt landets pensionärer känna sig trygga med. Vi återkommer.

Nu debatterar och diskuterar vi regeringens förslag, och jag menar att just detta tillägg, som ni krävde för att släppa fram Magdalena Andersson som statsminister, inte är riktigt rättvist. Jag tror att man kan göra det bättre, och vi återkommer med det.

(Applåder)

Anf. 47 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Klimatförändringarna pågår här och nu och kommer om vi inte sätter stopp för dem att leda till mänskligt lidande av enorma proportioner. Samtidigt tävlar Elisabeth Svantessons parti tillsammans med de andra om att sänka priset på utsläpp. Klimatambitionerna sjunker stadigt, trots att vi alla verkar vara överens om att vi måste ställa om.

Hur ska Elisabeth Svantesson se till att vi når målen i Parisavtalet när Moderaterna ständigt fattar beslut som ökar Sveriges utsläpp i stället för att minska dem?

Anf. 48 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Jag delar bilden av att utsläppen måste ned. Därför är jag glad för att den budget som vann gehör i riksdagen i höstas var den största miljö- och klimatbudgeten någonsin. Vi stärkte bland annat resurserna till laddinfrastruktur, vilket är viktigt för att kunna elektrifiera fordonsflottan. Vi lade också stora resurser på att fånga in och kapsla in koldioxid, som också är viktigt för att få ned utsläppen. Med effektiv politik kan man göra mycket för att pressa ned utsläppen.

När det gäller bilar tror jag att miljöpartister behöver åka runt i Sverige lite mer och prata med människor om hur de har det i sin vardag och fråga hur många av dem som har råd att köpa elbil. Just nu finns inte ens en andrahandsmarknad för elbilar.

Jag tror att utvecklingen kommer att gå fort och att betydligt fler kommer att ha råd med elbil, men fram till dess är det vårt ansvar att se till att människor klarar sin vardag, sina liv. Jag träffar människor nu som säger upp sig från sina arbeten för att priset är för högt.

Anf. 49 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det låter precis som vanligt. Man säger att det är viktigt att satsa på detta, men förslagen som läggs fram på bordet går i en helt annan riktning.

Vi är överens om att laddinfrastruktur är viktigt, men precis som Elisabeth Svantesson säger har inte alla råd med elbil. Miljöpartiet har därför lagt fram förslag som ska stärka familjers ekonomi, också på landsbygden där man behöver köra mycket, men som inte innebär att vi subventionerar fossila bränslen utan håller uppe trycket i omställningen.

Vi kan ju inte välja mellan att kunna åka till jobbet i dag eller att ha en framtid att leva i. Vi kan inte leva på en förstörd planet, för då kommer det verkligen inte att finnas några jobb.

Miljöpartiets förslag behövs både för att människor på landsbygden ska kunna komma till jobbet och ha ett bra liv nu och för att vi ska kunna klara klimatutmaningen.

Anf. 50 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Miljöpartiet är ganska ensamt om sitt förslag, och det kan ju finnas en orsak till det.

Jag tror att man ska göra det ganska enkelt. Dieseln kostar just nu 25 kronor litern i Sverige, och redan före kriget hade vi världens högsta dieselpriis. Det går att göra något åt det. När det drabbar människor så hårt är det enkelt att driva en politik som sänker priset vid pump. Det kommer dock fortfarande att vara väldigt högt.

Jag vet inte om Miljöpartiet tycker att det är billigt med 20 kronor litern. Jag menar att det fortfarande är kostsamt, och jag är rätt säker på att människor inte kommer att okynnesköra sina bilar för att dieseln kostar 20 kronor i stället för 25.

Vi måste se till att människor kan vara med på denna resa, leva sitt liv, fungera i vardagen, sköta sitt jobb och göra de val de vill göra, såsom att köra mer klimatsmart och köpa en elbil. Men just nu har många inte råd, och tills de får det måste de kunna leva.
(Applåder)

Anf. 51 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna har tidigare presenterat en genomarbetad, omfattande och ambitiös plan för att stärka det svenska pensions-systemet och därigenom höja pensionerna för alla som har en helt vanlig inkomstpension, det vill säga alla som har förvärvsarbetat i sina liv. För en genomsnittlig pensionär innebär det 1 000 kronor i månaden.

Regeringens förslag är betydligt mindre ambitiöst och gynnar enbart en minoritet av landets pensionärer, det vill säga långt ifrån alla. Samtidigt är det onödigt komplicerat samt behäftat med andra typer av problem. Det gäller inte minst med avseende på pomperipossaeffekter, marginaeffekter överstigande 100 procent, fru talman.

Man har heller inte ansträngt sig en endaste tum för att förankra sitt förslag här i Sveriges riksdag. Det är, fru talman, minst sagt tämligen nonchalant av en liten enpartiregering som styr riket i minoritet. Sitter man på lite drygt en fjärdedel av riksdagens mandat vore det klädsamt med ett visst mått av ödmjukhet inför rikets högst beslutande organ, det vill säga den här kammaren.

Fru talman! Hur det än går med regeringens förslag kommer vi att driva vårt eget förslag såväl in i valrörelsen som stundar inom kort som in i de förhandlingar som väntar därefter på andra sidan valdagen. Fortsättning följer, med andra ord.
(Applåder)

I detta anförande instämde Charlotte Quensel (SD)

Anf. 52 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på anförandet. Det kanske inte gav jättemycket konkretion. Ni kommer i första hand att driva ert eget förslag, och fortsättning följer. Det är väl tydligt.

Jag vet att ni tidigare sa att Sverigedemokraterna skulle vara någon form av högersnacks samvete när det gäller socialförsäkringar och att man inte skulle låta Moderaterna dominera för mycket.

När den förra budgeten justerades röstades ändå funkisskatten igenom. Kroniskt sjuka och de som har slitit ut sig i ett riskfyllt arbete ska betala högre skatt än övriga löntagare. Det var liksom inte riktigt i linje med det här samvetet.

Nu säger Sjöström: Vi kommer att driva vårt förslag. Det får ni gärna göra. Men det finns ett förslag på riksdagens bord som ger 1 miljon pensionärer i genomsnitt 750 kronor mer i månaden i augusti, det vill säga nu när vi har prischocken och när brödpiserna, kaffepiserna och priserna på allting annat är höga.

Det blir väldigt intressant att se hur Sverigedemokraterna väljer att göra in the end. Man måste ändå rösta och ta ställning till de förslag som finns på bordet.

Anf. 53 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Oscar Sjöstedt heter just Oscar Sjöstedt, fru talman, och inte Sjöström eller någonting åt det hållet. Men det kan vi lämna därhän.

Det har inte röstats igenom någon funkisskatt. Jag förstår inte var det begreppet nu kommer ifrån. En funktionsnedsatt människa på arbetsmarknaden betalar exakt samma skatt som alla andra på arbetsmarknaden. Självfallet är det på det sättet. Allt annat är bara svammel och trams.

Det finns ett förslag. I dag är det finansministerns tur. I dag är det för finansministerns skull som vi debatterar. Finansministern och regeringen har lagt sitt förslag på riksdagens bord i dag. Nu tar vi över processen. Nu ska vi lägga fram våra förslag. Det är inte konstigare än så. Något annat vore märkligt.

Det kan faktiskt vara så att vi i kammarens gränslösa vishet landar i ett förslag som faktiskt är bättre. För Sverigedemokraternas del kommer vi inte att säga nej till regeringens förslag om garantitillägg med mindre än att det på bordet finns ett förslag som är mer aptitligt för landets pensionärer.

Anf. 54 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Då hoppas jag att det inte blir som inför valet 2014. Ni sa att ni skulle avskaffa vinsterna i skolan. Efter valet hade ni någon lunch och ändrade uppfattning. Ni sa att ni skulle vara det sociala samvetet mot Moderaterna. Ändå accepterade ni en funkisskatt.

Det blir nu lite upp till bevis med vad som händer med de fattigaste pensionärerna i Sverige. Den processen blir viktig att följa. Som Sjöstedt själv sa: Fortsättning lär följa.

Anf. 55 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Nu är vi tillbaka i det där med funkisskatt. Det är ett fullkomligt bisartt påstående att någon skulle ha röstat igenom en högre skatt

för människor med olika typer av funktionsvariationer. Så är det givetvis inte. Det funkar inte på det sättet.

Även om det står ja och nej på våra knappar i bänkarna här röstar man inte ja eller nej. Man röstar för ett förslag eller för ett annat förslag. Förut-sättningen för vår del om vi ska rösta på ett annat förslag än regeringens garantitillägg är att det är mer aptitligt för landets pensionärer, att det är mer ambitiöst, mer genomtänkt och att det adresserar bristerna med pom-peripossaeffekterna.

Det handlar om marginaleffekter – inte på 100 procent utan på 105 procent i vissa inkomstintervall. Man får lägre pension om man jobbar mer. Det är inte rimligt. Kan vi adressera de bristerna är det klart att vi röstar igenom ett alternativt förslag som är bättre.

(Applåder)

Anf. 56 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Den här debatten handlar egentligen om regeringens vår-ändringsbudget. Men det var ändå i ett tidigare inlägg från Oscar Sjöstedt ett uttryck som jag tror kräver en del förklaring.

Där nämndes biodiesel eller etanol som blandas in i Sverige i svenska tankar. Det beskrevs som något slags sörja. Jag bara undrar vad det är som Sverigedemokraterna menar med att kalla svenskt och annat biodrivmedel för sörja.

Anf. 57 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Jag kan väl tillstå att man i och för sig kan diskutera ord-valet. Det anspelar på det som vi blandar i våra tankar i dieslbilar och för all del också i bensinbilar. Det är lite mer i dieseln för lastbilar, traktorer och sådant.

Det är processat slakteriavfall som vi har importerat från länder på andra sidan jordklotet. Det kommer exempelvis från Australien och Indonesien. Sedan har de kört hit det i stora tankbåtar, och sedan trycker vi i det i tanken på våra bilar.

Jag vet inte riktigt hur man annars ska beskriva det. Processat slakteri-avfall importerat från andra sidan jordklotet är väl troligen något slags sörja. Av det vi använder är 94 procent importerat och 6 procent inhemskt producerat.

Det är Sverige ensamt som har den här extrema synen på reduktions-plikten. Vi dammsuger hela marknaden globalt på den här sörjan, eller vad vi ska kalla den. Det kan inte vara klok politik någonstans. Det driver upp priserna med flera kronor per liter.

Anf. 58 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Nu blev det ännu mer frågor här. Det handlar bland annat om varför biodrivmedel ska betraktas som sörja och varför det är något dåligt för miljön eller för någonting över huvud taget att man använder avfall för att göra fungerande biodrivmedel för bilar.

Det uppstår också frågor om hur man ska kunna få ned priset på driv-medel genom att bara exkludera biodrivmedel när de i dag i Sverige kostar mindre att producera än vad dieseln gör.

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

SD påstår att man vill värna det svenska oberoendet, självförsörjningen och självständigheten. Men hur kan det gynnas av att man tar bort det svenska biodrivmedlet och möjligheten att blanda in det och generellt kallar det för sörja i en debatt i Sveriges riksdag?

Anf. 59 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Okej, vi kallar det för någonting annat. Vi behöver inte uppehålla oss vid det specifika begreppet.

Varför är det dåligt? Poängen är att det inte är inhemskt producerat. Det är ju importerat. Det är det inte till 100 procent, men 90–95 procent är importerat från andra länder på andra sidan jordklotet.

Man måste se hela värdekedjan. Tänk om detta skulle skalas upp globalt, fru talman, och om alla länder hade den här extrema inriktningen på kvotplikten och politiken. Alla länder ligger här nere, och sedan kommer Sverige och ligger här uppe. Det är helt extremt i internationell jämförelse.

Tänk om alla länder skulle anamma Sveriges politik på det här området! Då hade hela marknaden kollapsat; då hade det inte funkat.

Det här är inte vägen framåt – inte på något sätt. Det ställer bara till med problem för åkerinäring, jordbruk och andra.

Anf. 60 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Det påstås ofta från Sverigedemokraterna att man bryr sig om tryggheten för Sveriges pensionärer. Men när det gäller framstår det ofta som att man viker ned sig så fort Moderaterna kallar – eller ibland andra, som kanske bjuder på fin konjak.

I samband med höstbudgeten gick ni fram med ett förslag som gav pensionärerna knappt en hundring i månaden. Det var vad ni lyckades åstadkomma i förhandlingar, som ni pratar så stort och fint om. Mer än så blev det inte.

Vänsterpartiets krav på att höja pensionerna för samma grupp, som vi har drivit igenom, ligger på riksdagens bord. Det innebär att en halv miljon pensionärer får 1 000 kronor mer i månaden skattefritt.

Moderaterna säger att förslaget riskerar att spräcka Pensionsgruppen. Man undrar: Kommer Sverigedemokraterna när det blir skarpt läge i omröstningen att bidra till att hjälpa landets pensionärer? Eller kommer ni återigen att blåsa era väljare och i stället rädda Pensionsgruppen tillsammans med M och KD?

Anf. 61 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Pensionsgruppen kan jag inte bry mig mindre om, om jag ska vara ärlig. Om något vore det en bonus om den spräcktes. Den är ju fullkomligt dysfunktionell. Det enda man har enats om är att tvinga folk att jobba längre. Om Pensionsgruppen kan spricka är ingen gladare än jag. Den borde ha begravt sig själv och lämnats därhän, för den verkar vara inne i något slags utdragen harakiri.

Svaret på sakfrågan är ja, det vill säga att vi antingen kommer att rösta på det förslag som regeringen har presenterat, trots de brister som det är behäftat med, eller på ett förslag som är bättre för landets pensionärer. Vi kommer inte att rösta nej till regeringens förslag och sedan inte göra någonting alls. Antingen röstar vi på regeringens förslag, med dess brister, eller så röstar vi på ett bättre förslag – alltså bättre för landets pensionärer.

Anf. 62 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Min fråga var i och för sig om Sverigedemokraterna skulle blåsa sina väljare. Jag antar att det inte var det som Oscar Sjöstedt avsåg när han svarade ja.

Jag hör budskapet men förstår ändå inte riktigt innehållet, för det finns inget riktigt innehåll här. Det finns ett löfte om att på något sätt försöka få ihop ett förslag som är bättre. Då skulle det vara intressant att veta: På vilket sätt bättre, i så fall?

Här finns ett väldigt konkret och genomarbetat förslag. Det är inte lätt att gå in och skruva i de här systemen. Men nu finns det ett förslag som tar höjd för en mängd olika komplexiteter och som innebär att de som får mest får 1 000 kronor i månaden. Det finns också en grupp som inte får 1 000 kronor men ändå en del. I genomsnitt blir det 750 kronor till den miljon pensionärer som har det sämst ställt.

Anf. 63 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Tack, Ali Esbati, för att du rättade mig så att jag slapp göra det själv!

Nej, lätt är det inte. Det är det väl ingen som har sagt, och jag vet inte om jag har påstått det heller.

Men återigen: Den debatt vi har i dag har vi med anledning av att regeringen har lämnat sitt alternativ. Sedan får andra partier, inklusive Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna och alla andra, lämna sina motalternativ. Det är så vi jobbar i budgetprocessen. Det är inte så att regeringen lämnar sitt alternativ och att vi sedan i kammaren, som är det högsta beslutande organet, ska sitta still i båten och bara lyssna på regeringen.

Vi har som partier, enskilt eller tillsammans med andra, all möjlighet att lägga fram motalternativ. Och den processen tar vid nu. Nu äger riksdagen frågan och tar befälet. Finansministern har gjort sitt – alltså i den här processen. Nu tar riksdagen över. Det står alla partier, inklusive Vänsterpartiet, fritt att lämna motförslag till regeringens förslag. Det är den budgetordning vi har. Det vore orimligt att det skulle finnas klara besked redan i dag.

(Applåder)

Anf. 64 MARTIN ÅDAHL (C):

Fru talman! Jag ska fatta mig kort, för vi har haft en lång debatt.

Först och främst: Vi kan inte fortsätta att ge allt till alla i svensk finanspolitik. Vi måste börja sortera. Om man tittar på tabell 8.6 i budgeten ser man att vi har lagt en bra bit över 50 miljarder utanför ordinarie budget bara under den senaste tiden. Det är flera gånger storleken på en normal budget.

Jag vet inte hur många, förutom vi själva, som följer debatten. Men alla borde förstå att svenska statsfinanser inte kommer att tåla det här långsiktigt. Då måste vi börja sortera: Det här har med krisen att göra. Det här har med krisen att göra och är dessutom akut. Det här är, till exempel som med svensk livsmedelsproduktion på landsbygden, en fråga om människor som kan slås ut i morgon eller företag som drabbats av pandemin och någonting som måste till nu. Det här är mer alla goda gåvors givare.

En sak som vi måste fokusera på är hur vi genererar resurserna och hur vi över huvud taget skapar tillväxt och jobb i Sverige. Jag var inne på det i mitt förra anförande: Vi måste sänka kostnaderna för att anställa för de små företagen, inte minst arbetsgivaravgifterna och inte minst för dem som är mest utsatta. Vi måste öppna upp för de nyanlända flyktingarna, de ukrainska flyktingarna, och ge dem möjligheten att komma in snabbt på arbetsmarknaden – även om det inkluderar nystartsjobb. Vi måste bredda etableringsjobben och de jobb som många får som sitt första jobb till de småföretag som skapar fyra av fem jobb och varav många inte har kollektivavtal.

Vi måste göra det lättare att gå från bidrag till jobb. Då kan vi lyfta de utsatta områdena. Då kan vi få in resurserna till välfärden. Då kan småföretagen hjälpa hela Sverige att växa.
(Applåder)

Anf. 65 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Då är vi här igen. Jag tänkte att vi förlänger debatten lite grann, ledamoten Ådahl, för Centerpartiets besatthet av den nuvarande utformningen av den så kallade reduktionsplikten är för mig något av ett mysterium.

Miljönyttan är i allt väsentligt obefintlig, och i värsta fall är detta direkt kontraproduktivt. Samtidigt vet vi att reduktionsplikten driver upp priserna, primärt på diesel men även på bensin. Varenda bilist, vartenda åkeri, varenda bonde och varenda skogsbrukare skulle gladeligen se en sänkt reduktionsplikt och ett sänkt dieselpreis. Men Centerpartiet stretar emot av oklar anledning.

Återigen: Varför denna besatthet av att importera detta – vi kallar det inte sörja utan vi säger väl drivmedel – från andra sidan jordklotet som vi sedan måste blanda in i tanken på våra bilar, lastbilar, timmerbilar, traktorer och maskiner? Varav denna besatthet?

Anf. 66 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Då noterar vi återigen att biodrivmedel, till exempel av avfall, är sörja.

Jag kan upplysa om att vi delar denna besatthet med alla dem som vill att Sverige ska kunna producera våra egna drivmedel från våra egna råvaror. Där ligger miljarder i investeringar, som jag gissar att SD inte bryr sig ett dugg om, i startgroparna. Men de fryses av den här typen av retorik, där man kallar det som kan gynna miljön och vårt oberoende av Putin och hans olja och gas – om ni nu bryr er om det – för smörja. Detta bromsas när ni menar att man ska stoppa, bryta ned och ta bort det.

Och till vilken nytta? Så dyr som dieseln är i dag undrar jag hur det kan skapa de här enorma effekterna på 10 kronor som SD hittar på att blanda in inhemskt biodrivmedel och att styra upp det så. Jag undrar: Vad har SD själva för tydliga förslag för att gynna produktionen av svenska biodrivmedel?

Anf. 67 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Vilka är alla de som vill ha det här? När man lyssnar på åkerinäringen, skogsbrukarna, LRF och bönderna hör man att de säger: Sänk reduktionsplikten! Jag vet inte vem det är som vill höja den. Preem

kanske vill göra det, men någon annan, förutom Centerpartiet, har jag inte hört som tycker att det här är en jättebra idé.

Om det ska vara 10 kronor får man nog laborera med skatterna också, men att det här driver upp priserna med ganska många kronor är helt uppenbart. Och återigen: Det är inte inhemskt producerat, och det är en del av problematiken. Om vi hade kunnat tillgodose vår egen marknad med inhemsk produktion skulle ekvationen ändras någorlunda. Men det här är till en bra bit över 90 procent importerat. Sverige sitter alltså ensamt och dammsuger hela marknaden globalt bara för att komma upp i våra egna kvoter. Tänk då om andra länder införde samma extrema politik! Det här är ju inte skalbart. Då kollapsar systemet.

Anf. 68 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! På en minut hinner jag inte gå igenom hela frågan om hur man minskar utsläppen från drivmedel. Men det är faktiskt positivt att slaktavfall inte ligger och ruttnar och bidrar till växthuseffekten utan kan användas för att få in precis samma atomer i tanken som vilken annan diesel som helst. Det är absolut ingen sörja på det sättet, och det helt fel att sprida den typen av desinformation i frågan.

Sedan noterar jag att SD bara har förslag för att stoppa, bryta ned och hitta på olika vinster man skulle göra på att stoppa denna inblandning. Det finns inte ett enda förslag som de som Centerpartiet har drivit för att öka den svenska drivmedelsproduktionen, där det nu finns projekt till 14 eller till och med 11 kronors kostnad med svensk råvara för att ersätta importerad olja från Putin och andra diktatorer.

Anf. 69 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Långtidsarbetslösheten biter sig fast för många människor. Behovet av samhällsansvar i form av en stark arbetsmarknadspolitik är uppenbart. Tyvärr har dock Centerpartiet i allmänhet och även Martin Ådahl personligen under några år ägnat sig åt att med blind tilltro till marknadsmekanismernas magi ödelägga just arbetsmarknadspolitiken.

Det som kallas reformering av Arbetsförmedlingen rullar på. Jag noterar några av de senaste rubrikerna om denna reformering: Nya problem med Arbetsförmedlingens tjänst Rusta och matcha. Oro inom Sveriges Kommuner och Regioner inför nya AF. Därför kan kriminella få stöd av Arbetsförmedlingen.

I Kommunsverige, där många av Martin Ådahls partikamrater har ansvar, var det endast 10 procent av de tillfrågade kommunerna som ansåg att Arbetsförmedlingen uppfyller uppdraget att bistå dem som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden.

Jag måste mot bakgrund av detta få fråga Martin Ådahl: Hur tycker du själv att det går?

Anf. 70 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Till att börja med tror jag tyvärr, under alla dessa år då Arbetsförmedlingen lagt enorma resurser på de arbetslösa, att de kommuner och landsting som själva fått lägga motsvarande 6–7 miljarder i stället – de fick göra det långt innan vi försökte göra någonting åt det – aldrig tyckt att Arbetsförmedlingen har gjort sitt jobb. I stället har de tyckt att

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

den tyvärr har dragit sig tillbaka på många olika punkter, stängt ned kontor och retirerat.

När vi nu skulle reformera den var det ju ni tillsammans med Moderaterna, KD, SD och så vidare som stoppade och sköt upp det.

Oj, där åkte lite papper i golvet – det var i alla fall inte mitt fall.

När det gäller den lilla del där det ändå har kommit igång, de 50 000–60 000 av de 450 000 arbetslösa, har de nu jobb till 50–60 procent. Det är helt förvånande hur mycket det levererar, trots pandemin och alla kriser. Men det når för få därför att ni har försenat och stoppat det, eftersom ni är så djupt konservativa när det gäller att hjälpa arbetslösa i Sverige.

Anf. 71 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Jag önskar att Martin Ådahl kunde få med mer av det Fälldinska i sitt arbete här.

Vi kanske har lite olika ingångar. Om man uppfattar att någonting funkar dåligt, till exempel Arbetsförmedlingen ute i kommunerna, kan man väl tänka sig att man ska försöka göra det bättre, inte att man väldigt aktivt ska jobba för att göra mer av det som är dåligt, det vill säga att staten drar sig tillbaka. Det är ju det som är fallet.

Nästan alla, möjligen med undantag av de kommersiella aktörerna som förbereder sig för att sätta sugrören i ännu fler tunnor fyllda med skattepengar, har ju varnat för att precis detta som nu sker skulle ske. Finns det då inte någonting som väcks inom Martin Ådahl, som tanken att vi kanske borde ha gjort saker annorlunda, att vi kanske borde ha tänkt att det inte kommer att lösa sig på det här sättet utan att vi behöver en stark och sammanhållen statlig arbetsmarknadspolitik?

Anf. 72 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Tänka sig, det är precis det vi har tänkt på! Om vi ska lägga 50 000 per år och per arbetslös på olika former av insatser måste de ge resultat, krona för krona. Vi måste ersätta efter resultat. Vi måste ha tryck på att det är de som står längst från arbetsmarknaden som får mest resultat-ersättning när de får jobb långsiktigt. Just därför har vi velat göra denna förändring.

Men de konservativa krafterna inom Arbetsförmedlingen och aktörer som Vänsterpartiet har jobbat oerhört starkt för att bromsa det här och skjuta det framför sig. De bryr sig inte om de resultat som över huvud taget inte fanns förut eller de resultat som långsamt börjar uppnås.

Vad är det då jag ångrar? Tänk, jag ångrar att vi inte kunde påbörja detta tidigare så att vi hade kunnat komma ut på andra sidan och få resultat för alla dessa arbetslösa, så att insatserna verkligen ledde fram till jobb och så att vi hade kunnat sortera ihop arbetsgivare och arbetstagare mycket starkare.

Anf. 73 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Klimatförändringarna pågår här och nu. De kommer, om vi inte sätter stopp för dem, att leda till mänskligt lidande av enorma proportioner.

Samtidigt tävlar Martin Ådahls parti nu med de andra om att sänka priset på utsläpp. Klimatambitioner sjunger stadigt, trots att vi alla i den här kammaren verkar vara överens om att vi måste ställa om.

Därför skulle jag vilja fråga hur Centerpartiet tänker se till att vi klarar att nå målen i Parisavtalet när ni är med och fattar beslut efter beslut som kommer att öka Sveriges utsläpp.

Anf. 74 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag känner faktiskt inte alls igen den här bilden. Miljöpartiet och Centerpartiet har ju tillsammans jobbat för att höja priset på utsläpp. Det viktigaste är EU, och där har vi stoppat kolkraft, minskat utsläppen och fått ned klimatpåverkan.

Jag gissar att det som det hänsyftas på här är den extrema prischock när det gäller bränslepriser som har kommit i samband med kriget och Rysslands invasion av Ukraina. Där har vi sagt att under en period måste människor för guds skull få en chans att anpassa sig till detta och en möjlighet att möta denna chock tills den förhoppningsvis mildras.

Jag har just här i talarstolen fört en hård kamp med Sverigedemokraterna om reduktionsplikten, som inte riktigt verkar förstås.

Jag förstår inte vad ni är ute i för ogjort väder i den här frågan.

Anf. 75 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det är just för att Miljöpartiet och Centerpartiet i många fall har gått hand i hand i att faktiskt ha klimatambitioner som det är extra sorgligt att se den utveckling som sker just nu.

När det gäller reduktionsplikten är vi helt överens om att den måste fortsätta finnas. Den skapar också jobb i Sverige och gör att vi blir än mindre beroende av Putins olja och gas.

Vi är också helt överens om att vid en prischock som den vi ser nu måste hushållen få stöd och hjälp. Vi har dock lagt fram förslag som inte innebär en sänkning i omställningsambitioner utan som i stället hjälper på andra sätt – sänkt skatt på landsbygden, sänkt moms på mat och andra insatser, exempelvis en elpriskompensation som gäller för fler i hela landet.

Jag undrar fortfarande hur Centerpartiets plan ser ut för att trots allt nå målen i Parisavtalet.

Anf. 76 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag vet att ledamoten från Miljöpartiet lyssnade på mitt anförande om att vi måste fördubbla produktionen av förnybar, havsbaserad vindkraft och därmed trycka bort påverkan av Putins gas och olja från Europa.

Jag är säker på att hon lyssnade på vad jag sa om de stora energibesparingar vi måste ge människor en chans att kunna göra, parallellt med att vi temporärt får hjälpa dem med deras elräkningar i den extrema chock vi är i just nu, och om att få ned energipriset genom att bygga de här stora tillgångarna på förnybar kraft.

Jag är säker på att ledamoten från Miljöpartiet lyssnade när jag pratade om att jordbruket måste överleva för att kunna bidra med den gröna produktionen som en del av omställningen. Jag är också säker på att hon förstår att landsbygden vill ställa om, vill vara grön och vill bidra till klimat-

Prot. 2021/22:98
19 april

*Debatt med anledning
av vårpropositionens
avlämnande*

omställningen. Men då måste den också ges en chans att kunna hantera de utmaningar vi har i dag.

Anf. 77 ALI ESBATI (V):

Fru talman! En ansvarsfull ekonomisk politik är en ekonomisk politik inriktad på klimatomställning. Klimatpolitiken kan inte bara handla om att berätta jobbiga fakta om läget för planeten, sätta upp mål och sedan konstatera att de är svåra att nå; vi måste lägga om stora delar av vårt samhälle. Detta är något som kräver politisk handlingskraft och brett folkligt stöd.

Om det ska vara möjligt behövs omfattande investeringar. Då behöver vi ha ett ramverk för finanspolitiken som underlättar detta och inte försvårar eller hindrar det, ett ramverk som är anpassat till att hantera dagens och morgondagens problem utifrån de faktiska förutsättningarna och inte utifrån föreställningar och farhågor för 20–30 år sedan.

Vänsterpartiet har föreslagit ett tioårigt moratorium för det nuvarande överskottsmålet. Under den perioden bör vi med statlig lånefinansiering kunna frigöra runt 700 miljarder kronor i investeringar för att ställa om till ett rättvist och klimatneutralt Sverige. Det handlar om ett stort statligt åtagande för nya investeringar i transportinfrastruktur, elöverföring och klimatanpassning av nya och befintliga bostäder – de områden där de territoriella utsläppen är som störst.

En sådan tioårig satsning skulle även fortsättningsvis innebära en svensk statsskuld på ungefär 40 procent av bnp, långt under EU-genomsnittet som i dag ligger på ungefär 90 procent. Men det skulle innebära att vi börjar göra någonting åt den underlåtelsskuld som vi har samlat på oss genom att låta infrastrukturen förfalla, inte bygga ut järnvägsnätet, inte bygga fler och bättre bostäder som är klimatsmart och inte bygga ut den överföringskapacitet av el som krävs för klimatsmart nyindustrialisering.

Vi i Vänsterpartiet har gjort vår läxa och kommer att fortsätta att presentera förslag för investeringar och omställning. Nu blir frågan till övriga partier i den debatt som följer i samhället också längre fram hur man motiverar att hålla fast vid ett ramverk som de facto gör Sverige fattigare och mindre rustat för att klara framtiden.

Anf. 78 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Tack till Ali Esbati som tog upp att det behövs kraftfulla åtgärder för klimatförändringarna, som vi har konstaterat redan pågår här och nu och kommer att leda till ett otroligt mänskligt lidande om vi inte gör något åt dem.

Samtidigt som Ali Esbati står i talarstolen och säger att vi måste göra starka åtgärder för klimatet är dock även hans parti med och tävlar om att sänka priset på utsläpp och visar därför i realiteten sänkta klimatambitioner.

Därför skulle jag vilja fråga Ali Esbati hur Vänsterpartiet vill se till att vi klarar att nå målen i Parisavtalet. Det handlar ju inte bara om vad vi ska göra sedan och i framtiden, som ledamoten just pratade om, utan det handlar också om vad vi gör precis här och nu.

I den här frågan talar Vänsterpartiet minst sagt med kluven tunga.

Anf. 79 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Det var ju bra att jag fick den här frågan. I och för sig sa jag också tydligt i mitt korta anförande nyss att det är viktigt med politisk handlingskraft och brett folkligt stöd. Ska man ha det kräver det att man gör den systematiska omställningen av samhället i de delar som kräver det på ett sätt som är effektivt, som fungerar långsiktigt och som kan få rimliga sociala effekter.

Då är det så att det långsiktiga perspektivet ibland kräver att man agerar på kortsiktiga chocker och gör saker för att hantera en situation som dyker upp där och då för att inte tappa momentum och inte tappa det stöd för klimatpolitiken som krävs.

Vi tycker inte att det är finansiell chockterapi som behövs för att bygga en stark klimatpolitik, utan det är stora, omfattande investeringar. Även det kommer att kosta för den enskilde, men man får hantera det gemensamt på bästa sätt.

Anf. 80 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! När det gäller stora investeringar är vi helt överens. De är helt nödvändiga de kommande åren om vi ska klara det här. Det handlar dock inte bara om investeringar i framtiden, utan det handlar också om vad man gör här och nu. Då måste det till ett politiskt ledarskap för idéer som faktiskt leder till omställning.

Som jag har sagt tidigare är det självklart också för Miljöpartiet att vi ska stötta människor i den prischock som kommer av både kriget och pandemin. Vi har dock förslag som gör det utan att för den skull sänka ambitionerna i klimatomställningen. Det handlar om sänkt skatt på landsbygden, sänkt matmoms, och en elpriskompensation – som var ett förslag som vi hade tillsammans. Det gör att vi kan hålla uppe trycket i den omställning som måste till, för vi behöver agera både här och nu och i framtiden. Där ser vi tyvärr att Vänsterpartiet brister.

Anf. 81 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Janine Alm Ericson sa själv att flera av de förslag som hon nämnde har vi haft tillsammans.

Vår ambition är att vi ska ha en kraftfull klimatomställningspolitik som fungerar på en rad områden i samhället. Det politiska ledarskapet är just detta: att samla folk runt den politiken och ambitionen och att de effekter som det får sprids ut på ett rimligt sätt i samhället. Vi ska inte bara säga åt folk att det här kommer att kosta, och så visar det sig att det drabbar vissa mycket, mycket mer därför att de har mycket, mycket mindre marginaler.

Om vi till exempel lyckas med att få stopp på importen av fossila bränslen från Ryssland kommer det att kosta. Hur ska den chocken fördelas ute i samhället? Vi menar att det är ett gemensamt ansvar som krävs även där så att man inte tappar stöd i befolkningen.

Anf. 82 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Vi behöver en nystart i Sverige. Vi behöver en nystart för Sverige. Vi behöver ett vaktombyte vid makten.

Vi behöver det bland annat för patienternas skull. Det är nämligen ingen naturlag att 160 000 människor ska behöva stå i alltför långa vårdköer och vänta olagligt länge på vård eller behöva flytta till en annan region för att få del av en viss behandling eller ett visst hjälpmedel. Därför behöver vi reformera vårdens otidsenliga system. Vi behöver se till att bygga ut vårdplatser och få resurser på plats men också orka ta tag i de strukturer som inte levererar den vård som människor har rätt till.

Vi behöver det för de långtidsarbetslösa skull för att kunna få på plats bättre matchning med matchningsanställningar. Vi behöver reformera så att människor inte göms i passiva bidragssystem. Det ska löna sig att arbeta, och det ska bli billigare och enklare att anställa personer som stått långt ifrån arbetsmarknaden länge.

Vi behöver göra det för brottsoffren, för dem som i dag inte får upprättelse när de rättsvårdande myndigheterna inte fullt ut klarar sitt uppdrag. Det gör vi genom att dimensionera upp polisen och hela rättskedjan men också genom att jobba förebyggande inte minst med att stötta föräldrar i deras viktiga roll.

Vi behöver en ny energipolitik för att få på plats fossilfri el som är stabil och som hjälper svenska hushåll och industrier att klara sig genom den viktiga omställning som Sverige står inför.

Vi behöver reformer för gemenskap så att människor efter pandemin återigen ska hitta till gemenskaper och tillbaka till sammanhang där man blir sedd, respekterad och faktiskt får en plats där man finner glädje och kanske till och med kärlek i tillvaron.

Detta behöver vi jobba med, och vi behöver jobba med det så snart som möjligt. Min övertygelse är att det kräver en ny regering.
(Applåder)

Anf. 83 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det kanske inte kommer som en överraskning för någon att jag än en gång vill konstatera att klimatförändringarna pågår här och nu, och om vi inte sätter stopp för dem kommer det att leda till mänskligt lidande av enorma proportioner.

Samtidigt tävlar Jakob Forssmeds parti tillsammans med de andra om att sänka priset på utsläpp. Klimatambitionerna sjunker ständigt, trots att Kristdemokraterna precis som vi andra verkar vara överens om att vi måste ställa om.

Därför skulle jag vilja passa på att fråga Jakob Forssmed hur Kristdemokraterna ska se till att vi klarar av att nå målen i Parisavtalet när även Kristdemokraterna är med om att ideligen fatta beslut som kommer att öka Sveriges utsläpp i stället för att minska dem.

Anf. 84 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Vi har haft en fullständig kostnadsexplosion på drivmedel. Det är det Janine Alm Ericson syftar på. Det är priser som jag tror att inte ens Miljöpartiet har kunnat drömma om i sina vildaste drömmar. Det drabbar nu människor i deras mardrömmar.

Det har varit extrema priseffekter, som vi behöver hantera. Jag tycker att det är rimligt att göra det och samtidigt satsa på annat för att skynda på omställningen. Vi behöver skynda på elektrifieringen och se till att få fram den fossilfria el som kan göra den elektrifieringen möjlig. Att ytterligare

trimma EU:s utsläppshandelssystem genom att annullera utsläppsrätter är ännu ett sätt att driva fram utsläppsminskningar där de är som mest effektiva.

Vi föreslog en del i den budget som gick igenom. Det gäller bland annat bio-CCS, alltså att fånga in och lagra koldioxid. Det är mycket angeläget att utöka ambitionerna där.

Men prissignalerna finns fortsatt när det gäller drivmedlen. Det är höga priser även med de förändringar som vi har föreslagit.

Anf. 85 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det är en sak att prata om saker man vill göra som ligger ganska långt fram i tiden. Det är en annan sak med den politik som påverkar här och nu. Det är därför allvarligt att man sänker priserna på utsläpp när vi i stället behöver en omställning. Det finns andra sätt att kompensera hushållen för den här prishöjningen. Vi har lagt fram andra förslag för att hjälpa till att mildra chocken men ändå hålla uppe takten i omställningen.

Jag noterar att det kommer många svar om åtgärder, men ännu har inget annat parti än Miljöpartiet presenterat tillräckligt mycket satsningar på klimatet för att vi ska klara att nå målen i Parisavtalet.

När kommer Kristdemokraterna att ta klimatpolitiken på allvar och verkligen se till att vi når målen?

Anf. 86 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Janine Alm Ericson har rätt i att vi behöver göra mer för att nå målen i Parisavtalet och de klimatmål vi har satt upp. Men vi kan inte göra det genom att bara acceptera chockhöjda drivmedelspriser här och nu.

Jag har en fråga till Janine Alm Ericson. Hur ser Miljöpartiet på sitt ansvar när det gäller att ha drivit fram stängningen av två reaktorer? Det har lett till dramatiska priseffekter i södra Sverige, och nu måste man gå in och kompensera för det. Den elen hade kommit väl till pass i den omställning vi behöver göra.

Jag håller med om att vi behöver göra mer. Vi kristdemokrater behöver ta fram fler och ytterligare förslag för att klara detta. Kanske behöver till och med Miljöpartiet ta fram ytterligare förslag för att vi ska klara våra gemensamma ambitioner.

Men prishöjningarna som nu drabbar hushållen behöver vi hantera. Våra förslag handlar om att kunna göra det.

Anf. 87 MATS PERSSON (L):

Fru talman! Ärade ledamöter! När man lyssnar på den här debatten blir det tydligt att det finns en tydlig konflikt i svensk politik. Å ena sidan finns det de som tror att jobb och välfärd skapas av politiker i politiska rum. Å andra sidan finns vi som tror att det skapas av människor som jobbar hårt och av företag och småföretagare som skapar nya jobb och på det sättet driver in nya skatteintäkter till vår gemensamma statskassa.

Det finns en konflikt mellan de som tror att det största problemet i svensk skola är att föräldrar själva, vid köksbordet, kan välja skola till sina barn och som vill hindra dem från det och vi liberaler som tror att det största problemet är att det är för lite ordning och reda. Lärarnas befogen-

heter måste öka, och vi måste fokusera mer på kunskap än på flum i svensk skola.

Det finns en konflikt mellan de som tror att vi bygger Sverige starkt genom höjda bidrag och passivitet och vi som tror att det handlar om att ha höga förväntningar på människor och se till att människor söker jobb. Människor kan inte passivt ta emot bidrag utan att utföra en motprestation. Devisen gör din plikt, kräv din rätt gäller fortfarande.

Fru talman! Vi har en väldigt svag regering. Sverige går åt fel håll. Sverige blir mer och mer segregerat. Sverige behöver en nystart med en ny liberal borgerlig regering.

Det är viktigt att vid det här tillfället också tala om framtiden och de viktigaste framtidsinvesteringarna vi kan göra för vårt land. När det gäller att minska utanförskap och kriminalitet är ingenting viktigare än att satsa på skolan, för att se till att alla barn lär sig tillräckligt mycket, att skolan fungerar för alla barn och att ge alla barn samma förutsättningar framåt.

Fru talman! För detta behövs ett maktskifte. Det behövs en nystart för Sverige.

Anf. 88 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Trots det de andra partierna har sagt i den här debatten har den här våren visat på någon form av svenskt mästerskap i dålig klimatpolitik. Parti efter parti har deklarerat att man vill göra det billigare att släppa ut här hemma. Och samtidigt har beslutet att strypa inflödet av Putins olja och gas hittills lyst med sin frånvaro.

Jag hoppas att vi snart ser en ändring på det. Det är nämligen inget annat än ett brutalt svek mot varje svensk som varje dag gör sitt för att leva klimatsmart. Det är också ett svek mot kommande generationer och mot Ukraina.

Klimatförändringarna händer här och nu och stoppas varken av en global coronakris eller av krig i Europa. Under vår tid i regeringen skalades arbetet för miljön och mot klimatförändringarna upp betydligt. Vi har fått ett industrikliv och stålproduktion oberoende av kol. Vi har fått nya gröna jobb i batterifabriker, och vi har sänkt utsläppen såväl från elen som i fordonsflottan.

Men vi kan inte vara nöjda med det. Vi måste agera kraftfullt nu och fortsätta omställningen. Då är de moderata kommunernas nej till mer vindkraft ett rejält hot. Vindkraften är det minst kostsamma alternativet för att få ned utsläppen i Sverige men främst för att hjälpa Europa att ställa om. Vi måste bli fria från Putins kol, olja och uran. Vi vill att kommunerna ska få ett rejält resurstillskott för de kilowattimmar de tillverkar.

Det är dags att skala upp klimatambitionerna ytterligare och helt fasa ut de fossila bränslena. Och det kan inte ske snabbt nog.

Debatten med anledning av vårpropositionens avlämnande var härmed avslutad.

Propositionen bordlades.

Protokollen för den 24, 25 och 29 mars justerades.

§ 3 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 21 april kl. 14.00*.

§ 4 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2021/22:FPM74 Meddelande om gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris
COM(2022) 108 till näringsutskottet

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2021/22:209 till utrikesutskottet

2021/22:216 till arbetsmarknadsutskottet

2021/22:220 till socialförsäkringsutskottet

2021/22:221 till finansutskottet

Skrivelser

2021/22:114 till utrikesutskottet

2021/22:141 till finansutskottet

Motioner

2021/22:4512, 4558, 4566, 4583, 4591 och 4611 till utbildningsutskottet

2021/22:4510, 4561, 4570, 4584, 4613 och 4624 till utbildningsutskottet

2021/22:4560, 4569, 4585, 4600, 4607 och 4615 till utbildningsutskottet

2021/22:4577, 4625 och 4626 till skatteutskottet

2021/22:4507, 4518 och 4573 till trafikutskottet

2021/22:4511, 4529, 4568, 4572 och 4574 till miljö- och jordbruksutskottet

2021/22:4515, 4520, 4552 och 4623 till civilutskottet

2021/22:4538, 4546, 4596 och 4619 till justitieutskottet

2021/22:4472, 4482, 4537, 4544 och 4620 till justitieutskottet

2021/22:4564 till utrikesutskottet

2021/22:4525, 4536, 4565 och 4603 till arbetsmarknadsutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Konstitutionsutskottets betänkanden
2021/22:KU22 Ändringar i ersättningslagen
2021/22:KU28 Offentlighet, sekretess och integritet

Trafikutskottets betänkanden
2021/22:TU13 Omhändertagande och återkallelse av förarbevis för vattenskotter
2021/22:TU12 Sjöfartsfrågor

Finansutskottets betänkande
2021/22:FiU22 Finansiell stabilitet och finansmarknadsfrågor

Skatteutskottets betänkanden
2021/22:SkU16 Mervärdesskatt
2021/22:SkU20 Skärpt miljöstyrning i bonus malus-systemet

Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2021/22:SfU22 Skärpta och förbättrade regler om arbetskraftsinvandring
2021/22:SfU19 Arbetskraftsinvandring

Kulturutskottets betänkanden
2021/22:KrU5 Folkbildning och spelfrågor
2021/22:KrU7 Kultur för alla

Näringsutskottets betänkande
2021/22:NU18 Genomförande av ändringar i energieffektiviseringsdirektivet om värme, kyla och tappvarmvatten för hushållsbruk

Justitieutskottets betänkande
2021/22:JuU10 Skärpta straff för grova trafikbrott

*Svar på
interpellationer*

§ 7 Svar på interpellationerna 2021/22:421 och 435 om Taiwans deltagande i internationella samarbeten och organisationer

Anf. 89 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Björn Söder har frågat mig varför regeringen inte bjöd in Taiwan att delta i the Leaders Network. Vidare har Björn Söder bett mig exemplifiera på vilka konkreta sätt man arbetar för att få med Taiwan i de internationella samarbetena och organisationerna samt vilka framsteg man har gjort när det gäller att få med Taiwan i dessa.

Björn Söder har också frågat mig om regeringen har en strategi för att få med Taiwan i de internationella samarbetena och organisationerna och hur den i så fall ser ut. Björn Söder har även frågat mig om jag anser att strategin, om en sådan finns, har varit framgångsrik, och om en strategi inte finns om jag avser att ta fram en sådan strategi.

Slutligen har Björn Söder frågat mig hur de praktiska lösningar som jag hänvisar till, som EU och Sverige söker finna för hur Taiwan ska inlemmas i WHO:s arbete, ser ut.

Markus Wiechel har frågat mig vad som hindrar mig från att möjliggöra för Taipeiemissionen att verka diplomatiskt i Sverige, likt i andra länder. Markus Wiechel har även frågat mig om skälet till att man inte har bjudit in Taiwan till the Leaders Network om man önskar utveckla relationerna med Taiwan. Slutligen har Markus Wiechel frågat mig om jag kan tänka mig verka för ett House of Sweden i Taipei, och om så inte är fallet: Varför inte?

Jag besvarar de två interpellationerna samlat.

Jag har många gånger redogjort för riksdagen för den så kallade ett-Kina-politiken som innebär att Sverige, liksom samtliga EU-länder, i dag har diplomatiska förbindelser med Kina och inte ser någon möjlighet att erkänna Taiwan som stat. Av detta följer också att Taiwans representationskontor i Stockholm inte kan likställas med en ambassad.

Oaktat detta stöder regeringen Taiwans deltagande i internationella sammanhang där deltagandet är meningsfullt och inte kräver status som stat. I Genève, där WHO har sitt säte, har Sverige återkommande kontakter om WHO-frågor med Taiwans representationskontor, och vi utbyter löpande information med andra länder som också stöder Taiwans deltagande i WHO:s arbete. Sverige har, tillsammans med dessa länder, upprepade gånger på olika sätt uppmanat WHO att inkludera Taiwan i WHO:s arbete, exempelvis i tekniska organ som International Agency for Research on Cancer. Konsensus saknas dock tyvärr i Världshälsoförsamlingen.

Statsministerns informella nätverk the Leaders Network samlar ett dusin länder med engagemang för multilateralt samarbete och har en representativ geografisk spridning. Nätverket är dock endast en av många kanaler för internationellt samarbete och utgör ett tillägg till andra kontaktytor.

Såväl Sverige som Taiwan ligger i framkant vad gäller innovation och högteknologiska produkter. Vårt handelskontor i Taipei gör ett utmärkt arbete i att ta fasta på de möjligheter som finns, till exempel med nylanserade samarbetsinitiativ på halvledarområdet liksom inom grön omställning. Dessa frågor diskuteras även vid de årliga handelsöverläggningarna på statssekreterarnivå. Det redan omfattande utbyte som bedrivs ryms i dag inom ramen för Business Swedens kontor i Taipei, och i dagsläget finns inga planer på ett House of Sweden i Taipei.

Regeringen kommer att fortsätta det breda utbytet med Taiwan.

Anf. 90 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Taiwan, eller Republiken Kina som det formellt heter, är ett föredöme för oss andra i världen på väldigt många områden. Till skillnad från sin stora granne i väst, Folkrepubliken Kina eller Kommunistkina som vi kallar det, är Taiwan en självstyrande demokrati som fullständigt respekterar rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter. På en rad olika områden delar Sverige och Taiwan centrala värderingar. Taiwan har en stabil ekonomi och hög folklig utbildningsnivå, som har gett omfattande välstånd bland befolkningen. Inom sjukvården är man världsledande.

Under hela pandemin har Taiwan varit ett stort föredöme. När Sverige hade tusentals döda i covid-19 hade Taiwan med sina 23 miljoner invånare bara någon handfull dödsfall. I dag har man haft drygt 800 dödsfall, att jämföra med 18 000 i Sverige. När Sverige stod utan skyddsutrustning skänkte Taiwan munskydd till bland annat Sverige men även till övriga världen. Vi har mycket att tacka Taiwan för.

Trots sina omfattande kunskaper får de inte vara med i till exempel WHO eller dess beslutande församling WHA. De är uteslagna ur FN-systemet. Som en av grundarna till FN var Republiken Kina, det vill säga Taiwan, fram till 1971 det land som företrädde Kina i FN. Men 1971 lät man Kommunistkina ta över platsen och exkluderade därmed Taiwan. Sedan 1991 har Taiwan försökt att återinträda i FN som representant för enbart folket i Taiwan, men detta har man nekat.

Det finns all anledning att låta Taiwan delta i FN:s olika underorganisationer och i övriga internationella samarbeten, dels för att det är moraliskt riktigt, dels för att vi annars går miste om Taiwans kunskaper och erfarenheter på många olika områden.

Regeringen talar gärna om hur man välkomnar Taiwan och stöder Taiwans deltagande i internationella sammanhang. Jag har åtskilliga gånger ställt skriftliga frågor om detta. I ett av svaren skriver utrikesministern att ”det internationella arbetet mot coronaviruset är, som jag påtalat tidigare, ett exempel på ett område där det är skäligt och önskvärt att Taiwan deltar”. I svaret på min interpellation i dag svarar hon att regeringen stöder ”Taiwans deltagande i internationella sammanhang där deltagandet är meningsfullt och inte kräver status som stat”. Likaså svarade hon i en interpellationsdebatt den 25 mars i år följande: ”Vi stöder alla möjligheter där man inte måste delta som stat.”

Tyvärr är det dock mycket snack och lite verkstad. När man väl har möjlighet att bjuda in Taiwan i det internationella samarbetet gör man inte det, inte ens när syftet till samarbetet är att bland annat diskutera hur vi ska klara utmaningar som pandemier. Där hade Taiwan, kanske mer än någon annan, kunnat bidra med stora kunskaper.

När Stefan Löfven i november 2020 startade ett informellt nätverk, kallat the Leaders Network, med politiska ledare från olika länder och alla världsdelar valde regeringen aktivt att inte inkludera Taiwan. Detta har jag givetvis också ställt frågor om tidigare men inte fått några ordentliga svar. Därför var det också en av sju frågor i denna interpellation.

Jag noterar att utrikesministern menar att nätverket endast är en av många kanaler för internationellt samarbete och utgör tillägg till andra kontaktytor. Men varför i hela friden bjuder man inte in Taiwan till sitt eget nätverk om man nu säger sig värna dess deltagande i internationella samarbeten? Taiwan har ju dessutom värdefulla insikter och kunskaper som är relevanta för nätverket. Detta svarar inte utrikesministern på.

Inte heller besvarar hon mina frågor om regeringen över huvud taget har en strategi för att inlemma Taiwan i internationella samarbeten. Jag tolkar avsaknaden av svar som en bekräftelse på att man inte har någon sådan. Men inte ens då kan ministern svara på om man avser att ta fram en strategi eller inte. Hon besvarar inte heller frågan om vilka framsteg man har åstadkommit för att få med Taiwan i internationella samarbeten och organisationer.

Om man inte har med Taiwan i det egna internationella nätverket blir det uppenbart att alla slags framsteg saknas.

Jag skulle vilja att utrikesministern besvarar mina frågor.

Anf. 91 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret! Utrikesministern låtsas som om det inte finns någon skillnad mellan Sveriges ett-Kina-politik och andra länders ett-Kina-politik eller hur man tolkar denna politik. Detta stämmer inte. Att regeringen påstår att man inte kan påverka hur man själv agerar diplomatiskt är direkt löjeväckande.

Det finns en rad sätt att främja de diplomatiska relationerna, dels genom att möjliggöra för diplomatiska beskickningar att agera som ambassader, dels genom rena symbolhandlingar. Detta kan ske genom officiella besök, antingen av taiwaneser som kommer till Sverige eller genom att regeringens företrädare, exempelvis utrikesministern, besöker Taipei.

Vidare kan det vara värt att påminna utrikesministern att det är Sverige som definierar sin ett-Kina-politik, inte Fastlandskina eller Kommunistkina. Jag tänkte ta upp ett antal positiva exempel på vad andra länder som också har en ett-Kina-politik har gjort i syfte att främja sina diplomatiska relationer.

I april 2021 meddelade USA:s utrikesdepartement att det kommer att bli lättare för amerikanska representanter att träffa sina motsvarigheter i Taiwan. De tillåter öppna kontakter med taiwanesiska diplomater. Amerikanska utrikesdepartementets talesperson Ned Price sa att de nya ”riktlinjerna understryker att Taiwan är en levande demokrati och en viktig partner i säkerhetsfrågor och ekonomiska frågor, och också är en god kraft i det internationella samfundet”. USA:s linje i fråga om stärkta diplomatiska relationer med Taiwan stöds av såväl sittande demokrater som den tidigare republikanska administrationen.

Fru talman! Om USA kan kan också Sverige.

I maj 2021 valde Danmarks utrikesminister Jeppe Kofod och Taiwans president Tsai Ing-wen att stå sida vid sida i Köpenhamn för att försvara demokratiska värderingar vid ett internationellt demokratiseminarium. Utrikesminister Kofod, som dessutom råkar tillhöra utrikesminister Ann Lindes systerparti, det vill säga de danska socialdemokraterna, sa att han förbereder en dansk utrikespolitik som är värderingsgrundad. Han sa vidare att ”vi måste stå starkare, svara snabbare och med mer kraft när universella värden som mänskliga rättigheter och yttrandefrihet är hotade”.

Fru talman! Om Danmark kan kan också Sverige.

I juli 2021 meddelade Taiwan att man skulle öppna en diplomatisk beskickning, kallad Det taiwanesiska representationskontoret och som i praktiken är en ambassad, i Litauen. Detta skedde efter att Litauen tidigare samma år meddelat att man planerade att öppna ett officiellt representationskontor i Taiwan.

Trenden har varit att allt fler länder, inte minst i Central- och Östeuropa, har sökt närmare relationer med Taiwan. USA har vidare välkomnat beskedet från Litauen om den taiwanesiska beskickningen, vilket i sin tur bör betraktas som klarspråk. Återigen, fru talman: Om Litauen kan så kan Sverige.

Prot. 2021/22:98
19 april

Svar på
interpellationer

Särskilt mot bakgrund av att regeringen påstår sig vilja rikta särskilt fokus mot att främja demokrati genom sin påstådda demokratioffensiv är den lama svenska hanteringen av de diplomatiska relationerna med Taiwan att betrakta som ett fullkomligt svek.

Mot bakgrund av detta vill jag, likt Björn Söder, få tydligare svar från utrikesministern.

Anf. 92 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Och tack, Markus Wiechel och Björn Söder, för dessa viktiga interpellationer!

Utrikesministern säger i sitt svar att det inte finns några planer i dagsläget på House of Sweden i Taiwan. Det är mycket oroande. Faktum är att en majoritet i utrikesutskottet för någon vecka sedan ställde sig bakom förslaget om öppnandet av House of Sweden i Taiwan. Debatten i kammaren kommer att hållas i nästa vecka. Kan det vara så att Utrikesdepartementet inte följer vad som händer i utrikesutskottet? Eller ännu värre, att Utrikesdepartementet struntar i vad de folkvalda vill?

Rysslands krig i Ukraina har ritat om den utrikespolitiska kartan. Det är ett skrämmande exempel på vad som kan hända när en maktgalen diktator drivs av ambitioner om återförening och när omvärlden inte agerar med kraft och i tid därför att man har gjort sig beroende av Putins naturgas.

Omvärlden måste förhindra att något liknande sker i Taiwan. Xi Jinping har lovat en återförening, med våld om det är nödvändigt. Det måste stå klart för Kina att omvärlden aldrig kommer att acceptera en återförening som sker mot det taiwanesiska folkets vilja. Det måste stå klart att omvärlden kommer att agera och att det kommer att stå Kina mycket dyrt att anfalla Taiwan.

Det senaste året har Kina ökat sin militära närvaro i Taiwansundet. Kränkningarna av Taiwans luftrum har eskalerat. I EU:s strategi för samarbete i Indiska oceanen och Stilla Havet uttrycks att de ökade spänningarna i Taiwansundet kan ha direkt inverkan på säkerheten och välbefindandet i Europa.

En uppgradering av den svenska representationen kommer att sända starka signaler om att Taiwan har vänner i Sverige. Det kommer att sända starka signaler om att det kostar att ge sig på Taiwan.

Valet är enkelt. På den ena sidan finns en kommunistdiktatur som kränker sina medborgares rättigheter, fängslar och torterar oskyldiga och har omskolningsläger för miljontals människor. På den andra sidan finns en liberal demokrati. Utvecklingen i världen kräver att samarbetet mellan liberala demokratier stärks så att diktaturen Kina inte kan spela ut oss en efter en.

Det finns en aspekt till när det gäller uppgraderingen av den svenska representationen i Taiwan, nämligen servicen för de svenska medborgarna där. Med rätta känner sig dessa människor bortglömda och övergivna av den svenska regeringen. När svenska myndigheter skickar brev med adressen Taiwan, Province of China, hamnar breven i Folkrepubliken Kina, där intresset för att vidarebefordra breven till mottagarna på andra sidan sundet är noll. För de enklaste konsulära tjänsterna måste svenska medborgare åka till Bangkok.

Anf. 93 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Inom det internationella samarbetet har Sverige och EU fortsatt ett intresse av att stödja Taiwans deltagande i internationella organisationer. Regeringen stöder Taiwans deltagande i alla internationella sammanhang där deltagandet är meningsfullt och inte kräver status som stat.

Sverige, EU och Taiwan delar en gemensam övertygelse om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Taiwan är en välutvecklad demokrati med god efterlevnad av de mänskliga rättigheterna. Utbytena finns inom frågor som mänskliga rättigheter, handel, klimat och innovationer. Som exempel på dessa utbyten har statsrådet Erkrans tagit emot sin taiwanesiska kollega när denne besökt Stockholm. Statssekreterare Strandås har också deltagit i ett virtuellt seminarium om jämställdhet med den taiwanesiska ministern Audrey Tang.

Genom kontakter som dessa kan Taiwan på ett meningsfullt sätt dela med sig av och ta del av värdefull kunskap. Som jag har nämnt tidigare är Sverige det land som har haft flest handelsöverläggningar med Taiwan på statssekreterarnivå: 37 stycken sedan mitten av 80-talet. Inom det ekonomiska utbytet har Sverige och EU omfattande band med Taiwan, såsom investeringsavtal. Regeringen stöder denna avsikt och vill fortsätta att utveckla förbindelserna med Taiwan.

Givetvis lyssnar vi att väldigt noga på vad utrikesutskottet säger. När det gäller frågan om representationen i Taiwan öppnade Sveriges Exportråd ett kontor i Taipei redan 1991, där Business Sweden i dag bedriver ett viktigt arbete för svenska handelsintressen. Det redan omfattande utbyte som bedrivs i dag rymmer inom ramen för Business Swedens kontor i Taipei.

Anf. 94 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Jag ställde en rad frågor till utrikesministern, sju till antalet, eftersom jag inte har varit tillfreds med de svar jag har fått tidigare på en uppsjö av olika skriftliga frågor.

Jag kan konstatera och notera att utrikesministern väljer att fortsätta att inte besvara mina frågor. I sitt svar ägnar hon mer än halva tiden åt att berätta vad jag har frågat om, och under andra halvan kom ett svar som inte besvarar samtliga frågor. Jag skulle därför vilja upprepa en del av frågorna.

Den ena är: Avser regeringen att ta fram en strategi för att få med Taiwan i internationella samarbeten och organisationer? Den andra är: Har regeringen över huvud taget rönt några framsteg i att få med Taiwan i de internationella samarbetena och organisationerna?

Jag skulle vilja att utrikesministern motiverar varför regeringen inte inkluderade Taiwan i nätverket the Leaders Network. På regeringens hemsida skriver man att nätverket ”förenas i synen på att det krävs mer internationellt samarbete och effektiva internationella organisationer för att världen ska kunna klara utmaningar som pandemier, klimatkrisen och en ökande ojämlikhet i världen”.

Med tanke på de erfarenheter och kunskaper som Taiwan besitter när det gäller pandemibekämpning vore väl detta ett ypperligt för Sverige att bjuda in Taiwan, speciellt när utrikesministern säger att regeringen stöder Taiwans deltagande i internationella sammanhang där deltagandet är meningsfullt och inte kräver status som stat. Detta var ett ypperligt exempel

på ett sådant sammanhang där det inte krävdes status som stat och där deltagandet var meningsfullt, med tanke på den kunskap och expertis de besitter.

Jag skulle vilja fråga ännu en gång varför regeringen, när den väl får chansen att bjuda in Taiwan, inte gör detta, trots att regeringen annars har en ganska hög svansföring i detta ämne. Jag skulle gärna vilja att utrikesministern svarar på de frågor jag har ställt och också motiverar varför man inte inkluderade Taiwan i the Leaders Network.

Anf. 95 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Precis som Björn Söder blir jag en aning fundersam kring varför utrikesministern inte svarar på de många frågor som både jag och ledamoten Björn Söder har ställt i våra interpellationer. Frågorna har nämligen ställts gång på gång till utrikesministern, men svaren uteblir.

Jag kan tycka att detta är ganska tråkigt med tanke på att svaren borde finnas där. Jag läste upp en lång rad länder som har en ett-Kina-politik men som har agerat annorlunda. Så om det är så att utrikesministern vill göra det som man säger sig vilja, det vill säga främja demokrati runt om i världen, borde man också kunna inta en helt annan hållning gentemot Taiwan. Man borde kunna stärka de diplomatiska relationerna genom att möjliggöra för Taiwans diplomater att verka diplomatiskt men också genom att göra officiella besök i Taiwan, som jag hoppas att utrikesministern väljer att genomföra, eller att ta emot diplomater från Taiwan. Det är fullt möjligt.

Vad är det, utrikesministern, som gör att Sverige inte kan syssla med detta när andra länder, exempelvis Litauen, Danmark och så vidare, kan göra det?

Boriana Åberg nämnde också någonting viktigt som vi har berört i skriftliga frågor och som utrikesutskottet har lyft fram tidigare, nämligen House of Sweden. Det är ett ypperligt tillfälle att stärka de relationer som vi behöver när det kommer till utbildning, företagande och handel. Det är ett jättebra sätt att stärka relationerna också mellan vanliga människor, taiwaneser och svenskar. Av den anledningen undrar jag om man nu är beredd att trotsa riksdagens vilja i denna fråga, som jag i alla fall tolkar utrikesministern. Är man åtminstone villig att utveckla nuvarande kontor i Taipei för att försöka främja företagande och bilaterala relationer?

När det kommer till the Leaders Network vill jag återkomma till det som Björn Söder sa, nämligen att detta faktiskt handlar om ett initiativ som kom från Sverige och som inte kräver andra stater. Likt Björn Söder hoppas jag därför att utrikesministern kan svara på dessa frågor.

Nu är det tämligen uppenbart att utrikesministern står förlamad inför det faktum att det är den kinesiska diktaturen som får diktera villkoren för den svenska regeringens diplomatiska relationer med Taiwan. Det kan jag tycka är minst sagt beklämmande men föga förvånande.

Sist men inte minst skulle jag vilja veta på vilket sätt utrikesministern menar att man har agerat utifrån regeringens så kallade demokratioffensiv gentemot relationerna till Taiwan. Hur ser man att man har genomfört en demokratioffensiv i dessa relationer före respektive efter att man hade denna uttalade ambition?

Anf. 96 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Utrikesministern berättade om några exempel på samarbete mellan våra båda länder. Det är positivt, men det räcker inte. Sverige måste anstränga sig mer och framför allt stödja Taiwans deltagande i Världshälsoorganisationens årsmöten. Tidigare har Taiwan haft en observeringsstatus. De vill gärna få det igen. Man brukar lyssna på Sveriges ord i FN. Jag vill därför uppmana utrikesministern att anstränga sig så att Taiwan får en inbjudan till nästa möte.

Fru talman! Under den plenifria veckan besökte en delegation bestående av riksdagsledamöter från fyra partier Taiwan. En av frågorna som återkommande lyftes fram vid mötena med svenska företag och svenska medborgare som bor i landet var frågan om Sveriges representation. Varför har Sverige inte en representant på heltid i Taipei? Det blev kristallklart under dessa möten att den Stockholmsbaserade representationen inte fungerar som den ska.

Närvaro på plats i Taipei är en förutsättning för framgång när det gäller bevakningen av svenska intressen i handelssammanhang, exportfrämjande och investeringsfrämjande. En representant på plats på heltid har mycket större möjligheter att organisera regelbundna Sverigefrämjande aktiviteter än en representant som finns i Stockholm större delen av året.

Det är viktigt för Sverige att vår representant i Taiwan deltar aktivt i alla sammanhang som kan vara av betydelse för de svenska intressena.

Anf. 97 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Låt mig börja med Boriana Åbergs sista fråga om att en representant inte är på plats. Naturligtvis har vi en representant på plats. Som jag har sagt till Boriana Åberg som svar på tidigare riksdagsfrågor har den nuvarande svenska representanten på grund av pandemin och karantänsregler inte kunnat närvara så mycket som var avsikten från början. Men den svenska representanten är, som sagt, i Taipei nu, och det har inte skett någon nedgradering av Sveriges representation i Taiwan.

Jag uppfattar det som att varken Björn Söder eller Markus Wiechel gillar de svar som jag ger. Därför säger de ständigt att jag inte svarar på deras frågor. Jag har redogjort för massor med aktiviteter som Sverige har tillsammans med Taipei, bland annat att Sverige kan. Vi är det land som har haft flest handelsförhandlingar med Taiwan. Dessutom finns det samsarbetsinitiativ på halvledarområdet, när det gäller grön omställning och så vidare.

När det gäller strategi nämns Taiwan flera gånger i den Kinastrategi som hela riksdagen har antagit.

Beträffande det som Björn Söder sa om the Leaders Network vill jag säga följande. Jag tror i och för sig inte att Sverigedemokraterna kommer att komma in i en regering någon gång. Men om de kommer in i en regering någon gång vet man att det finns mängder av nätverk som anordnas där man ofta tar med ett antal länder från de olika regionerna. Här är det tolv länder, och det är Sydkorea som representerar regionen och som gör ett otroligt bra arbete. Det är inte så att 198 länder är med i allting. Man väljer olika länder i olika nätverk, och här är det Sydkorea som är valt. Men, som sagt, det är sådant som man gör i en regering.

Anf. 98 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Nej, utrikesministern, detta beror inte på att vi inte gillar utrikesministerns svar utan på att svaren på våra frågor uteblir. Det är kanske svar på andra frågor men inte på de frågor som vi har ställt.

Jag har ställt frågan om Sverige har en strategi när det gäller att inkludera Taiwan i de internationella organisationerna. Svaret på den har uteblivet. Jag tolkar det som att det inte finns någon sådan strategi. Då kanske hon kan besvara den andra frågan som jag ställde, om man har en ambition att ta fram en sådan strategi i så fall.

Jag ställde också frågan om man har rönt några framsteg kring att inkludera Taiwan. Det har jag inte heller fått svar på.

Vidare säger utrikesministern att the Leaders Network bara är ett av alla andra nätverk och samarbetsorganisationer som finns och så vidare. Men om det nu är så att Sverige har skapat ett nätverk, varför inkluderar man då inte Taiwan om man nu säger sig gå i bräsch för eller vilja jobba för att inkludera Taiwan i det internationella samarbetet? Sydkorea gör säkert ett jättebra jobb där. Men varför inkluderar man inte Taiwan också för att därmed visa att man verkligen tar denna fråga på allvar?

Jag kan också ställa frågan: Vilka andra nätverk har regeringen startat upp där man har tagit med Taiwan, när man inte har gjort det i the Leaders Network?

Jag vill också instämma i det som Borian Åberg sa om representationen. När vi var i Taiwan förra veckan var det uppenbart att den svenska representationen inte fungerar. Det är inte så att den representationen alltid är på plats. Vi fick bekräftat av vår representant där att han åker från och till Stockholm hela tiden. Han vistas i Stockholm en period, sedan är han i Taipei en period. Det är alltså inte så att vi alltid har en representation på plats där. Det skapar problem.

Det finns mycket att göra där. En av de åtgärder som man kan vidta är att göra det som riksdagen kommer att besluta om framöver med ett House of Sweden då vi visar att vi verkligen tar detta på allvar och finns representerade på ett mycket större plan.

Anf. 99 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Inledningsvis vill jag säga att jag har stor respekt för utrikesministern. Det är därför jag blir förvånad när hon inte svarar på de väldigt tydliga frågor som vi har ställt. Precis som Björn Söder sa: Hon kanske svarar på frågor, men det är inte våra frågor.

Jag tänkte därför försöka att hålla mig väldigt kort här, så att det blir väldigt tydligt vad det är jag vill ha svar på. Jag tar bara upp några saker.

Hur har vi, när det gäller demokratiarbetet, märkt av den uttalade demokratioffensiven i regeringens Taiwanpolitik? Hur har man stärkt relationerna till den främsta demokratin i Asien?

Vad är det som skiljer oss från andra länder när det gäller ett-Kina-politiken? Precis som jag och andra har sagt tidigare finns det inga hinder för att stärka diplomatiska relationer på olika sätt eller för att försöka främja de samarbeten som redan finns. Jag har inte förnekat att det finns handelssamarbeten. Tvärtom – jag tycker att det är bra att det finns ett utvecklat handelssamarbete. Men det kan bli bättre, inte minst genom exempelvis

ett House of Sweden och genom att utveckla det kontor som finns där, som i dag fungerar bristfälligt.

Återigen: Utrikesministern får gärna komma med ett färdigt manus, men det är inte svar på frågorna. Jag hoppas verkligen, för regeringens skull, att man tar de här frågorna på allvar. Det här handlar om att stå på rätt sida när det gäller olika värderingar och om att stå på demokratins sida mot en diktatur.

Anf. 100 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Först måste jag fråga Markus Wiechel vad han menar med att Taiwans är Asiens främsta demokrati. Jag undrar vad Sydkorea och en rad andra demokratier i Asien tycker om detta.

Det viktiga är att regeringen har ett givande och regelbundet utbyte med Taiwan, både i Sverige och i Taiwan. Kontakterna mellan Sverige och Taiwan är omfattande, trots avsaknaden av diplomatiska förbindelser.

Som jag redan har nämnt fungerar handelskontoret i Taipei, även om man naturligtvis alltid kan diskutera hur det skulle kunna göras bättre. Det är inga problem att ha den typen av diskussioner. Framför allt är handelsutbytet väldigt viktigt i detta samarbete, men det är också kulturutbytet, det akademiska samarbetet och de parlamentariska kontakterna. Vi kommer att fortsätta med det breda utbytet med Taiwan.

Sverige kommer också i fortsättningen att stödja Taiwans deltagande i internationella sammanhang som inte kräver status som stat. Man har inte landsstrategier för vartenda land i hela världen; det är ingenting som man har. Men om någon vill ta fram en strategi för Taiwan är det naturligtvis helt upp till varje parti att självt göra detta.

Många globala utmaningar kräver ju att man har ett heltäckande deltagande i olika internationella samarbeten och så vidare. Riksdagen har antagit en strategi för hela Kina – Sverige är ett av bara två länder där detta har skett – där även frågan om Taiwan tas upp. Därmed avser regeringen inte att ändra sin ett-Kina-politik. Arbetet för att utveckla strategierna med Taiwan kommer att fortsätta med de existerande förbindelserna, och det behövs ingen särskild strategi för detta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

Prot. 2021/22:98
19 april

*Svar på
interpellationer*

§ 8 Svar på interpellation 2021/22:423 om folkmord och ofrivillig organskörd i Kina

Anf. 101 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Markus Wiechel har frågat mig om jag vidtagit några åtgärder i syfte att verka för att Kina och fler länder ansluter sig till Santiago-konventionen eller på andra sätt verkat för att stoppa kinesisk organskörd. Vidare har Markus Wiechel frågat mig om jag lyft organskörden i internationella sammanhang samt med kinesiska företrädare eller om detta kan förväntas ske framöver. Slutligen har Markus Wiechel frågat mig om jag håller med om att det som sker mot uigurer i Xinjiangprovinsen i Kina är att betrakta som ett folkmord och om så är fallet vilka initiativ jag är beredd att ta med anledning av detta.

Regeringen fördömer starkt alla former av handel med mänskliga organ, var i världen de än sker. En konvention mot handel med mänskliga organ, den så kallade Santiagokonventionen, antogs av Europarådet 2015. Sverige deltog aktivt i förhandlingarna och antagandet av konventionen och stöder fortsatt anslutning av andra länder. Förslag på åtgärder som krävs för att Sverige fullt ut ska kunna leva upp till konventionens krav lämnades 2019 i betänkandet *Santiagokonventionen mot organhandel* (SOU 2019:1). Betänkandet har remitterats.

Regeringen ser allvarigt på de anklagelser som framförs angående handel med mänskliga organ i Kina. Detta är också en fråga som EU-kretsen följer noga. EU har vid flera tillfällen lyft frågan om handel med mänskliga organ i den dialog som regelbundet förs mellan EU och Kina om mänskliga rättigheter.

Regeringen ser mycket allvarigt på situationen för mänskliga rättigheter i Xinjiang. UD:s senaste rapport om situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Kina från 2019 konstaterade att inskränkningar i individens åtnjutande av mänskliga rättigheter är särskilt förekommande i Xinjiang. Flera av FN:s specialrapportörer för mänskliga rättigheter har också uttalat sig om utvecklingen.

Det är genomgående av stor betydelse att det internationella samfundet får tillträde till Xinjiang för att på plats skaffa sig ett detaljerat underlag om utvecklingen. FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter har meddelat sin avsikt att resa till Xinjiang. Sverige stöder fortsatt EU:s begäran gentemot Kina att ge högkommissarien meningsfullt och obehindrat tillträde till regionen.

Givet den allvarliga situationen införde EU den 22 mars 2021 sanktioner mot fyra individer och en enhet med anledning av kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Xinjiang. Det är viktigt att EU fortsätter att agera enigt.

Att folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna, upprätthålls berör hela det internationella samfundet. Därför har Sverige och EU vid ett flertal tillfällen tagit upp situationen i Xinjiang vid möten med kinesiska företrädare. Både Sverige och EU har vid ett flertal tillfällen uttryckt oro över situationen för mänskliga rättigheter i Xinjiang, inklusive vid det senaste mötet i FN:s råd för mänskliga rättigheter i mars 2022.

Anf. 102 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Den här interpellationen lyfter frågor om grundläggande mänskliga rättigheter som vi bara kunde hoppas inte skulle behöva lyftas år 2022. Det är särskilt beklämmande att de övergrepp som sker inte är barbariska övergrepp från terrorsekten IS utan övergrepp som är stats-sanktionerade – sanktionerade av ledningen för ett av världens mäktigaste länder. Därtill handlar det om ett land som Sverige och hela västvärlden på olika sätt har täta förbindelser med, såväl handelsförbindelser som diplomatiska förbindelser.

Rapporterna om organskörden i Kina är milt uttryckt fruktansvärda. Det vi ser vittnar om en så obegriplig grymhet att vi inte ens kan sätta oss in i den fasa som människor lider i just nu. Människor bokstavligen slaktas, med eller utan bedövning, för sina organs skull. Om de inte mördas strax före denna stöld avlider de under eller efter själva stölden. För att organen ska bevaras färskas tvingas kommande offer sitta fängslade, ofta i direkt anslutning till operationssalen.

Fru talman! Jag vill vara tydlig med att jag är övertygad om att såväl utrikesministern som övriga regeringen delar den fasa jag känner när jag tar del av de här uppgifterna och läser om vad som sker i Kina. Jag blir dock en aning besviken av att utrikesministern i sitt svar säger att man ”ser allvarligt på de anklagelser” som riktas mot den kinesiska staten om handeln med mänskliga organ. Det vi diskuterar är faktiskt inte en fråga om anklagelser, utan det finns omfattande stöd för att det här barbariet är verkligt.

Så sent som för ett par veckor sedan, närmare bestämt den 4 april, kunde vi läsa en studie som publicerats i American Journal of Transplantation, som är en av USA:s mest ansedda medicinska tidskrifter. I denna har 348 vårdarbetare och forskare från 56 olika kinesiska sjukhus gått igenom över 120 000 kinesiska publiceringar angående organtransplantationer. Gruppen har identifierat minst 71 vetenskapliga artiklar där läkare har skurit ur hjärta och lungor från donatorer utan att i förväg konstatera att donatorerna var hjärndöda. Det här är också ett bevis för att de har mördat enbart för organens skull.

Kommunistdiktaturens respekt för människoliv och förståelse för det lidande som människor utsätts för är närmast obefintliga. Det enda som spelar roll i deras värld är att krossa det ideologiska motstånd som kan tänkas finnas, det vill säga människor som förespråkar demokrati eller har ett avvikande sätt att leva. Därtill ser de ett ypperligt tillfälle att tjäna pengar, i det här fallet genom att stjäla mänskliga organ.

Utrikesministern nämner i sitt svar att EU-kretsen ser med allvar på detta. Jag har ingen anledning att betvivla det. Jag tror att EU-kretsen också vill göra rätt. Men en av de frågor jag ställde är om det är så att utrikesministern själv eller den svenska regeringen har agerat specifikt i just den här frågan. Vilka egna kontakter har man tagit? Hur framgångsrik har man varit i de kontakterna? Vidare undrar jag om ministern anser att det kan finnas anledning att vidta andra åtgärder, nationella åtgärder, exempelvis en svensk lagstiftning mot detta.

Anf. 103 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Låt mig återigen understryka att regeringen fördömer alla former av handel med mänskliga organ var de än sker. Därför deltog Sve-

Prot. 2021/22:98

19 april

Svar på
interpellationer

rige aktivt i förhandlingarna om antagandet av Santiagokonventionen – Europarådets konvention mot handel med mänskliga organ, som man också kan säga. Att bekämpa handel med mänskliga organ är en gränsöverskridande utmaning. Regeringen stöder därför fortsatt anslutning av fler länder till konventionen.

Den här konventionen antogs i mars 2015. Den har tre huvudsyften. Det första är att förebygga, förhindra och bekämpa handel med mänskliga organ genom att föreskriva att vissa handlingar ska straffbeläggas. Det andra är att skydda brottsoffrens rättigheter i fråga om gärningar som straffbeläggs i enlighet med konventionen. Det tredje är att främja nationellt och internationellt samarbete när det gäller insatser mot handel med mänskliga organ, alltså även i Kina och på andra ställen där det förekommer. Både medlemsstater av Europarådet och icke-medlemsstater kan ansluta sig till konventionen. Om fler stater väljer att ansluta sig är det en väldigt positiv sak.

I Santiagokonventionen finns förslag på hur man ska hantera detta i det land som Markus Wiechel tar upp och i andra länder. Nu är utredningen ute på remiss, men tyvärr har det blivit lite försenat eftersom en hel del lagstiftningsarbete fick senareläggas på grund av allt lagstiftningsarbete i samband med pandemin. Men frågan är fortfarande aktuell och viktig.

Anf. 104 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för ett tydligt svar rörande denna process.

Jag uppfattade dock inte att ministern berörde frågan om en svensk lagstiftning. Ett flertal länder har infört nationella lagstiftningar, bland annat Israel, Spanien och Italien. Den amerikanska kongressen tog 2020 fram lagstiftningen Stop Forced Organ Harvesting Act of 2020. I brittiska parlamentet antog man en liknande lagstiftning, och bara för ett par veckor sedan lyfte man upp behovet av att förstärka den inhemska lagstiftningen i Storbritannien, just med tanke på vilket fruktansvärt barbari detta är.

Min interpellation handlar dock om mer än organstöld. Den kinesiska diktaturen har som uttalat mål att eliminera vissa folkgrupper. Enligt Pekings egna uträkningar hade falungongrörelsen ungefär 70 miljoner utövare 1999 men kan i dag ha så få som 7 miljoner. Generalsekreteteraren för det kinesiska kommunistpartiet sa uttryckligen att det var ett uttalat mål att eliminera dem.

Det gäller även andra folkgrupper såsom tibetaner, uigurer med flera som man bokstavligen vill bli av med. De ska inte få ha sin egen identitet, sin religion eller sitt sätt att leva, och de ska definitivt inte tycka någonting om hur kommunistpartiet styr Kina.

Flera parlament runt om i världen har erkänt det som sker i Xinjiang som ett folkmord. De vittnesmål vi får därifrån är fruktansvärda. Det handlar om rena koncentrationsläger – en företeelse många hoppades skulle vara passé år 2022, men så är inte fallet. Hur ser utrikesministern på detta? Formuleringen i svaret är tyvärr lite otydlig när det gäller just folkmordsfrågan. Anser utrikesministern att det begås folkmord i Xinjiang och andra delar av Kina eller inte?

Åter till frågan om svensk lagstiftning. Kan man tänka sig att Sverige likt andra länder, till exempel Storbritannien, Italien och Spanien, antar en nationell lagstiftning?

Anf. 105 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Regeringen ser givetvis oerhört allvarligt på situationen för de mänskliga rättigheterna generellt i Kina, och vi följer situationen noga, inte minst i Xinjiang.

Huruvida dessa övergrepp och kränkningar ska bedömas utgöra folkmord måste avgöras efter en noggrann och grundlig granskning av fakta och bevis. En annan viktig men inte avgörande aspekt vid en sådan bedömning är om en nationell eller internationell domstol eller tribunal har prövat frågan.

Frågan om hur de övergrepp som begås ska betecknas påverkar inte vår omedelbara ståndpunkt: att Sverige fortsätter att vara helt emot det som sker i Xinjiang och fortsätter att agera mot det. Vi vill dock bland annat att detta ska kontrolleras av FN:s kommissarie för mänskliga rättigheter.

Både Sverige och EU har tagit upp situationen i Xinjiang i flera internationella sammanhang i möten med kinesiska företrädare, senast på toppmötet mellan EU och Kina den 1 april. Både Sverige och EU har återkommande uttryckt sin oro över denna situation för de mänskliga rättigheterna i Xinjiang. Vi tog också upp situationen vid FN:s råd för de mänskliga rättigheterna i mars. Som jag sa i svaret har EU också antagit sanktioner mot både individer och enheter när det gäller kränkningar av mänskliga rättigheter i just Xinjiang. Det gjordes samtidigt av EU, Storbritannien, USA och Kanada som en stark markering av att detta är oacceptabelt.

Vad gäller organskörd och eventuell lagstiftning får vi först se vad som framkommer i remissvaren om Santiagokonventionen och huruvida man ska gå vidare med lagstiftning eller något annat.

Anf. 106 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag har stor respekt för att man vill invänta remissvar, men en del av mig ställer sig lite frågande till att man som regering inte mer direkt kan säga att det är fel att vara delaktig i denna typ av verksamhet.

I de parlament jag nämnde har stödet för att fördöma detta varit kompakt. I Storbritannien, som nu ska stifta ytterligare en lag om detta, finns ingen opposition mot denna lag. Jag ser inte vad det är man behöver diskutera. I Storbritannien är det en självklarhet att samtliga brittiska medborgare ska dömas för brott om de är delaktiga i eller medverkar till sådan här verksamhet. Jag förstår inte varför man måste invänta remissvar. Det här sker just nu, och då behöver man agera just nu.

Om ministern anser att det som sker i Xinjiang är folkmord, vilka åtgärder kan vi då förvänta oss att utrikesministern och regeringen vidtar? Kan vi förvänta oss att regeringen driver på för att utreda det som sker för att på något sätt ge upprättelse till alla de offer som i dag lider av detta förtryck?

Anf. 107 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Situationen för de mänskliga rättigheterna i Kina är fortsatt allvarlig, och Sveriges och EU:s ansträngningar för att uppmärksamma frågan i alla olika sammanhang fortsätter.

Som jag konstaterade tidigare fördömer regeringen alla former av handel med mänskliga organ var i världen det än sker. Det är självklart att det är fel; det behöver Markus Wiechel inte tvivla på. Det är inte bara fel utan helt förkastligt. Det är därför Sverige har varit så aktivt i förhandlingarna

för att få fram Santiagokonventionen, eller Europarådets konvention mot handel med mänskliga organ. Detta gränsöverskridande arbete måste fortsätta.

När det gäller rapporterna om att oegentligheter förekommer vid organtransplantation i Kina har EU tagit upp detta med Kina i den dialog som finns om mänskliga rättigheter.

Den oroande utvecklingen i Xinjiang har tagits upp både Sverige-bilateralt och EU-bilateralt. Som jag tidigare sa är folkmordskonventionen väldigt specifik, och man måste ha insamlade bevis. Därför är första steget att FN:s kommissarie för mänskliga rättigheter får access till Xinjiang, vilket hon inte har fått.

Vi kommer att fortsätta att kräva detta och att ta upp dessa frågor, och jag delar Markus Wiechels upprördhet över de förfärligheter som sker.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2021/22:356 om en artskyddsproposition för stärkt artskydd

Anf. 108 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Maria Gardfjell har frågat mig om jag avser att lägga fram en proposition till riksdagen utifrån den statliga Artskyddsutredningens betänkande *Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar*. Maria Gardfjell har också frågat mig om jag avser att gå vidare med förslag om artskyddsbrottslighet och förslag kring att stärka arbetet mot illegal handel med djur och växter och låta dessa förslag ingå i propositionen. Slutligen har Maria Gardfjell frågat mig om jag avser att verka för att propositionen ska följa EU:s lagstiftning om artskydd, vilket inbegriper nödvändig anpassning av artskydd i svensk lagstiftning och tillämpning.

Först vill jag säga att jag delar Maria Gardfjells bild att situationen för biologisk mångfald är allvarlig. Det gällande regelverket för artskydd har kritiserats för att inte i tillräcklig grad vara tillämpbart, effektivt och rättssäkert. En översyn av artskyddet fanns därför med som en punkt i januariavtalet, och i maj 2020 tillsatte regeringen en utredning om en sådan översyn.

Som Maria Gardfjell nämner lämnade Artskyddsutredningen sitt betänkande till regeringen i juni förra året. I betänkandet finns det omfattande analyser och flera förslag för att göra artskyddet mer tillämpbart, effektivt och rättssäkert. Betänkandet har också remitterats, och ett stort antal remissvar har inkommit. Regeringen arbetar nu aktivt med vad som behöver göras utifrån förslagen i Artskyddsutredningen och remissvaren. Detta är ett arbete som regeringen prioriterar högt.

De senaste månaderna har diskussionerna om artskyddet intensifierats, och mycket har handlat om den osäkerhet som har uppstått kring vad som utgör tillräcklig hänsyn i samband med skogsbruk. Det är regeringens utgångspunkt att det ska vara möjligt att uppnå såväl målen för skogspolitiken som riksdagens miljömål om Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv, och att samtidigt leva upp till våra EU-rättsliga och internationella åtaganden. Även skyddet för arter och bevarande av biologisk mångfald är i detta sammanhang ett viktigt samhällsintresse.

På kort sikt avser regeringen att se över artskyddsförordningen när det gäller hur artskyddsbestämmelserna i fågeldirektivet respektive art- och habitatdirektivet ska införlivas i förordningen. Regeringen har också gett relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram vägledningar och strategier för hur de som jobbar i och med skogen praktiskt kan arbeta med artskyddsfrågor.

På något längre sikt avser vi också att se över miljöbalken i de delar som Artskyddsutredningen och remissynpunkterna ger anledning till. Det är dock för tidigt att i nuläget ge besked om när en sådan översyn kan vara klar eller vilka förslag som regeringen då kommer att gå fram med.

Anf. 109 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Tack, klimat- och miljöministern, för svaret på mina frågor!

Det är oerhört viktigt att regeringen kommer med en proposition till riksdagen utifrån Artskyddsutredningens betänkande och går vidare med frågorna om artskyddsbrottsligheten. Det är förslag som det brådskar att genomföra. Det är också oerhört väsentligt att de förslag som regeringen lägger fram kopplat till artskyddet ska följa EU:s lagstiftning om artskyddet.

Det är kanske en konstig fråga att det ska följa EU:s lagstiftning om artskydd. Sverige har varit medlem i EU i 27 år. Det märkliga är att det finns allt fler bland annat inom skogsindustrin och lobbyister som tycker att den klimat- och miljöpolitik som vi gemensamt utvecklat inom EU inte borde gälla det svenska skogsbruket.

Expressen skrev nyligen bitskt i sin ledare: ”Bofinken fick Strandhäll att avslöja sin okunnighet.” Det var en ledare som tog upp ämnet att Skogsstyrelsen nu skapat panik hos en del skogsägare i Sverige. Skogsstyrelsen har uttalat sig i vad som Dagens Nyheter beskriver som en samordnad kampanj som samordnades från LRF:s kontor.

LRF kontaktade mig skriftligen. Vi hade ett möte. Men i minnesanteckningarna står det inte att vi har kommit överens om något. Men uppenbart hade man ett möte. Ett par dagar senare kom en rapport från Skogforsk, en artikel från Skogsstyrelsen, två utskottsinitiativ och en artikel från Skogsindustrierna. De kom samma dag, och de hade alla samma felaktiga utgångspunkt: Varje bofink ska skyddas.

Skogsstyrelsen har lite grann skapat panik bland skogsägarna. Får skogsägarna ens avverkningsanmäla sin skog? Vad ville Skogsstyrelsen med sitt utspel? Var det att få regeringen att skapa en snabb ändring i artskyddet? Uppenbart föll statsrådet som en fura för lobbyisterna från skogsindustrin, och det gick snabbt.

LRF kallar det för att Skogsstyrelsen lanserar en ny ordning i skogen. Jag undrar om statsrådet aldrig funderade över varför Naturvårdsverket, som tidigare alltid samordnat sin verksamhet med Skogsstyrelsen i dessa frågor, inte höll med Skogsstyrelsen och Herman Sundqvist. Funderade miljö- och klimatministern över varför miljöorganisationerna sa: Det här stämmer inte?

I de domar som Skogsstyrelsen hänvisar till finns inget stöd för att individskyddet ska tolkas så strikt som Skogsstyrelsen påstår. Kanske försä sig Herman Sundqvist i miljö- och jordbruksutskottet nyligen. Han ville

sätta ned foten. Han ville reagera mot Artskyddsutredningens förslag innan förslagen beretts av Regeringskansliet.

Håller miljöministern med om att det är skogsägarna och industrin som nu är vinnare med Socialdemokraternas politik?

Anf. 110 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Den problematiska situation som är orsaken till att regeringen nu agerar väldigt snabbt är inte ny. Vi var ju överens i januariavtalet, Maria Gardfjell, om behovet av en utredning för att se över artskyddsfrågorna. Det var just på grundval av att situationen var oklar. Nu har vi ett antal förslag på Regeringskansliets bord som vi håller på att bereda. Det ska vi naturligtvis göra med all vederbörlig respekt.

Mitt uppdrag som klimat- och miljöminister är naturligtvis inte att sitta och fundera på om de myndigheter – det vill säga Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen – som jag ansvarar för sitter och spelar något spel bakom gardinerna. Det är inte min uppgift. Min uppgift är att förhålla mig till den kommunikation som våra myndigheter, mina myndigheter, har med mig och departementet enligt de modeller som vi har för dialog och kommunikation med våra myndigheter. Allt annat vore fullständigt häpnadsväckande, Maria Gardfjell, som att jag ska sitta och behöva fundera över om generaldirektören för Skogsstyrelsen menar någonting annat än det som myndigheten väljer att kommunicera med Regeringskansliet.

Skogsstyrelsen gick ut med ett pressmeddelande som mycket riktigt har orsakat både stor debatt och kritik mot hur artskyddsreglerna är utformade. Bakgrunden till pressmeddelandet, uppger myndigheten själv, är vägledande domar både nationellt och i EU-domstolen. Menar Maria Gardfjell att jag inte ska ta myndigheten på orden när det gäller detta? Ska jag i stället fundera på om det är så att generaldirektören har någon annan räv bakom örat?

De förändringar som domarna leder till, också enligt mina tjänstemän på Miljödepartementet, handlar just om att skogsägaren är skyldig att visa hänsyn till samtliga vilda fågelarter på individnivå, eftersom alla vilda fåglar är fridlysta enligt artskyddsförordningen. Man är också skyldig att ta hänsyn till en rad andra fridlysta växter och djur vid skogsbruksåtgärder.

Jag vet att Maria Gardfjell egentligen är mycket väl medveten om de här frågorna och varför vi tillsatte den utredning vi tillsatte. Jag hoppas att vi där ska kunna gå fram med ett antal viktiga förslag för att stärka artskyddet i Sverige, för det behövs. Men min uppgift som minister är inte att inte lyssna på vad myndigheterna säger och att i kammaren sitta och fundera över om generaldirektören för Skogsstyrelsen menar någonting annat än det han säger.

Kritiken har dessutom, Maria Gardfjell, varit enormt spretig. Det har handlat om överimplementeringar av fågeldirektivet, om att de nationella fridslysningsbestämmelserna inte ska gälla pågående markanvändning, om att kunskapskravet är för stort för skogsägarna och om att markägarna ska ha rätt till ekonomisk ersättning när pågående markanvändning försvåras avsevärt utan att behöva stämma staten. Det har också handlat om att EU-domstolens dom i Skydda Skogen-målet innebär ett skydd för varje enskild fågelindivid.

Regeringen agerar nu skyndsamt för att hantera situationen. Det är vad vi gör.

Anf. 111 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Det här handlar inte om en ny lagstiftning. Det handlar inte om att titta på varenda fågel. Det handlar om att man ska anpassa skogsbruket så att arter kan leva kvar i sina naturliga miljöer.

Varje verksamhetsutövare måste ha kunskap om vad som finns i naturmiljön. Det gäller den som ska bygga en väg och den som ska starta en gruva eller bedriva skogsbruk. Men skogsbruket har haft frikort i många, många år under de år som Sverige har varit med i EU. De senaste åren har skogsägarrörelsen arbetat väldigt aktivt för att få bort nyckelbiotopsinventeringarna – den statliga hjälpen till skogsägarna. Det har man lyckats få bort, och nu riktar man krav på att skogsägarna inte ska behöva betala för inventeringar. Hur ska man egentligen ha det?

Miljö- och klimatministern tyckte i en intervju i Sveriges Television att det nu ställs extremt hårda krav på skogsägarna och att man därför måste ändra i artskyddsförordningen. Den strikta tillämpningen måste skyndsamt ändras så att man inte behöver ta hänsyn till varje bofink, sas det.

Det har blivit lite av uppochnedvända världen, fru talman. Skogsstyrelsens generaldirektör hotar skogsägare med att de inte ska kunna avverka sin skog, och miljöorganisationerna säger att det är överdrivet. Skogsstyrelsen tolkar domen på sitt sätt, och så tolkar inte Naturvårdsverket den och inte heller länsstyrelserna. Det gör inte heller miljörettsexperterna vid Uppsala universitet, inte miljöanalysspecialister på SLU och inte miljöorganisationerna WWF, Bird Life eller Naturskyddsföreningen.

Ska miljö- och klimatministern fundera på om myndigheten har en agenda i frågan? Jag tycker att miljö- och klimatministern ska fundera på om myndigheterna förhåller sig på rätt sätt till förvaltningslagens krav om att samordna sin verksamhet på ett korrekt sätt.

Naturvårdsverket tolkade domen som att praxis inte ändrades utan menade att den var ett förtydligande av det som redan gällde: att kontinuerlig ekologisk funktionalitet ska vägas in för arter som kräver särskilda hänsyn, alltså inte varje bofink utan arter som kräver hänsyn. EU-domstolen har väglett de svenska domstolarna, och de har inte utgått från artskyddsförordningen utan från EU:s naturvårdsdirektiv.

Det talas om den osäkerhet som miljöministern ska undanröja genom att dela på fågeldirektivet och livsmiljödirektivet. Det kan finnas en poäng i detta, men det kommer inte att undanröja osäkerheten. En förordningsändring löser inte hela problemet. Eller menar Annika Strandhäll att en förordningsändring som delar upp förbudsbestämmelsen på fåglar och livsmiljöarter löser problemet?

Regeringen gav, som miljöministern sa, myndigheterna Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ett uppdrag förra veckan om att utreda det här. Regeringen sa också att man därefter, efter hösten 2023, ska komma tillbaka med ytterligare förslag. Vad är det för förslag?

Anf. 112 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! För att snabbt svara på vad det är som regeringen just nu avser att göra: Vi vill naturligtvis undanröja den osäkerhet som har uppstått. Framför allt finns det en stor oro och osäkerhet kring vad som är tillräcklig hänsyn i samband med skogsbruk.

Det här har vi diskuterat länge och väl. Bakgrunden till detta är, som Maria Gardfjell vet, inte några förändringar i den svenska lagstiftningen utan just nya rättsfall kring EU-reglerna om artskydd. Regeringens utgångspunkt är att det ska vara möjligt att både nå målen för skogspolitiken och riksdagens mål om levande skogar och ett rikt växt- och djurliv och samtidigt, parallellt med detta, klara av att leva upp till våra EU-rättsliga och internationella åtaganden.

Även skyddet för arter och bevarandet av biologisk mångfald är såklart i det här sammanhanget ett otroligt viktigt allmänintresse, inte minst som situationen har utvecklats. Vi kommer att så snart det någonsin går ändra hur artskyddsbestämmelserna i fågeldirektivet respektive art- och habitatdirektivet införlivas i artskyddsförordningen. Det är korrekt, Maria Gardfjell.

Men vi har också gett de relevanta myndigheterna uppdraget, i det här fallet apropå deras uppdrag att enligt förvaltningsrättens krav samordna sin verksamhet, att ta fram just vägledningar och strategier för hur de som arbetar i och med skogen praktiskt också kan arbeta med artskyddsfrågorna.

Vi har också redan aviserat att en åtgärd som vi avser att vidta på lite längre sikt är att se över miljöbalken och artskyddsförordningen i de delar som Artskyddsutredningens betänkande och remissutfallet ger anledning till, apropå Maria Gardfjells sista fråga. Dock är det i nuläget naturligtvis inte enkelt att ge besked om när en sådan översyn kommer att vara klar eller exakt vilka förslag vi kommer att gå fram med. Det vi kan konstatera är att det finns ett gott underlag i Artskyddsutredningen för att gå vidare med ett antal förslag.

I grunden är Sverige ett skogsland. Skogen utgör ryggraden för mycket i vårt samhälle. Det handlar både om ekonomin och om klimatomställningen. Det är bland annat därför det är så viktigt att minska den osäkerhet som nu har uppstått. Det var som sagt också därför detta fanns med som en punkt i januariavtalet.

Jag tycker att det är väldigt bra att vi nu har gett uppdraget att gå fram med ett antal vägledningar och strategier för att stötta dem som är aktörer på olika sätt i skogen. Enligt regeringsuppdraget ska Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i detta uppdrag samverka brett med samhällets aktörer – skogsägare och länsstyrelser men också miljöorganisationer. Avsikten är såklart att resultatet av myndigheternas arbete med uppdraget ska underlätta för både skogsägare och verksamhetsutövare att ta lämplig hänsyn till fridlysta arter och deras livsmiljöer vid skogsbruksåtgärder.

Jag kommer också under våren att bjuda in till ett bredare möte med både skogsnäring och representanter för den ideella sektorn.

Anf. 113 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Sverige är ett skogsland, absolut. Skogen ska räcka till mycket – till skogsbruket och till alla som vill besöka skogen. Vi har ju ändå allemansrätten. Skogen är också viktig för rennäringen, för bär och svamp och för annan typ av hushållning.

Ekonomin är en väldigt viktig fråga. Vi måste erkänna att klimatiförändringar, biologisk mångfald och förluster av natur är lika viktiga, inte bara för miljön utan också för maten och för ekonomin. Sättet vi produce-

rar och använder vår skog på har stor betydelse för den biologiska mångfalden. Att skydda natur är en väldigt viktig klimatlösning.

Vi har en negativ utveckling i Sverige när det gäller biologisk mångfald. Artskyddet är ett av de viktigaste sätten vi har att skydda den biologiska mångfalden. Då är det väldigt sorgligt att Annika Strandhäll, vår klimat- och miljöminister, faktiskt inte ser att det uppdrag hon har gett till Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen är omöjligt att genomföra för myndigheterna om man inte också pekar ut vilken tolkning som är den korrekta när det gäller de här domarna. En förordningsändring där man delar upp förbudsbestämmelsen i olika delar kommer inte att lösa problemet.

När det gäller artskyddet behöver hela artskyddsutredningen komma fram på bordet, inte bara en liten del.

Anf. 114 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Maria Gardfjell, för en i grund och botten väldigt viktig interpellation! Vi är helt överens om den oro som vi gemensamt känner när det gäller hur den biologiska mångfalden utvecklas.

Regeringen arbetar – det tror jag att Maria Gardfjell också vet – på flera olika sätt för att bevara den biologiska mångfalden. Arbetet med artskyddsutredningen är ett. Vi har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom ett formellt skydd eller genom frivilliga avsättningar, och att miljöhänsynen i skogsbruket ska öka. Det är klart att det kan bli bättre. Det är vi helt överens om.

Vi arbetar bland annat på detta genom att genomföra förslagen i skogspropositionen. Vi avsätter också betydande summor för att värdefull natur ska kunna skötas i syfte att bevara den biologiska mångfalden. Vi har satsningar på att anlägga och restaurera våtmarker. Vi har satsningar på att förstärka förutsättningarna för vilda pollinatörer. Vi har arbetat med åtgärdsprogram för hotade arter och med att förebygga och förhindra introduktion och spridning av invasiva främmande arter i vår miljö.

Vi ska också leva upp till våra internationella åtaganden, både när det gäller CBD och våra EU-rättsliga åtaganden – särskilt, skulle jag vilja säga, art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet.

Fokus ska absolut ligga på de här frågorna framåt. Det är helt nödvändigt med tanke på hur negativ utvecklingen har varit och hur mycket snabbare detta tyvärr går.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2021/22:359 om miljöbalken och långa handläggningstider

Anf. 115 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Kjell Jansson har frågat mig om jag anser att det är rimligt med handläggningstider på 12–15 år eller om jag avser att agera för att förkorta dem, om jag avser att lyfta ett ärende till riksdagen gällande förenklingar i miljöbalken samt om jag har planer på att verka för ett införande av tjänstegarantier för prövning av ärenden hos statliga instanser.

Prot. 2021/22:98
19 april

Svar på
interpellationer

Jag vill börja med att hålla med Kjell Jansson om att 12–15 år inte är en rimlig tid för att pröva om tillstånd ska ges för en verksamhet. Regeringens ambition är att Sverige ska ligga längst fram i klimatomställningen. Det förutsätter just moderna och effektiva tillståndprocesser.

Regeringen har arbetat i flera år för att effektivisera miljöprövningen. Några exempel på åtgärder som har vidtagits är insamling av statistik om prövningen, utveckling av samverkansformer och ändringar i lagstiftning såsom miljöbalken. När det gäller prövningen av gruvor – som är ett ansvarsområde jag delar med näringsministern – har regeringen de senaste åren tagit initiativ till bland annat en särskild utredning som ska se över prövningsprocesser och regelverk i syfte att säkerställa en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineraler. Utredningen kommer att redovisas den 31 oktober 2022.

Under våren kommer regeringen att ta emot flera redovisningar från utredningar och myndigheter. Den statistik som hittills samlats in och finns tillgänglig visar att de flesta som söker miljötillstånd faktiskt också får det. Det gäller även gruvverksamheter som fått bearbetningskoncession och sedan söker miljötillstånd. Statistiken visar också att miljöprövningen i de flesta fall tar runt ett år.

Men som Kjell Jansson noterat kan prövningen i vissa fall ta lång tid. Vissa ärenden tar helt enkelt längre tid än andra, och det kan bero på svåra naturvetenskapliga eller juridiska avvägningar. I prövningar om gruvor står inte sällan starka intressen mot varandra, vilket kan inverka på enskilda ärendens handläggningstid.

Med det sagt vill jag också ifrågasätta att ingen gruva fått tillstånd sedan miljöbalken infördes. Till skillnad från undersökningstillstånd söks bearbetningskoncessioner i några enstaka ärenden per år. Jag vill till exempel framhålla att bearbetningskoncessioner har meddelats av både Bergsstaten och regeringen och att flera miljötillstånd har meddelats under 2020-talet.

Regeringen kommer att hantera de förslag till ändringar som föreslås av pågående utredningar under våren snabbt. Vad som kommer att presenteras för riksdagen är i dag för tidigt att säga, men jag är förhoppningsfull.

Tjänstegarantier för prövning av ärenden hos statliga instanser har i dagsläget inte övervägts. Men som jag har sagt jobbar vi brett med effektiviseringen, där ökad finansiering av prövningsmyndigheterna också är något som är prioriterat för regeringen.

Anf. 116 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Tack för svaret, miljöministern!

Frågan gäller om miljöbalkens regelverk är rimligt. När jag växte upp på 60- och 70-talen fick jag lära mig både i skolan och hemma att Sveriges bas är skogen och gruvorna. Skogen levererar virke till allt som ska byggas i trä, och man gör papper av det överblivna som man inte använder av furan. I gruvorna bröt man malm som vi både exporterade och hade till vår starka bilindustri som har byggt en stor del av Sveriges välstånd. Cirka 20 procent av bnp utgörs av bilindustrin, med Scania och Volvo som har byggt upp Sveriges välstånd.

I dag är jag och flera med mig väldigt oroliga över en rigid lagstiftning som försöker att begränsa de här verksamheterna och ifrågasätta dem som redan finns. Det har exempelvis brutits cement i Slite på Gotland i över hundra år. Här håller man nu på och dividerar om det är miljövänligt eller inte. Något kan släppas ut i vattnet, och därför överväger man i stället att ta cement från Kina. Att ta cement från Kina kan ju vän av ordning räkna ut med en gång medför transportkostnader och transportutsläpp, för det första. Alla pratar ju om klimatomställning – detta vore en oerhört negativ faktor.

Jag tycker att man måste använda sans och balans. Politikens uppdrag är att väga av olika intressen och inte låta myndigheterna göra det här. Det finns inslag av myndighetsaktivism i vissa delar.

Det var glädjande att höra att miljöministern delar min uppfattning att 12–15 år är lång tid exempelvis när det gäller prövning av gruvor. Skulle någon vilja bygga ett nytt kärnkraftverk skulle det säkert bli en prövning på minst den tiden om inte annat för att begränsa möjligheten att göra det, trots att det finns planerat för flera verk både i Ringhals och Forsmark.

Jag undrar varför miljöministern inte vill reformera miljöbalken och ta fram tjänstegarantier. När jag var kommunalråd i Norrtälje införde vi tjänstegaranti på handläggning av både miljö- och bygglovsärenden, med begränsning av tiden. Kunden måste veta hur lång tid det tar att få ett tillstånd eller inte. Det tycker jag är en hygienfaktor, annars kan myndigheterna hålla på år efter år och säga att det är komplicerat och att den vill så och någon annan vill något annat. Det är mycket så det är nu.

Dessutom vill jag hävda att miljöbalken ofta går stick i stäv med plan- och bygglagen när ärenden ska prövas. Miljöbalken säger att här går det inte att bygga, fast det går alldeles utmärkt att bygga. Miljöministern vill i alla fall inte reformera lagen. Det är anmärkningsvärt.

Vi har faktiskt satt i system att krångla till allt. Vårt gamla fina export- och företagareland börjar få bekymmer med att producera varor och tjänster – om man inte håller på med it. Då går det bra.

Nu är det prövning enligt miljöbalken även när försvaret ska flyga. De fick svar av länsstyrelsen på en dag, och då var svaret nej. De fick inte flyga med hänvisning till miljöbalken. Om vi inte kan upprätthålla landets säkerhet, med hänvisning till rigid lagstiftning, då är det illa ställt.

Anf. 117 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Kjell Jansson, för interpellationen, som jag i grunden tycker är väldigt viktig!

Samtidigt måste vi vara extremt överens om att vi vet väldigt mycket mer i dag om hur både skogsbruk och gruvor påverkar vår miljö och vårt klimat än vad vi gjorde för hundra år sedan. Tack och lov har det hänt lite på hundra år, vilket för mig är fullständigt självklart.

Liksom att Sverige var ett av de länder som maktade med att ligga långt fram när det gällde omställningen i samband med industrialiseringen är det för mig också fullständigt självklart att Sverige ska vara ett av de länder i världen som maktar med att ligga längst fram när det gäller omställningen till vad som nu är ett helt nytt, grönt samhälle. Vi ska kunna ta till vara de möjligheter som ligger i den gröna industrirevolutionen i form av nya tekniker och ny kunskap som kan implementeras för att se till att vi kan ta vara på all potential som ligger i den svenska skogen. Jag hade en inter-

pellationsdebatt precis innan med Maria Gardfjell från Miljöpartiet. Vi ska kunna tillvarata de nu innovationskritiska metaller och mineral som behövs för att Sverige ska ligga längst fram i den gröna omställningen.

Det är där vi ska vara. Vi ska inte titta med romantiserande ögon på hur det var förr, utan nu ska vi ligga främst när det gäller den gröna industriella revolutionen. Vi ser nu hur vi skördar nya jobb med ny teknik som det finns en enorm efterfrågan från omvärlden att ta del av.

Jag tycker också, precis som Kjell Jansson säger, att det är otroligt viktigt att vi har fakta på bordet så att inte näringsliv, eller för den delen politiken, står och diskuterar fel saker. Jag är precis lika mån som oppositionen om att vi ska ha effektiva och snabba miljöprövningar – dock utan att tumma på kraven, för det är inte 1902 utan 2022, och vi vet mycket, mycket mer i dag.

Vi hör ofta uppgifter om att miljöprövningstillstånden tar tiotals år. Men nu finns det faktiskt nationell statistik på detta. Statistiken är också viktig för att vi just ska kunna identifiera lämpliga effektiviseringsåtgärder. Denna statistik visar att miljöprövningen i de flesta fall tar runt ett år. Både länsstyrelserna och enskilda mark- och miljödomstolar har egna handläggningsmål, och statistiken visar på en minskad handläggningstid. År 2020 nådde cirka 75 procent av ärendena de uppsatta målen för handläggningstid hos länsstyrelserna.

Som jag sa i mitt svar tar vissa prövningar längre tid än andra, och då handlar det om att det finns exceptionella svårigheter. I prövningar om just gruvverksamhet står inte sällan starka intressen mot varandra. Vi har alla kunnat följa Kallak, till exempel.

Enligt de uppgifter jag har är det ett tiotal miljötillstånd som har lämnats under 2000-talet. Bara en som hade fått bearbetningskoncession har fått avslag på miljötillstånd, och det är på Billinge fäläad i Skåne. Två ansökningar har avvisats på formella grunder.

Jag kommer gärna tillbaka i mitt nästa inlägg.

Anf. 118 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Tack, miljöminister Strandhäll!

Vi börjar med den gröna omställningen. Det låter bra, men i och med att ni satsar så hårt på vindkraft som bara täcker elförsörjningen till 50 procent av årets timmar måste man ha annan energi för att täcka det, i synnerhet i södra Sverige där det inte finns någon vattenkraft. Då får man ibland sätta igång Karlshamnverket, som drar 140 kubikmeter olja. Man får också köpa kolkraft från både Polen och Tyskland. Det har man gjort vid ett flertal tillfällen under vintern. Jag vill höra om miljöministern tycker att det är grön omställning. I min värld är det brun omställning, fru talman!

Så går vi till skogen. Skogen har skötts fantastiskt av alla privata mark- och skogsägare. De senaste 50 åren har vi haft dubbel tillväxt på skogen mot vad vi hade för 50 år sedan. Skogen växer dubbelt så fort, och varför gör den det? Det är av flera skäl. För det första är den vårdad av duktiga privata skogsägare som är lika rädda om sin skog som om sina barn. För det andra, om jag får svära i kyrkan, är utsläpp av koldioxid rena gödseln för skogen. Skogen suger upp det här och växer kraftigare.

När det gäller gruvorna delar jag miljöministerns uppfattning: Det kan vara problem med just grundvatten och allt. Det köper jag. Men när det gäller skogen köper jag det inte. Jag hörde debatten innan om att värna om

fåglarna i träden när man ska börja avverka. Men det förstår ju varje normal människa att om man kommer med en motorsåg och börjar röja skog flyger fåglarna i väg. Inte sitter de kvar där uppe! De flyttar på sig. Det är inga fåglar som lider illa av skogsnäringen. Det här är påhittade bekymmer som inte finns.

Det är just det här det handlar om. Förnuftet har försvunnit. Det finns också partier här i riksdagen som är helt och hållet utan förnuft.

Än en gång – det är långa handläggningstider. Det gäller även enklare frågor. Vi skulle muddra hemma i Roslagen. Vi gjorde i ordning tillståndsansökan och tog in en miljökonsult som gjorde allt klart, tog bottenprover och allt. Ändå tog det två år och åtta månader innan vi fick tillståndet. Två år och åtta månader är helt absurt, kan jag tycka. Det borde ha gått på fem sex månader.

Vattenkraften i Norrland är en oerhört viktig energikälla, bredvid kärnkraften. Nu har man hittat på att den ska omprövas. Är vattenkraften smutsig? Den finns ju där. Den har funnits där i 150 år och var en stor bas för hela Norrlands industri innan kärnkraften startades på 80-talet.

Moderaterna och Socialdemokraterna har alltid varit överens om energipolitik och sett till att industrin fungerar. Nu har det totalt fallerat. Nu har partier med särintressen påverkat Socialdemokraterna på ett negativt sätt, vill jag hävda.

Sverige är världens mest exportberoende land. 52 procent av bnp bidrar exportindustrin till. Att vi köper mjölk och limpa av varandra är inte det som bidrar till bnp. Vi måste ha det för att överleva. Men det är exportindustrin som bär hela Sveriges välbefinnande, allting. Då måste man se till att ha tillstånd och system som förenklar, inte försvårar, för de företagen. Att vi är överens om det vore högst rimligt.

Anf. 119 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Fru talman! Tack, Kjell Jansson, för inlägget och engagemanget!

Det är klart att vi är helt överens om att Sverige är en liten och exportberoende nation. Vi är oerhört stolta över de tillgångar vi har i det här landet, inte minst i form av naturresurser.

Vi vill naturligtvis se till att våra markägare inom skogen och gruvägare som kommer att bidra med betydande delar när det gäller att klara den gröna omställningen ska ha förutsättningar för att göra det. De ska ha möjlighet att göra det, och samtidigt ska vi leva upp till moderna miljövillkor. Jag är övertygad om att detta går att kombinera.

Ingen vill mer än jag understryka vikten av att det finns en bred politisk enighet i Sveriges riksdag om energifrågorna för att ge inte minst de företag, industrier och markägare som finns där ute förutsättningar att göra de satsningar som de vet är riktiga. Det är ett stort problem – jag kommer att ha ett par interpellationsdebatter till här i dag – att politiken just nu ger väldigt dubbeltydiga signaler till dem där ute om vad som gäller politiskt. De står och stampar för att bidra till den gröna omställningen; de har tekniken.

Är det okej för biodrivmedelsbranschen att göra de miljardsatsningar som de har tänkt sig? Eller gäller det som Oscar Sjöstedt stod och sa i budgetdebatten här i dag? Han kallade biodrivmedel för en sörja. Det är ingen bra signal från svensk politik.

Vi har en energiöverenskommelse från 2016. Jag beklagar att Moderaterna inte står bakom den. Där balanserade vi den debatt som vi har haft hur länge som helst – för guds skull – om hur stor andel kärnkraft vi ska ha, hur stor andel vindkraft vi ska ha och hur stor andel vattenkraft vi ska ha.

Jag kan inte göra mer än att understryka vikten av att vi har en bra energimix i Sverige och att den kommer att bestå av flera delar. Vi är otroligt glada över den vattenkraft vi har. Den är en av de absolut viktigaste delarna i vår energimix. Den är dessutom reglerbar. Jag är otroligt glad över den.

Jag ser också framför mig att kärnkraften kommer att vara en del av den svenska energimixen under ett antal decennier framöver. Men vi ska också ställa om till de nya teknikerna. Vad jag kan se nu finns det ett enormt starkt intresse i att investera i vindkraften, inte minst den havsbaserade vindkraften. När jag tittar på vad jag har kunnat presentera är det bara en bråkdel av det intresse som i dag finns, och det motsvarar en dubbling av den energi som vi använder per år. Det är klart att vi ska välkomna det samtidigt som vi ska investera i nätkapaciteten från norr till söder så att vi ska kunna föra över mer och ha ett starkt system. Men då måste vi vara överens om att det är en energimix vi ska ha. Den består av olika delar.

Om Skåne vill ha väldigt mycket energi ska man kanske sluta säga nej till all vindkraft, till exempel. Då kan de nya gröna industrierna se att det är möjligt att lägga sin verksamhet i till exempel Skåne.

Jag uppskattar verkligen engagemanget. Vi har också mängder med olika utredningar om att effektivisera miljöprövningsprocesserna som ska presenteras under de närmaste månaderna. Jag ser fram emot en dialog med Moderaterna om detta.

Anf. 120 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Nu har vi hamnat på energipolitiken, och den hör egentligen ihop med detta. Då vill jag säga att kärnkraften är lösningen. Om några företag sedan vill bygga vindkraft kan man låta dem göra det. Men man kan inte bygga Sveriges energiförsörjning på vindkraft. Det är helt omöjligt. Det är en källa som bara ger ström 50–60 procent av årets timmar. Att tro att det ska lösa problemet är synnerligen naivt. Det är ren naivitet att påstå det.

Vi har plats för att bygga två nya verk i Forsmark. I dagsläget behövs det ett nytt verk där. Det behöver byggas två nya verk i Ringhals, eller starta det ena av dem som finns där. Det ena går att starta. Det är vad som behöver göras för att vi ska slippa elda med olja i Karlshamn och slippa ta in brunkol från Tyskland.

Från både Ringhals och Forsmark finns det ledningsnät. De behöver möjligen förstärkas. Jag skulle tro det. Men om man bygger havsbaserad vindkraft finns det inte en ledning ute i havet. Det är absolut tomt.

Jag skrev en fråga till ministerns kollega, och han svarade att överföringsledningarna från den havsbaserade vindkraften ska betalas av konsumenterna, alltså genom elräkningen. Det kommer enligt ganska säkra källor jag har att kosta varje hushåll 5 000 kronor mer i månaden – apropå höga elpriser. På min senaste faktura för el var nätavgifterna högre än kostnaden för den ström jag gjort av med.

Vi är illa ute i Sverige när det är på det sättet. Vi behöver ha rimliga priser på energi för våra hushåll och för vår exportindustri. Det är avgörande om vi ska klara att behålla vårt välstånd på sikt. Annars kommer Sverige att bli ett land som är på dekis. Mycket går just nu åt fel håll och behöver vändas. Det är inte för sent, men det behöver vändas.

Tack för debatten!

Anf. 121 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag har bara en kommentar. Egentligen skulle vi inte diskutera energipolitiken här. Men återigen – Sverige kommer framöver att, precis som tidigare, behöva ha en lämplig energimix. Vi är så lyckliga här uppe i Norden och Sverige att vi har väldigt goda förutsättningar att leverera mycket energi. Vi har en fantastisk resurs i vår vattenkraft.

Vi har också en del kärnkraft. Det finns inget förbud mot att bygga ny kärnkraft på de platser där vi har stängt ned det. Men den investeringsviljan finns inte i dag. Den finns däremot i väldigt stor utsträckning när det gäller vindkraften.

Jag var alldeles nyligen och träffade Vita husets klimatrådgivare. Jag träffade också politiker från såväl Republikanerna som Demokraterna. I USA bygger man just nu havsburen vindkraft i ganska stor skala.

Vi har en kust i Sverige som ger fantastiska möjligheter att göra detta. Det kommer att vara på plats snabbt, och det kommer jämfört med kärnkraften att vara relativt billigt. Den tid det har tagit att bygga ny kärnkraft på andra ställen har ju varit ett problem. Vi måste ändå ha det med oss här.

Jag vet att vi i grunden har olika åsikter om det här. Men det som har betytt mycket för Sverige är när vi har haft möjlighet att komma överens brett i de här frågorna, att kompromissa och samordna våra synpunkter för att ge företag och investerare förutsättningar som behöver vara långsiktiga med tanke på de stora investeringar det handlar om.

I slutet av maj tar vi emot Miljöprövningsutredningen. Jag ser fram emot att diskutera den vidare också med er.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2021/22:406 om fiberbankar

Anf. 122 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jörgen Berglund har frågat mig varför regeringen inte har prioriterat forskning kring hur vi ska kunna sanera fiberbankar och vad jag som minister avser att göra för att komma till rätta med denna underfinansiering. Jörgen Berglund har också frågat mig vilka övriga åtgärder jag som minister avser att vidta för att komma till rätta med problematiken med fiberbankarna längs Norrlandskusten.

Det finns många förorenade områden och sediment i Sverige som kan utgöra ett hot mot människors hälsa och mot miljön. Exempel på förorenade sediment är de så kallade fiberbankarna. Sanering av miljögifter både på land och till havs har under flera år varit en prioriterad fråga för regeringen, och stora satsningar har gjorts för att öka takten i saneringsarbetet. För 2021 uppgick saneringsanslaget till över 1,1 miljarder kronor.

Det finns överlag höga halter av organiska miljöföroreningar och metaller i botten sediment vid pappers- och träindustrier i Norrland. Ansvariga myndigheter har gjort en första kartläggning och riskklassning av ett fyrtiotal fiberbankar i Norrland. Denna fungerar också som ett underlag för länsstyrelsernas fortsatta prioriteringar och planering av åtgärder för förorenade och fiberhaltiga sediment.

Kunskaperna om förorenade sediment inklusive fiberbankar i Sverige är i allmänhet lägre jämfört med förorenade områden på land. Det saknas även åtgärdsmetoder för vissa typer av sediment i dagsläget. Därför beslutade regeringen om ett uppdrag till flera myndigheter att under perioden 2019–2022 med en budget på totalt 70 miljoner kronor arbeta för att ta fram mer kunskap för att kunna hantera förorenade sediment i Sverige.

Metangasfrågan och vilken roll fiberbankarnas utsläpp har i ett klimatperspektiv är en viktig aspekt i arbetet med att få bättre kunskap om fiberbankarna i Sverige. Inom ramen för uppdraget ska myndigheterna bland annat genomföra pilotprojekt där olika metoder testas och utvärderas för att man ska kunna ta fram situationsanpassade metoder för förorenade sediment. Några av pilotprojekten rör just fiberbankar.

Jag delar Jörgen Berglunds syn på vikten av forskning inom området. Forskning är avgörande för att öka kunskapen om problemet och för att undersöka vilka åtgärder som är lämpliga. Formas och Vinnova har de senaste åren finansierat flera projekt om förorenade sediment och problemen med fiberbankarna. Regeringen har sedan 2018 också avsatt särskilda medel till Statens geotekniska institut för att stärka tillämpad forskning och utveckling samt kunskapsspridning vad gäller förorenade sediment och fibersediment. Inom ramen för Naturvårdsverkets arbete med miljöforskning har myndigheten också avsatt 29 miljoner kronor under 2021–2023 från miljöforskningsanslaget för sex forskningsprojekt som ska stärka kunskap om risk och spridning av förorenade sediment och farliga ämnen från förorenade sediment.

För mig och regeringen är såklart rena hav och vatten en viktig fråga. Regeringen har därför sedan 2018 avsatt särskilda medel på saneringsanslaget för att minska spridning av föroreningar och öka kunskapen för att kunna hantera problem med förorenade sediment som till exempel fiberbankar.

Jag noterar att i den budget från Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna som riksdagen beslutade för 2022 föreslås dock inga ökade medel i förhållande till regeringens förslag vad gäller sanering och forskning inom detta område.

Anf. 123 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Fiberbankar är ett begrepp som kanske leder tankarna till bredband, fibertråd och internetuppkoppling, men jag kan försäkra dem som lyssnar att de fiberbankar vi nu talar om är något helt annat. Här pratar vi om rester av träfibrer.

Under väldigt lång tid har massaindustrin släppt ut stora mängder träfibrer och processkemikalier i havet och i älvar från olika anläggningar främst längs Norrlandskusten. Vårt att säga gjordes detta helt enligt de bestämmelser och lagar som gällde då. Mitt intresse ligger inte på något sätt i att peka finger åt någon utan att försöka komma till rätta med problem, för det finns problem med dessa fiberbankar.

Fibrerna och föroreningar som är bundna till eller i dem ligger i dag i havet samlade utanför eller nedströms de olika utsläppskällorna och bildar så kallade fiberbankar eller fiberrika sediment. Mängden och volymen är svår att uppskatta, men vi talar om åtskilliga tusen kvadratkilometer av havsbotten som är täckt av detta. På sina håll är de flera meter djupa. Fiberbankarna innehåller stora mängder miljögifter, bland annat PCB, kvicksilver och dioxider, som hotar livsmiljön i våra hav. Det är allmänt känt att dessa miljögifter transporteras i näringskedjan och kan nå oss människor när vi till exempel äter fisk.

Fru talman! Ny forskning från bland annat Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, har visat att stora mängder metangas bildas och läcker ut i atmosfären. Metangas bidrar mångdubbelt till ett varmare klimat jämfört med koldioxid. Utsläppen är grovt beräknade till att stå för upp till 7 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser.

Vetenskapen om dessa fiberbankar har funnits länge, men kunskapen om hur och vad man ska göra med dem har varit låg. På Mittuniversitet i Sundsvall, som jag kommer ifrån, forskas det på bland annat övervakning av fiberbankar. Genom övervakningen kan man följa hur giftiga ämnen sprider sig. Det är naturligtvis viktigt att övervaka detta för att bland annat kunna avgöra vilka fiberbankar som bör prioriteras vid sanering eller om skyddsåtgärder bör vidtas för att på ett bättre sätt minska spridningen av giftiga ämnen.

På Mittuniversitetet forskar man också på sätt att ta upp, sanera och ta till vara viktiga ämnen i fiberbankarna. De innehåller bland annat tungmetaller, och de går i dag att återvinna. Med dagens råvarupriser kan det dessutom vara lönsamt. På universitetet prövar man också om bland annat svamp, det vill säga sådana vi äter, kan vara en del i att ta upp de giftiga ämnena. Om man kan äta just den här svampen ska jag låta vara osagt.

Det här är otroligt intressant och spännande. Jag kan verkligen rekommendera miljö- och klimatministern ett besök på Mittuniversitetet för att ta del av denna intressanta forskning. Jag kan lova att jag personligen bokar besöket och följer med, om så önskas. Jag tycker att frågan är otroligt viktig.

Fru talman! Det här är viktig forskning som kommer att få avgörande betydelse för att vi ska kunna sanera dessa miljösynder. Tyvärr har inte mängden forskningsresurser varit tillräcklig. Jag skulle vilja se att staten tar ett större ansvar, bland annat med riktade forskningssatsningar på det här området. Och de får inte bara fördelas till de stora universiteten. Jag ska återkomma till vilka fel jag tycker att de har gjort.

Min första fråga kvarstår lite grann.

Anf. 124 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tycker, Jörgen Berglund, att detta är en väldigt viktig interpellation. Det är en sådan interpellation som också är kunskapshöjande.

Vi vet att fiberbankarna, precis som Jörgen Berglund säger, innehåller farliga organiska miljögifter, till exempel DDT och PCB, men även tungmetaller som kvicksilver och kadmium. Det är gifter som är mycket långlivade i vår miljö och som i fiberbankar riskerar att spridas till sin omgivning. Vi håller ögonen på detta, och det är en av de bakomliggande orsakerna till delar av våra satsningar på rent hav.

Som Jörgen Berglund påpekar verkar Norrlandskusten, utifrån dagens kunskap, tveklöst ha flest sådana fiberbankar. Det handlar, precis som vi var inne på, om stora ansamlingar av cellulosarika sediment som är en rest från pappersmassaindustrin. Det är gifter som kan spridas uppåt i ekosystemen, där de utgör ett hot mot både människa och miljö, bara för att understryka allvaret i detta och vikten av fortsatta satsningar.

Interpellanten lyfte också upp frågan om metangas och påpekade att forskare vid bland annat SLU och Uppsala universitet har upptäckt att metan kan läcka från fiberbankarna. Det visar egentligen bara att det finns ännu en otroligt viktig anledning till att få ökad kunskap. Det pågår, såvitt jag förstår, ett antal forskningsprojekt som finansieras via Naturvårdsverkets forskningsanslag. I åtminstone ett av dessa projekt, som projektleds av SGI, tittar man närmare på läckaget av metangaser eller kvantiteten av metangaser från fiberbankar och hur detta påverkar transporten av föroreningar.

Vi har också gett Naturvårdsverket med flera i uppdrag att förbättra kunskapen om att förorenade sediment också borde omfatta problematiken med metangasutsläpp. Detta är ett uppdrag som kommer att slutredovisas i januari 2023.

Vi har som sagt gjort och gör flera satsningar på detta. Kunskapen behöver dock öka, och vi behöver hålla i. Jag tar mycket tacksamt emot en inbjudan till Mittuniversitetet, om vi kan hitta en gemensam möjlighet, för att fördjupa oss i det arbete och den forskning om dessa frågor som pågår där. Vi vet bara en bråkdel om detta än så länge, såvitt jag förstår.

Anf. 125 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Tack igen för svaret, statsrådet!

Det är alltid lite svårt att veta när man interPELLERAR hur mottagandet av en interpellation ska bli. Ibland kan ett statsråd eller för den delen en interpellant gå till attack och försöka ta politiska poänger. Mitt syfte med interpellationen är att höja kunskapsnivån och sprida kunskap om det här området, som är relativt okänt bland allmänheten. Jag ska därför prioritera om lite i det som jag har skrivit.

Det finns en sak som jag är nyfiken på och som jag uppmärksammade när jag satt och gjorde lite research, eller samlade in information – jag ska inte blanda in engelska här. Då såg jag en skriftlig fråga från en kollega till mig om havsmiljöpropositionen, som, om jag förstod rätt, inte kommer att levereras till riksdagen som planerat. Nu vet jag inte vad den var tänkt att innehålla, men jag hoppas att även sådana frågor tas upp, för detta är otroligt centralt.

Även om fiberbankarna är regionala eller lokala i sin omfattning ska vi komma ihåg att de gifter som de innehåller sprids med vattnet. Det är ett stort problem med just den metangas och den koldioxid som läcker ut, som drar med sig tungmetaller och andra gifter från fibersedimenten. Dessa sprids sedan med vind och vågor ute i havet och hamnar i sjöfåglar, fiskar och till slut som sagt också i människor. Jag vore därför tacksam om miljöministern kunde kommentera något om havsmiljöpropositionen. Jag hoppas att det kommer med något om de här frågorna.

Som opposition ska man vara kritisk, och jag tycker inte att regeringen har risat eller rosat marknaden vad gäller miljö- och klimatinsatser på just vattenområdet. Det har funnits väldigt lite saker och ting. Detta är verkligen en uppmaning och en vädjan till regeringen: Ta med er det – vatten är vårt viktigaste livsmedel! Vårt innanhav, Bottenhavet och Östersjön, dras med stora problem. Det här är ett problem, men det finns många fler.

Jag tror att vi bör våga diskutera och göra saker, precis som det statsrådet tog upp, att det har kommit ett antal direktiv till olika myndigheter. Jag skulle vilja se resultat. Jag vet att man i bland annat Finland har gjort ett försök i någon av hamnarna. Jag minns inte vilken det var eller i vilken stad, och jag vill inte säga fel. Jag tycker att man ska titta internationellt, för det finns fiberbankar i Sverige, Finland och Kanada. Länder som har eller har haft massaindustri dras med samma problem, och jag tycker att det vore väldigt trevligt om Sverige kunde vara ett föregångsland när det gäller hur man ska ta upp sedimenten.

Frågan till statsrådet blir: Kan hon säga något om havsmiljöpropositionen kopplat till detta?

Anf. 126 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Fru talman! Tack, Jörgen Berglund, för inlägget!

När det gäller havsmiljöpropositionen tar jag med mig påpekandet om att säkerställa att den typen av perspektiv finns med. Det är jag övertygad om att det gör. En tydlig prioritering från regeringen på havs- och vattenområdet har varit att prioritera åtgärder för att minska miljögifterna i hav och vatten. Vi har ett jämförelsevis stort saneringsanslag just nu. Det har ökat med drygt 400 miljoner från 2014 till nästan 1,2 miljarder 2022. Det behövs, och det är också något att bevaka inför framtiden.

Vi har försökt avsätta ökade medel till saneringsanslaget varje år sedan 2018 som en del av satsningen på rent hav. Detta har, precis som interpellanten säger, innefattat flera olika delar. Det har handlat om sanering av förorenade sediment men också miljöfarliga vrak, minskning av plast och avancerad reningsteknik för att kunna avskilja till exempel läkemedelsrester och andra skadliga ämnen. Det handlar om att på ett bättre sätt kunna säkerställa Östersjöns vattenkvalitet och ekosystem, vilket är otroligt viktigt.

Som interpellanten påpekade i sin interpellation vet vi ännu inte hur många fiberbankar det finns, även om vi har en bättre kunskap om Norrlandskusten. Vad gäller Norrlandskusten beror det på att de berörda myndigheterna har arbetat just där under flera år med inventering och riskklassning av ett antal fiberbankar. Detta är något som verkligen har lett till ökad kunskap och underlag som kan användas i det fortsatta arbetet.

Det är viktigt att vi får en bättre översikt över hela Sverige när det gäller de fiberbankar vi har och att vi får en bättre bild av vilka som kan utgöra störst risk. Som jag sa i interpellationssvaret handlar det om att vidta rätt åtgärder. Som interpellanten har varit inne på finns det många olika saker, och Mittuniversitetet nämndes tidigare. Det kan handla om övervakning av naturliga återhämtningsprocesser, om muddring och om övertäckning, men det behöver avgöras i varje enskilt fall. Annars är risken att en åtgärd blir till större förfång än om man helt enkelt låter en naturlig återhämtningsprocess fortgå.

Men jag vill verkligen understryka att det pågår en hel del. Det pågår åtminstone mer än vad det har gjort tidigare.

I mitt interpellationssvar hänvisade jag till ett uppdrag om ökad kunskap om förorenade sediment som myndigheterna arbetar med att undersöka. Och under hösten 2021 och fram till våren 2022 undersöks sediment i ett sjuttiotal områden i svenska sjöar, vattendrag och kustvatten för att fylla kunskapsluckorna om var förorenade sediment förekommer och vad de innehåller. Det kommer att vara en viktig grund för hur man sedan ska gå vidare med de olika delarna.

Anf. 127 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Ibland blir man som förtroendevald förvånad över hur många runt om i vårt land som faktiskt på olika sätt tar del av de frågor, motioner och interpellationer som man skriver. Jag försökte söka på riksdagens hemsida, men jag tror faktiskt inte att fiberbankar har tagits upp i någon interpellation tidigare. Därför blev jag extra förvånad över att det vara flera som hörde av sig till mig och som jobbar med dessa frågor. Det var både företag och forskare som hade idéer om hur man ska göra. Jag kan inte bedöma vad som är rätt och riktigt.

Precis som statsrådet säger behöver rätt åtgärder inte nödvändigtvis vara lika överallt. Men jag tror att det som vi ska fokusera på är att vidta åtgärder. Genom att påbörja saneringen av en fiberbank kommer också kunskapsläget att höjas så att man vet vad man kan göra.

Jag vill verkligen understryka det som jag sa om den forskning från Mittuniversitetet som jag hänvisade till. Där var utgångspunkten att göra detta kommersiellt gångbart. Detta är kostsamt, det är ingen hemlighet. Vi har inte diskuterat kostnaderna här i dag, och det behöver vi inte göra. Men utgångspunkten vid Mittuniversitetet var hur man ska kunna få lönsamhet i fråga om att också sanera gamla miljösynder. Jag tycker att det är otroligt spännande perspektiv som säkert kan spridas till fler sektorer där man behöver göra sanering på olika sätt.

Som jag sa var syftet med denna interpellation att lyfta fram en problematik och sprida kunskap, och jag hoppas att jag har bidragit till det. Jag hoppas att klimat- och miljöministern tar denna fråga med sig i sitt framtida arbete. Nu hoppas jag naturligtvis att det inte blir så långvarigt och att vi får en ny klimat- och miljöminister. Men det är någonting annat.

Anf. 128 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Det är politikens villkor att vi sitter på lånad tid.

Men jag hoppas, oavsett hur det blir, att detta kan vara en fråga som antingen lever kvar eller bärs vidare. Det förtjänar den.

Återigen tackar jag för en väldigt bra och viktig interpellation.

I och med att jag har lite talartid kvar vill jag säga någonting mer om metangasutsläppen. I grund och botten ingår metangasutsläpp från fiberbankar i dag egentligen inte i Sveriges växthusgasinventering. Den är uppbyggd utifrån de krav som klimatkonventionen och Parisavtalet ställer. I dessa metodriktlinjer finns i dagsläget beräkningsmetoder för metanavgång från fiberbankar inte med. IPCC har inte heller allokerat dessa utsläpp till någon specifik sektor.

Jag tänkte på det som interpellanten sa tidigare om gamla miljösynder. Den inventeringen har 1990 som basår. Och här pratar vi om fiberbankar

som tillkom på 60-talet och i början av 70-talet. Men även om dessa utsläpp inte ingår i växthusgasinventeringen har de ansvariga myndigheterna ändå i uppgift att också inventera dessa utsläpp, vilket ändå är ett viktigt medskick.

Jag ser fram emot fler diskussioner – man efterfrågar resultat på detta område – och ett trevligt studiebesök på Mittuniversitetet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:98
19 april

Svar på
interpellationer

§ 12 Svar på interpellation 2021/22:407 om moderna regelverk för ny kärnkraft

Anf. 129 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Mattias Bäckström Johansson har frågat energi- och digitaliseringsministern om statsrådet och regeringen avser att verka för att modernisera regelverken för ny kärnkraft och göra det möjligt att bygga ny kärnkraft i hela landet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill inleda med att understryka att utfasningen av fossila bränslen är en självklar prioritering för regeringen, inte minst mot bakgrund av nödvändigheten att bryta EU:s beroende av rysk energi. Det är både en fråga om säkerhet och om att stärka Sverige genom att skapa nya bra jobb och gå före i klimatomställningen. Detta förutsätter att elsystemet kan utvecklas i takt med de behov som följer av en kraftfull elektrifiering och den gröna industriella revolutionen.

Kärnkraften är en viktig komponent i vår elmix. Det finns i dag inga hinder för att bygga ny kärnkraft, vare sig med traditionell teknik eller med den nya teknik som kallas små modulära reaktorer, SMR, och som ännu är på utvecklingsstadiet. Industrin efterfrågar billig el som snabbt kan byggas ut, ett behov som i dag bäst kan mötas av vindkraft.

Regeringen anser att en så viktig fråga som vår energiförsörjning kräver långsiktiga och stabila förutsättningar och att lagstiftningen i detta fall baseras på breda politiska överenskommelser. Generationsskiftet i det svenska kärnkraftsbeståndet regleras i miljöbalken och lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Regleringen i miljöbalken togs fram 2010 för att skapa förutsättningar för ett kontrollerat generationsskifte i den svenska kärnkraften. Principerna som låg till grund för den moderatledda regeringens energiuppgörelse 2009 bekräftades i den partiövergripande energiöverenskommelse som slöts 2016. Det har ännu inte presenterats ett alternativ till den senaste överenskommelsen som har ett brett politiskt stöd.

Regeringen tillsatte den 29 juni 2017 en särskild utredare för att se över lagen om kärnteknisk verksamhet. Utredaren lämnade den 1 april 2019 betänkandet *Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar*. Betänkandet har remitterats och genomförts i vissa delar. Återstående förslag bereds nu i Regeringskansliet.

Med det sagt är det också viktigt att följa utvecklingen. Den ansvariga myndigheten, Strålsäkerhetsmyndigheten, ska enligt sin instruktion upprätthålla kompetens för att kunna förutse och möta framtida frågor. Myn-

digheten ska också bidra till att nationell kompetens för dagens och framtidens behov utvecklas inom myndighetens verksamhetsområde.

Anf. 130 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Men jag måste säga att jag är rätt förvånad över delar av det svar som har lämnats, framför allt när statsrådet i sitt svar säger: Det finns i dag inga hinder för att bygga ny kärnkraft.

Om det verkligen är regeringens uppfattning är det tämligen förbluffande, och det är rätt svårt att diskutera frågan om man inte ens kan enas om hur förutsättningarna ser ut för att kunna få ny kraftproduktion på plats.

Fru talman! Därför skulle jag vilja ställa en fråga innan vi fortsätter debatten. Hur många reaktorer får man bygga i södra Sverige i elprisområde 4 om det inte finns några hinder för att bygga ny kärnkraft i Sverige?

Anf. 131 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar interpellanten för interpellationen och för den, skulle jag vilja säga, gemensamma ambitionen att säkerställa att vi har en god energitillgång i Sverige.

Jag tror att interpellanten väldigt väl vet att nya reaktorer får uppföras på de tre befintliga platserna för kärnkraftsreaktorer, det vill säga Forsmark, Ringhals och Oskarshamn. En reaktor får dessutom bara uppföras om den ersätter en annan reaktor som är permanent avstängd. Detta är naturligtvis välkänd kunskap. Jag vet också att Mattias Bäckström Johansson har en väsentlig bakgrund inom det här området och att han var en engagerad deltagare när vi fick den senaste energioverenskommelsen på plats.

Nu befinner vi oss i ett läge där vi snabbt behöver bygga ut tillgången till energi runt om i vårt land. Utifrån mitt perspektiv som statsråd kan jag konstatera följande: När jag har internationella kontakter och när jag tittar på investeringsintresset och investeringsviljan när det gäller att bygga förutsättningar för ny energi på olika sätt handlar det om vindkraft.

Vi har just nu en explosion på Miljödepartementet, med en uppgång från tre ansökningar om havsburen vindkraft förra året till 38 ansökningar i år. Det finns fortfarande ingen som är intresserad av att bygga ny kärnkraft – av ganska naturliga skäl, tror jag.

Inte minst LKAB, men också andra, har ju varit ute i debatten på senare tid och har kunnat konstatera att för att man ska kunna tillgodose det behov som nu finns när det gäller den gröna omställningen och den snabba expansionen av viktig och elintensiv industri, som på ett rimligt sätt ska kunna komma på plats under en något så när vettig tidsrymd och till en något så när vettig kostnad, är det vindkraft som gäller.

Det är också därför regeringen har presenterat bland annat de första nationella havsplanerna. Vi har, bara för någon vecka sedan, tillsatt den så kallade incitamentsutredningen för att förhoppningsvis kunna åstadkomma mer vindkraft på land. Vi har också på olika sätt försökt att lägga fram förslag till Sveriges riksdag som innebär att tillståndsprocesserna för de aktörer som nu vill bygga vindkraft ska bli tydligare och bättre.

Anf. 132 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Vi kan inledningsvis konstatera att det som statsrådet först sa i interpellationssvaret – att det inte finns några hinder för att bygga ny

kärnkraft – uppenbarligen inte var korrekt. Det finns hinder i form av att man inte får bygga var man vill. Man måste även äga en reaktor för att få bygga en ny, och man får inte bygga reaktorer där elen behövs som mest. Det här borde vara tämligen grundläggande saker att få ordning på om det ska vara möjligt att bygga ny kärnkraft i Sverige. Detta rimmar rätt illa med formuleringen att det inte föreligger några hinder. Det verkar som att det finns omfattande hinder för att bygga ny kärnkraft i Sverige.

Fru talman! Den här interpellationen är skriven mot bakgrund av det intresse som finns både i vårt närområde och globalt för att bygga mindre kärnkraftsreaktorer, som populärt kallas små modulära reaktorer, vilket förkortas SMR. Energimyndigheten i Sverige har nyligen anslagit medel för att på sikt bygga en forskningsreaktor i Oskarshamn enligt denna modell. Sverigedemokraterna har varit pådrivande för att ändra inriktningen för det svenska energiforskningsanslaget så att det även ska kunna riktas till kärnenergiforskning.

Vattenfall är med och utvecklar SMR-teknik. Detta sker dock inte i Sverige, där regeringen har gett dem bannor, utan de får i stället göra det utomlands.

Nyligen har vi sett flera aktörer som vill bygga SMR-reaktorer i Sverige och som påtalar just att det är ett hinder att man inte kan få bygga dem där elen behövs som mest. De tror sig kunna ha dem på plats redan till 2029.

Vi kunde så sent som i dag läsa nyheten att brittiska Rolls-Royce kan komma att erhålla myndigheternas godkännande för sin SMR-reaktor redan under 2024, vilket skulle kunna innebära att man har en kommersiell reaktor på plats redan till 2029.

Från regeringens och statsrådets sida säger man att man följer utvecklingen. Det ser dock ut som att man blir förbisprungen av teknikutvecklingen, då den går väldigt snabbt framåt och då man inte avser att vidta några ytterligare åtgärder för att möjliggöra ny kärnkraft i Sverige. Den här passiviteten bidrar ju även till att snedvrider konkurrensen mellan kraftslagen, då man samtidigt går fram med ett förslag om att avveckla exempelvis det kommunala vetot vid vindkraftsetableringar.

Frågan måste ställas: Har Sverige råd att så tydligt stänga dörren till teknikutveckling och till de fossilfria alternativ som ändå finns? Rimligtvis borde politikens uppdrag vara att säkerställa att vi har en teknikneutral konkurrens mellan de olika kraftslagen i stället för att politiskt peka ut vilka tekniker som kommer att gå vinnande ur det här.

När man från statsrådets sida så tydligt säger att det finns andra energislag som troligtvis kommer att ha bättre förutsättningar att byggas är frågan varför man är så rädd för att göra det tillåtet att bygga kärnkraft. Varför känner man sig nödgad att förbjuda den i 287 av 290 kommuner? Nu finns det ju aktörer som vill bygga.

Fru talman! Statsrådet är svaret skyldig. Varför vill man ha hinder för att bygga ny kärnkraft i Sverige? Varför ska det inte vara tillåtet? Varför kan vi inte ha en teknikneutral konkurrens mellan de olika fossilfria kraftslagen?

Anf. 133 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag har stor respekt för att Mattias Bäckström Johansson och jag ser olika på de här frågorna, men i grund och botten är det så, vilket

jag är övertygad om att interpellanten egentligen vet, att detta är ett område som lämpar sig synnerligen dåligt för den typ av politisk konflikt som oppositionen nu ägnar sig åt.

Det handlar om att fullständigt slå undan benen för mycket av den omställning som vi just nu är mitt i. Några av Sveriges största företag står och trampar, och vi vet att vi kommer att ha ett ungefär fördubblat energibehov till 2030. Mattias Bäckström Johansson pratar om en teknik som ännu inte är utvecklad. Det finns någon som kanske skulle kunna bygga något till 2029, men det är högst osäkert.

Det finns i dag heller inte något alternativ som samlar ett brett politiskt stöd i jämförelse med den senaste energiöverenskommelsen, som nuvarande lagstiftning baseras på. Det var en kompromiss som gjordes efter årtionden av politisk strid om kärnkraften i det här landet. Jag är övertygad om att interpellanten är mycket väl medveten om detta.

Det är ju själva grundförutsättningen – kompromisser och bred samsyn politiskt är det enda som kommer att leda fram till de stora investeringar och den stabilitet som krävs för att vi ska kunna ta del av dessa stora investeringar framöver. Osäkerheten som den energidebatt vi just nu har i Sverige bidrar till är högst kontraproduktiv, inte minst för Sverige som nation och för Sveriges tillväxt och möjligheter framöver.

Socialdemokraterna står bakom den senaste energiöverenskommelsen, där jag vet att Mattias Bäckström Johansson själv satt med och där man vägde hela den historik vi har med oss och olika alternativ.

Vi socialdemokrater säger också att den befintliga kärnkraften kommer att vara en viktig del av den svenska energimixen framöver.

Vi har också ett riksdagsbundet mål om förnybart till 2040 som vi har att förhålla oss till. Vi har nu en snabb utveckling av vindkraften, både havsbaserad och flytande. Jag var ganska nyligen i USA och träffade Vita husets klimatrådgivare med flera på båda sidor i den amerikanska politiken. Man satsar där i stor utsträckning på den havsburna vindkraften och bygger ut den ordentligt.

I stället står vi här och diskuterar en teknik som ännu inte finns och att vi ska bygga kärnkraft överallt i Sverige. Jag som klimat- och miljöminister är åtminstone inte villig att kompromissa med sådana centrala saker som säkerhetsfrågor när det gäller kärnkraft, till exempel. Sverige har aldrig haft en allvarlig kärnkraftsolycka. Våra säkerhetskrav och våra lagar ska i det här fallet heller inte ändras lättvindigt. Detta blir en väldigt konstig pseudodiskussion.

Anf. 134 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna var inte en del av den energiöverenskommelse som slöts 2016. Jag satt med i Energikommisionen men inte som en del av överenskommelsen. Den kritik som vi framförde från partiets håll mot överenskommelsen var att den inte var hållbar på sikt och att de kompromisser man ingått skulle kunna leda till att den väldigt snabbt skulle falla isär, vilket också visade sig bli fallet tre år senare. Den höll inte ens en mandatperiod innan den kollapsade inifrån. Vi kan se att det finns ett väldigt svagt stöd för nuvarande inriktning. Det är fler partier som är utanför överenskommelsen än som står bakom den. Vi har ett mandats skillnad i den här kammaren.

Nu väljer statsrådet att prata mycket om omställningen. Då är det ju märkligt att man har valt att lägga ned elproduktion under den här mandatperioden. Vi behöver mer el och inte mindre. Man gör hela tiden nålstick mot kärnkraft och planerbar kraftproduktion. Det handlar om kraftvärmens och vattenkraftens förutsättningar. Det är alltid väderberoende kraftproduktion som man vill koncentrera sig på, vilket har fått elpriserna att skena fullständigt i södra Sverige, där dessa nu är mer beroende av prissättningen på rysk naturgas och smutsig kolkraft än på fossilfri svensk kärnkraft.

Det här kommer inte att förenklas av att det kraftslaget inte ens längre tillåts byggas i SE4, där vi har de högsta elpriserna. Där har vi tidigare haft en sajt för kärnkraft, men där är man inte beredd att göra det möjligt att bygga ny kärnkraft. Det är det som är problemet som vi ser här – det föreligger faktiskt hinder för ny kärnkraft i Sverige. Statsrådet och regeringen har uppenbart fel i det svar som man lämnar, där man säger att det inte skulle föreligga några hinder.

Ska vi lyckas med den här elektrifieringen kommer det att krävas att vi har el under årets alla timmar till rimliga priser. Men då måste vi också göra satsningar på de planerbara kraftslag som finns att tillgå och som är fossilfria. Där kommer kärnkraften att vara viktig även framöver.

Anf. 135 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag ska absolut inte binda Sverigedemokraterna till att ha ingått någon bredare politisk överenskommelse. Det vore väl dem främmande.

Däremot vill jag understryka att beslutet om stängning av Ringhals 1 och 2 togs av Vattenfalls styrelse för många år sedan. Det baserades på marknadsmässiga bedömningar, vilket jag är övertygad om att interpellanten mycket väl känner till. Vattenfall har också varit väldigt tydliga med att man inte tänker återuppta elproduktionen i Ringhals 1 och 2. Man har inte heller efterfrågat en lagändring som skulle göra det möjligt att återuppta driften.

SMR, som vi diskuterar här i dag, är ett samlingsbegrepp för olika typer av mindre reaktorer som tillverkare nu håller på och jobbar med på olika håll runt om i världen. De är ännu i ett väldigt tidigt stadium. Vi vet också att endast några få sådana tillståndsprövningar har gjorts internationellt. Det är egentligen inte ett begrepp som säger någonting om teknikval, utan det handlar bara om att reaktorerna ska vara små och kunna tillverkas i moduler i fabrik enligt någon form av löpande band-princip.

Syftet är att placera så många reaktorer som möjligt på olika ställen för att ge ett bidrag till energiförsörjningen. Jag undrar vad vanliga svenskar skulle tycka om det när de inser vad det är ni egentligen står och pladdrar om. Det handlar om att ha sitt eget lilla kärnkraftverk i närområdet.

Jag tycker att vi har ett ganska betydande och viktigt regelverk som tar hänsyn till den säkerhet som krävs för att bedriva kärnteknisk verksamhet och att uppföra och driva en kärnkraftsreaktor.

Jag hoppas att vi ska kunna hitta en bredare samsyn i de här frågorna. Det är viktigt, inte minst för de många som är beroende av en ökad energiförsörjning. Det gäller många företag runt om i Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2021/22:410 om miljötillstånd och Försvarsmaktens övningsmöjligheter

Anf. 136 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jörgen Berglund har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att göra de ändringar i miljöbalken och miljöprövningsförordningen som Försvarsmakten hemställer om, och om så är fallet, när jag avser att ta initiativ. Jörgen Berglund har också frågat om jag avser att vidta några åtgärder för att underlätta för Försvarsmaktens verksamhet genom att påskynda tillståndsprocessen för övnings- och skjutfält.

Jag vill börja med att framhålla att jag håller med Jörgen Berglund om att det är oerhört viktigt att uppgifter om Försvarsmaktens lagring och hantering av drivmedel kan hanteras på ett sätt som upprätthåller ett starkt sekretesskydd. Det förändrade säkerhetsläget medför att justeringar av befintlig lagstiftning kan bli aktuella och behöver övervägas kontinuerligt. Frågan om att se över lagstiftningen i den här delen bereds just nu inom Regeringskansliet.

Moderna och effektiva tillståndsprocesser är en prioriterad fråga för regeringen, och regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att effektivisera tillståndsprocesserna enligt miljöbalken. Det finns i dag inte någon särskild process inom Regeringskansliet som är inriktad enbart på att påskynda hanteringen av övnings- och skjutfält. I stället har regeringen tagit ett brett grepp om frågan. Ett sådant exempel är Miljöprövningsutredningen, som har i uppdrag att se över det nuvarande systemet för prövning enligt miljöbalken och föreslå åtgärder för en modernare och mer effektiv prövning. Utredningen ska presentera sitt betänkande senast den 31 maj 2022.

Försvarsärenden om övnings- och skjutfält och flygflottiljer innehåller i regel omfattande underlag med komplexa frågeställningar och inte minst motstridiga samhällsintressen som aktualiseras. Detta gör beredningen tidskrävande oavsett vilken instans som hanterar ärendet. Syftet med bestämmelsen i 21 kap. 7 § miljöbalken om mark- och miljödomstolarnas beredningsansvar är att ärendena ska vara färdigberedda när de kommer till regeringen. Domstolen bedöms ha bättre förutsättningar att bereda ärenden och kan på så sätt ge regeringen det beslutsunderlag som behövs för att regeringen ska kunna fatta välgrundade beslut. Mot bakgrund av detta pågår inget aktuellt arbete för att ändra i 21 kap. 7 § miljöbalken. Jag vill samtidigt betona det breda och målmedvetna arbete regeringen gör för att förenkla och effektivisera miljötillståndsprocesserna och att det är ett arbete som regeringen prioriterar högt.

Avslutningsvis vill jag med anledning av Rysslands invasion av Ukraina uppmärksamma att regeringen, om det på grund av rådande särskilda förhållanden är nödvändigt att stärka försvarsberedskapen, i dag har goda förutsättningar till sådana beslut.

Anf. 137 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Jag får inledningsvis tacka statsrådet för svaret. Jag fick i alla fall svar på en fråga, men det var ju flera frågor jag ställde. Jag får återkomma till dem. Jag skulle vilja börja med att sätta de här frågorna i ett sammanhang.

Att det försvars- och säkerhetspolitiska läget i världen och Sverige har försämrats råder det inte några delade meningar om längre.

Rysslands helt oprovocerade och ensidiga anfall på Ukraina, ett krig som fortfarande pågår medan vi står här och pratar, är såklart crescendoet på Rysslands aggressiva politik. Men vi ska komma ihåg att kriget i östra Ukraina har pågått sedan 2014, inte minst genom aktiviteter som vi brukar kalla gråzonsproblematik.

Andra exempel är den ryska cyberattacken mot norska stortinget, Kinas uppträdande i Sydkinesiska sjön och reaktionerna mot Sverige efter Post- och telestyrelsens beslut att utesluta Huawei från den kommande 5G-utbyggnaden. Listan kan göras lång på vad som gjort det säkerhetspolitiska läget allt sämre.

Fru talman! Det försämrade omvärldsläget har också fått till följd att den svenska militära försvarsförmågan nu stärks med bland annat mer pengar, ny materiel och fler övningar. Just övningsmöjligheten är central för att öka försvarsförmågan. Övning är själva kärnan i att få dugliga krigsförband som ska lösa de svåraste av uppgifter. Utan fler, större och längre övningar blir ny materiel och fler värnpliktiga inte så mycket värt.

Fru talman! Det är ingen tillfällighet att överbefälhavaren när han senast var i försvarsutskottet menade att den politiska aktiviteten måste öka för att röja hinder för att försvarsmakten ska kunna växa. Det handlar bland annat om miljötillstånd för övnings- och skjutfält och flygfält. Denna process är tids- och resurskrävande och kan ta 5–20 år, vilket är helt absurt.

Vi behöver inte diskutera kraven; de är vad de är. Men det tar alldeles för lång tid att få ett miljötillstånd. Här är regeringen ansvarig. Det finns tillståndsansökningar som har väntat på regeringens beslut sedan förra mandatperioden, vilket är alldeles för lång tid.

I sitt svar meddelar statsrådet att regeringens arbete för att förenkla och effektivisera miljötillståndsprocesserna är brett och målmedvetet. Statsrådet får gärna förklara för mig hur två mandatperioder kan betyda effektivt och högprioriterat. Det är ändå ärenden som är färdigberedda av mark- och miljödomstol – något som är viktigt enligt statsrådet men inte enligt mig. Men det kan vi återkomma till.

Fru talman! Det behöver inte ta så här lång tid. Det finns andra saker man kan göra. Försvarsmakten har vid ett flertal tillfällen under flera år föreslagit för regeringen hur man kan korta tillståndsprocesserna. Det handlar alltså inte om att ta bort några krav utan om att korta processerna. Länsstyrelserna, som är första instans, ska hantera dessa ärenden skyndsamt, och regeringen kan i sitt regleringsbrev besluta att länsstyrelserna ska göra just det. I dag ligger sådana här beslut hos länsstyrelserna i tre till fem år.

Kan statsrådet kommentera detta? Varför vill inte regeringen låta länsstyrelserna göra detta skyndsamt?

Anf. 138 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! I relation till det försämrade säkerhetsläget arbetar regeringen enligt tre principer: att stötta Ukraina, att driva på för sanktioner mot Ryssland och att stärka Sverige.

I grund och botten ska det givetvis vara lätt att göra rätt i de svenska tillståndsprocesserna – samtidigt som de höga miljökraven vidmakthålls. Regeringen har därför vidtagit en mängd åtgärder för att effektivisera tillståndsprocesserna på en övergripande nivå, och vår bedömning är att dessa även kommer att snabba på tillståndsprocesserna för Försvarsmaktens verksamheter.

Vi hör ofta uppgifter om att miljötillståndsprövningarna kan ta tiotals år, men som jag sa i en tidigare interpellationsdebatt i dag finns nationell statistik, som också är viktig för att identifiera lämpliga effektiviseringsåtgärder. Denna statistik visar att i de absolut flesta fall tar miljöprövningen runt ett år. Både länsstyrelserna och enskilda mark- och miljödomstolar har egna handläggningsmål, och statistiken visar glädjande nog på en minskad handläggningstid. År 2020 nådde cirka 75 procent av ärendena den uppsatta handläggningstiden.

Vi är dock överens om att detta behöver fungera betydligt smidigare.

Som jag sa i mitt interpellationssvar tar vissa ärenden längre tid än andra. Det beror inte minst på motstridiga intressen och juridiska avvägningar.

Med miljöbalken infördes också tillståndsplikt för skjutfält, vilket har inneburit att Försvarsmakten har behövt söka tillstånd även för befintliga skjutfält. Därför har ett stort antal skjutfält prövats samtidigt. Av miljöbalkens övergångsbestämmelser framgår dock att skjutfältsverksamhet får lov att bedrivas även under den tid som prövningen pågår. Därmed finns egentligen inget hinder för Försvarsmakten att öva på befintliga skjutfält medan regeringen prövar tillståndsfrågan.

Jag vill dock understryka att vi nu verkligen prioriterar arbetet med Försvarsmaktens ärenden. Vi arbetar aktivt med att driva dessa ärenden framåt. Jag vet inte om ledamoten noterade beslutet om Tofta som kom för bara ett par veckor sedan. Försvarsärenden om övnings- och skjutfält och flygflottiljer är dock komplexa. Det handlar om bullerstörning för närboende och miljöpåverkan, och det finns ofta ett stort antal motparter i dessa ärenden, vilket innebär att hanteringen tar tid.

Men vi genomför nu ett brett och målmedvetet arbete för att både för enkla och effektivisera dessa processer. Vår bild är att Miljöprövningsutredningen har fått i uppdrag att titta på rättegångsbalkens och miljöbalkens regler om processledning och att en effektivare processledning kan snabba på alla sorts tillståndsprocesser, inklusive Försvarsmaktens.

Anf. 139 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Jag hör vad statsrådet säger, men det blir mycket utredningar, intentioner, ambitioner, övergripande nivåer och så vidare. Det tar tid, säger statsrådet. Ja, men problemet är att det tar för lång tid.

Omvärldsläget har kraftigt försämrats. Därför måste vi göra något åt detta, och det finns saker regeringen kan göra snabbt. Jag nämnde länsstyrelsernas skyndsamhet men fick ingen kommentar på det. Statsrådet tog upp Tofta skjutfält, och det tillståndet har man väl väntat på sedan 2012. Det var bra att det blev avgjort, men tyvärr blev det 20 skjutdagar färre per år än vad Försvarsmakten begärt. Här gick regeringen helt på länsstyrelsens förslag, vilket var tråkigt för Försvarsmakten och försvaret av Sverige.

Jag ställde en annan fråga i min interpellation, och den rörde miljöprövningsförordningen, som i stora drag innebär ett problem för Försvarsmakten när man ansöker om tillstånd för att hantera drivmedel och kemikalier. Tillståndet ska sökas hos länsstyrelsen, och tillståndsförfarandet är enligt Miljöbalken offentligt, utom det som är sekretessbelagt. Det ska också kommuniceras med eventuella motparter. Om platsen där tillståndet är tänkt att gälla är sekretessbelagd blir det ett dilemma, och det är svårt att upprätthålla sekretessen med hänsyn till partsinsyn.

Som jämförelse: I plan- och bygglagen finns undantag för hemliga totalförsvarsanläggningar från bland annat bygglov. Då sker samråd med länsstyrelsen, som på lämpligt sätt underrättar kommunen om byggnationen – allt för sekretessens skull. Detta betyder, fru talman, att Försvarsmakten i dag kan få bygga en hemlig anläggning, men om man ska driftsätta den genom att ha drivmedel på anläggningen, till exempel för reservkraft, kan den riskera att röjas när man ska ansöka om tillstånd för drivmedel. Detta är löjväckande, och jag hoppas verkligen att statsrådet tar med sig detta.

Miljöbalken tillkom i en tid då det säkerhetspolitiska läget var helt annorlunda. När läget nu har förändrats måste också miljöbalken ändras. Det kommer att ta tid. Det är jag väl medveten om. Det är därför som de mindre sakerna är så otroligt viktiga att göra. Det handlar om att ta bort Mark- och miljödomstolens beredning innan regeringen fattar beslut. Det sparar man flera år på.

Det jag har sagt hittills – och det vill jag verkligen understryka igen – handlar inte om att ändra kravet på själva tillståndet, utan det handlar om processen för att få det att gå snabbare.

Statsrådet säger i sitt svar ”att justeringar av befintlig lagstiftning kan bli aktuella och behöver övervägas kontinuerligt”. De ”kan bli aktuella” och ”behöver övervägas”. Med all respekt, statsrådet, är det väldigt undan-
glidande. Kan inte statsrådet ge ett rakt svar? Jag skulle känna mig betydligt tryggare om statsrådet sa: Det är självklart att vi ska tita på detta. Det är inte rimligt att vi röjer försvarshemligheter för att man ska anmäla att man har ett antal bensindunkar som ska vara i en anläggning. Det är inte rimligt att det ska ta flera år för en länsstyrelse att fatta de här besluten. Självklart ska de göra det skyndsamt, för nu har vi ett allvarligt läge.

Jag skulle känna mig betydligt lugnare om hon sa det, men det har jag inte hört än. Men det finns en debattrunda kvar.

Det kan vara så att vi kan komma till rätta med de här sakerna genom att man inte är tillståndspliktig utan blir anmälningspliktig. Det är betydligt lättare.

Anf. 140 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Låt mig börja i den änden där interpellanten slutade när det gäller just att söka tillstånd för lagring och hantering av bland annat drivmedel. Regeringen är uppmärksam på det problemet. Vi bereder frågan.

Jag håller också med om att sekretessfrågor som rör försvaret behöver hanteras så snabbt som möjligt. Jag kommer inte i dag att kunna säga exakt hur lång tid det kommer att ta. Men jag instämmer i problemformuleringen, och vi jobbar med det. I grunden instämmer vi i den bild som interpellanten ger, och vi kommer att återkomma i detta.

Det ställdes en fråga om varför regeringen inte bara kan ta över beredningsansvaret för Försvarsmaktens verksamheter. Den bild jag har är att man har upplevt att det är en stor fördel att ärendena är färdigberedda när de kommer till regeringen. Från regeringens sida har vi till exempel inte samma möjligheter som domstolen att vidta beredningsåtgärder som till exempel muntliga förberedelser och huvudförhandlingar. Det är ett sådant skäl.

Jag har också sympati för att man emellanåt kan bli väldigt frustrerad över den tid som en del processer tar. Men vi genomför just nu ett väldigt omfattande arbete för att effektivisera och snabba på tillståndsprocesserna, till exempel genom Miljöprövningsutredningen. Den ska presentera sitt betänkande nu den 31 maj.

Det finns ett annat exempel som jag vill peka på. Jag tänker på att interpellanten tog upp frågan om länsstyrelsernas skyndsamhet. Det är därför som jag vill lyfta fram att de följer sin egen handläggningstid. Det finns statistik. Det exempel jag gärna vill peka på är regeringsuppdraget om den myndighetsgemensamma vägledningen som Naturvårdsverket, Domstolsverket och länsstyrelserna fick i sina regleringsbrev i fjol.

Syftet med de uppdragen är att just möjliggöra en mer enhetlig prövningsprocess nationellt och därmed öka både effektiviteten och förutsägbarheten. Min bedömning är att det är åtgärder som kommer att snabba på tillståndsprocesserna för Försvarsmaktens verksamheter. Återigen: Vi jobbar just nu väldigt hårt med de ärenden som ändå har varit befintliga under en tidsperiod.

Sedan är det ändå viktigt att peka på vad regeringen har för möjligheter att stärka försvarsberedskapen om det verkligen skulle behövas. Enligt 1 kap. 5 § miljöbalken får regeringen meddela föreskrifter för Totalförsvaret som avviker från miljöbalken om det på grund av rådande särskilda förhållanden är nödvändigt att stärka försvarsberedskapen.

Det är just en bestämmelse som bland annat har motiverats med att krig är ett allvarligt miljöhot och att det i den mån det krävs för att upprätthålla ett effektivt försvar måste finnas utrymme att ha andra krav på försvaret än de som gäller i samhället i övrigt. Det finns ett utrymme, och det var mer det som jag ville peka på.

Det finns exempel som det bland annat pekades på här nyligen. Men det är ändå så att väldigt många av miljöprövningsärendena går snabbare än vad den allmänna debatten ibland ger vid handen.

Anf. 141 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Det är säkert som statsrådet säger. Statistik brukar inte ljuga. Däremot kan man välja hur statistiken skärs. På en stor allmän bild är det säkert så att handläggningstiderna minskar. Men skulle man titta specifikt på tillstånd för övningsfält, skjutfält och flygövningsområden är jag tveksam till om det verkligen har hänt så mycket, men låt så vara.

Statsrådet tog bland annat upp det undantag som finns i miljöbalken vid särskilda skäl. Det kan vara svårt att stå här och tala om när det kan bli aktuellt att använda det. Men det är klart att det tillstånd vi befinner oss i nu är att vi har en växande försvarsmakt som behöver öva. Då bör nog regeringen fundera på om det är ett tillfälle när vi ska ändra detta.

Senast i dag, fru talman, skriver man i ledaren i Expressen om Saab. De vände sig till Länsstyrelsen i Västergötland under april månad för att få undantag. De ville få utökade flygtider för att de skulle mörkertesta sina Jas Gripen modell Erik som Sverige ska ha och som Brasilien har köpt. De hann nämligen inte med alla övningar och ville få en timme till några kvällar i maj. Här vill jag ge statsrådet rätt: Länsstyrelsen svarade samma dag, tror jag. Tyvärr blev svaret nej. Sedan sa man att möjligheten är att man får göra en ny prövning av villkoren. Det tar som sagt flera år.

Jag menar att vi inte kan ha en miljöbalk som är anpassad för ett helt annat omvärldsläge. Jag hoppas verkligen att utredningen som ska komma i maj också innehåller de saker som vi nu har diskuterat. Det är nödvändigt. Det är just tiden vi inte har. Det är den vi måste vara rädda om.

Anf. 142 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Därom är vi överens. De här ärendena behöver hanteras med skyndsamhet. Generellt sett behöver skyndsamheten i tillståndprocesserna öka, naturligtvis med bibehållen miljöhänsyn.

Jag har nämnt Miljöprövningsutredningen. Jag nämnde också det särskilda uppdraget. Vi har, för att omedelbart kunna möjliggöra en effektivisering av tillståndprocesserna, tillfört stora tillskott till förvaltningsanslagen för Naturvårdsverket och länsstyrelserna 2021 och 2022. Det är såklart en förutsättning för att man ska kunna genomföra sina uppdrag.

Som jag tidigare har nämnt innehåller de regeringsärenden som vi får på vårt bord väldigt komplexa frågeställningar. De berör ofta flera allmänna intressen. Ärenden som dessutom faller inom flera departementers verksamhetsområden ska också beredas i samråd med övriga statsråd.

Allt detta kan naturligtvis påverka tidsåtgången i olika skeenden av ett regeringsärende. Men utgångspunkten för regeringens handläggning är att den ska ske effektivt och utan att rättssäkerheten eftersätts. Samtidigt ska vi naturligtvis bedöma ett ärende ur alla aspekter så att vi vet att vi helt enkelt har gjort det vi ska.

Avslutningsvis tackar jag för en bra och viktig debatt. I grund och botten tror jag att vi har en tydlig samsyn. Jag ser fram emot en fortsatt dialog med Moderaterna när vi nu får resultatet av utredningen, för att se hur vi snabbt kan gå vidare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2021/22:413 om risken för brist på Adblue

Anf. 143 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat energi- och digitaliseringsministern vilka åtgärder statsrådet och regeringen avser att vidta för att förhindra ett omfattande stopp i landets logistikflöden med anledning av bristen på Adblue. Interpellationen har överlämnats till mig.

Adblue är, som Thomas Morell skriver, ett reduktionsmedel som används vid selektiv katalytisk reduktion för att minska utsläppen av kväveoxider, så kallad SCR-katalysator. Utan tillförsel av Adblue skadas SCR-

katalysatorn, och utsläppen av kväveoxider från förbränningen släpps då rakt ut i luften.

SCR-systemet är numera en vanlig teknik i förbränningsanläggningar och i större fartyg men också i dieseldrivna vägfordon, som bussar, lastbilar och personbilar. Om SCR-systemen bortkopplades från anläggningarna och fordonen skulle alltså utsläppen öka, med stora negativa hälsoeffekter och därmed betydande samhällskostnader som följd. Sverige skulle också i det läget få stora problem att klara kraven i EU:s direktiv om luftkvalitet och utsläpp av luftföroreningar, med risk för höga viten som påföljd.

Regeringen följer noga tillgången till Adblue på marknaden eftersom en brist skulle få stora konsekvenser. Det är dock viktigt att vara tydlig med att det i Sverige i nuläget inte råder någon brist på Adblue. Däremot har priset på Adblue stigit kraftigt i hela EU de senaste månaderna. Den främsta anledningen är den stora prisuppgången på naturgas, som har höjt produktionskostnaderna rejält. En annan anledning är att importen av urea, som används vid tillverkning av Adblue, från Ryssland har upphört.

I EU finns flera tillverkare av Adblue, däribland i Sverige, som inte är beroende av import av urea från Ryssland. Det kommer således att finnas tillgång till Adblue på EU-marknaden även framöver, givet att det finns en fortsatt tillgång på naturgas. Flera av dessa tillverkare har redan börjat skala upp sin produktion. Däremot bedöms priset på Adblue fortsatt ligga högt så länge vi har höga naturgaspriser.

För att ytterligare säkra tillgången till Adblue behöver de tillverkare som hittills har varit beroende av import från Ryssland hitta nya leverantörer av urea. Enligt kontakter som mitt departement har haft med branschen pågår också ett sådant arbete.

När det gäller frågan om vägfordonen vill jag understryka att det för detta skulle krävas en ändring i EU:s lagstiftning på området, åtföljd av ett omfattande arbete med omprogrammering av fordonen.

Från regeringens sida fortsätter vi att följa upp och utveckla en beredskap för det fall att en förändrad tillgång till naturgas i Europa gör att brist på Adblue – trots alla insatser för att förhindra detta – ändå skulle bli ett faktum.

Anf. 144 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! När jag skrev interpellationen för en tid sedan var tidshorisonten för tillgången på Adblue fyra till fem veckor. Det har skett en del sedan dess. Man har i stort sett dammsugit marknaden för att komma över råmaterial för att tillverka Adblue i en sådan omfattning att vi klarar oss.

I samtalen jag hade med tillverkarna i det läget sa de att de i sin tur hade varit i kontakt med myndigheter för att se hur vi säkerställer en tillräckligt god tillgång till Adblue i Sverige. Då blev myndigheterna helt tagna på sängen; de visste knappt vad leverantören pratade om.

Det fanns ingen som helst beredskap och ingen förståelse för att man kunde hamna i ett läge där i stort sett alla fordon med Euro 6-motorer stannar. Och då pratar vi inte bara om lastbilar, utan det är personbilar, bussar, grävmaskiner, hjullastare och utrustning för att underhålla järnvägen, alltså de rälsburna fordonen. Alla dessa har också motorer med Euro 6. Även räddningsfordon har denna typ av rening.

Det skulle få dramatiska konsekvenser för samhället om tillgången till Adblue upphörde. För att man ska vara på det klara med vilka volymer vi pratar om: Bara för en enda månads förbrukning behöver man lagra 10 000 ton! Och då pratar vi alltså om en enda månad. I Sverige förbrukar vi 90 miljoner liter Adblue om året, och vi är långt ifrån ensamma i Europa om att behöva det här ämnet för att klara reningen i våra bilar. Så är det i hela Europa; de har samma situation.

Problemet är att Ryssland var en stor leverantör av urea. Ryssland är också en stor leverantör av naturgas, och än så länge kommer det naturgas till de europeiska tillverkarna av Adblue. Men om den gasen skulle strypas är vi snabbt tillbaka i det läge där vi har en horisont på bara några veckor. Vad gör vi då?

Då finns möjligheten att stänga av systemet i bilarna. Man går in och programmerar om. Men det måste vara den absolut sista utvägen, för det blir väldigt komplicerat. Bilarna ska ju tillbaka i reningstekniken igen när vi får tillgång till Adblue.

Här måste regeringen ha en dialog med sina ansvariga myndigheter så att de i sin tur har kontakt med de leverantörer som finns. Vi måste säkerställa att vi har god tillgång till Adblue i landet, för om vi skulle bli utan stannar hela samhällsapparaten: bussar, lastbilar, grävmaskiner och järnväg. Vad gör vi då?

Det är lite kusligt när myndigheter har så dålig koll på vilka effekterna blir när ett sådant ämne som Adblue – som de allra flesta människor inte ens vet vad det är – tar slut. Då stannar hela samhällskroppen. Här måste regeringen ta ett resonemang med myndigheterna så att vi säkerställer tillgången framöver.

Anf. 145 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för en viktig interpellation! Jag kan förstå den oro som uppstår om man har kontakter med tillverkarna och leverantörerna och de påtalar att det finns ett problem. Då är det ju alldeles utmärkt att man har en möjlighet att lyfta frågan på det sätt som Thomas Morell nu gör här i Sveriges riksdag och påpekar problemet.

Jag kan, som läget är just nu, ändå i någon mån säga att när det gäller oron i sig för att det inte skulle finnas tillgång till Adblue på EU-marknaden framöver kan vi förmodligen känna oss hyfsat lugna. Vi håller självklart över huvud taget i samhället just nu på med att se vad konsekvenserna av kriget mellan Ryssland och Ukraina är. En sådant exempel som uppdagades för den internationella communityn för bara två månader sedan är att Ukraina är världens största tillverkare av solrosolja – apropå att vi nu försöker säkra olika typer av kedjor.

Det här är en sådan kedja, och jag kan försäkra interpellanten om att vi nu har ögonen på detta. Naturvårdsverket har också tagit initiativ till att samverka med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, för att tillsammans kartlägga hur materialflödena går och vilka produktionsalternativ som finns för att tillverka Adblue. Det är en analys som ska vara klar i god tid före den kommande vintern. Interpellanten vet säkert att risken för brist på Adblue är större på vintern eftersom efterfrågan på naturgas ökar med kallare väder.

Jag uppskattar förtydligandet från interpellanten i det här fallet om att man också från er sida ser problemet med att tänka sig att stänga av SCR-systemen. Det skulle naturligtvis få förödande konsekvenser. Jag skulle nästan säga att det vore snudd på omöjligt.

Bland annat har vi ju avgaskrav för vägfordon som regleras i EU-lagstiftningen, och för att stänga av SCR-katalysatorn måste, precis som ledamoten påpekar, fordonet också omprogrammeras. Enligt uppgifter från Bil Sweden finns det drygt 600 000 fordon med SCR-teknik i Sverige. Det skulle således krävas en enorm insats av de verkstäder som har den utrustning som behövs för att omprogrammera de fordon som berörs.

Som jämförelse kan man till exempel titta på ”dieselgate” för några år sedan när man återkallade 200 000 fordon i samband med en manipulering av programvara. Det tog flera år att genomföra återkallelsen och omprogrammeringen av dessa 200 000 fordon. Därmed säger jag att det nästan inte är görlikt.

Det handlar nu om att säkerställa att vi har leverantörer i EU och i Sverige som inte är beroende av import av urea från Ryssland. Den uppgift som vi har efter våra kontakter med branschen är att man nu jobbar stenhårt på att säkerställa att detta kommer att fungera framöver. Det pågår ett omfattande arbete där.

Anf. 146 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Om det är någonting som kriget har lärt oss är det att vi är oerhört sårbara. Vi har inte sett bilden framför oss av vad detta får för konsekvenser. När ett enda land, i det här fallet Ryssland, levererar en så stor mängd av ett ämne som är viktigt för att vi ska klara avgaskraven och det bara försvinner, tjoff, skapar det i första hand en stor oro.

Vi är också långt ifrån ensamma i Europa om att använda oss av detta ämne. Alla fordon med Euro 6-motorer som är typgodkända inom EU har den här reningstekniken. Det är alltså enorma volymer. Bara i Sverige förbrukar vi 10 000 ton i månaden. Då förstår man, när man tittar på hela Europakartan, att det är rätt mycket av ämnet som ska fram. Här måste man ha en beredskap.

Det måste också finnas en beredskap för att kunna gå in och stänga av tekniken i åtminstone vissa fordon så att man säkerställer transporterna. För hur hanterar man läget om det blir stopp?

I det svar som jag av fick av statsrådet – det var i och för sig ett sakfel i det – sa hon att utan tillförsel av Adblue skadas SCR-katalysatorn, och utsläppen av kväveoxid från förbränning släpps då rakt ut i luften. Vad som händer när Adbluetanken blir tom – för det är en separat tank – är att vagnstyrenheten känner av att tanken är tom och då går ned på reducerad effekt. Det är bara för att man ska kunna ta sig till verkstad. Och då pratar vi tunga fordon; personbilar stannar eller går inte att starta. Man får ett par tre chanser, men sedan startar de inte alls. Detta gör alltså att bilarna blir okörbara. Det blir ett allvarligt läge om bussar, räddningsfordon och andra viktiga samhällstransporter stannar.

Jag har pratat med fordonstillverkarna, och de vill inte för allt smör i Småland släcka ned det här systemet. Om man hamnar i ett läge där det är det enda alternativet går det, men det kräver en enorm logistik att sedan få tillbaka det och få fungerande fordon. Det måste vara den absolut sista

utvägen, men den utvägen måste finnas med på spelplanen. Annars hamnar vi i ett läge där det är häst och vagn som gäller. Eller också får vi ta in gamla fordon, Euro 2:or, Euro 3:or och sådant där. Det vore knappast heller en framgångsrik väg.

Som statsrådet förstår har jag mycket kontakter med fordonsbranschen, åkerinäringen, maskinentreprenörer och även leverantörer av detta. Mattias Bergman på Bil Sweden, som statsrådet säkert också har pratat med, säger att man ser en risk för brist på Adblue inom en inte alltför lång framtid. Men i dag ser vi inte det, säger han, för det rättades till för bara ett par veckor sedan.

Detta är både direkt och indirekt kopplat till kriget i Ukraina. Men det handlar också om de höga naturgaspriserna, som började stiga redan innan kriget. Vissa leverantörer är beroende av import av insatsvaror från Ryssland. Stryps den stannar produktionen. Vad gör vi då? Då måste man ha en plan B för att klara situationen. Vi kan inte bara stänga av och släcka ned alltihop och vänta på bättre tider. Vi måste ha en plan och en idé om hur vi tar oss igenom.

Vi måste börja med att våra myndigheter som har ansvar för vår beredskap är med på banan och förstår vikten av att vi har beredskapslager av sådant här. Men det måste också finnas en plan B om även det spricker.

Anf. 147 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag ska avsluta med själva Adbluetillgången, men i Sverige finns ju också flera förbränningsanläggningar med SCR-system. Om SCR-systemen skulle stängas av i dessa anläggningar bedöms utsläppen av kväveoxider från industrin öka med upp till tre gånger jämfört med i dag. Man ska alltså vara klar över konsekvenserna, vilket naturligtvis branschen är på olika sätt.

Som jag sa har vi ungefär 600 000 fordon med SCR-system. Om systemen skulle stängas av i dessa fordon bedöms utsläppen från vägfordonen öka med ungefär fem gånger. Utöver det är detta också, som vi resonerade om innan, en otroligt mödosam process som vi hoppas slippa. Det skulle naturligtvis också få stora negativa hälsoeffekter hos allmänheten.

Samtidigt behöver vi helt enkelt säkra tillgången på Adblue. Det är vad det handlar om. Därför har vi nu också löpande kontakt med branschen. Vi har våra myndigheter, där Naturvårdsverket nu tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har tagit ett gemensamt initiativ för att kartlägga hur materialflödena går och vilka produktionsalternativ som finns för att tillverka Adblue om det skulle behövas. Det är en analys som ska vara klar i god tid före kommande vinter, vilket är viktigt att påpeka under den här interpellationsdebatten.

Precis som Thomas Morell säger finns det i dagsläget ingen brist på Adblue. Däremot har vi även en situation som vi inte har resonerat om, nämligen att priset har dragit iväg en hel del till följd av situationen med Ryssland och importen från Ryssland.

Från regeringens sida kommer vi naturligtvis att fortsätta – det är ju det som är vår uppgift – att noga följa utvecklingen men också att utveckla en tydlig beredskap för det fall att vi får en förändrad tillgång till naturgas i Europa som gör att vi får en brist på Adblue, om det skulle bli ett faktum trots alla insatser för att förhindra detta. Det är en del av vårt arbete för att stärka Sverige i det här läget.

Men jag håller också med interpellanten: Den komplexitet med ett antal leverantörskedjor inom olika områden som nu uppdragas är väldigt tydlig. Det gäller då att också ha handlingskraft och agera när man ser att den här typen av situationer kan uppstå. Naturligtvis ska vi se till att inte hamna i sådana.

Anf. 148 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Kriget har lärt oss att vi inte kan vara beroende av en enda leverantör i så stor omfattning som vi har varit. Problemet i det här läget är att om naturgasen nu stryps så att man inte får den tillgång man behöver kan bristen på Adblue vara runt hörnet. Det går inte att skala upp en tillverkning så snabbt som det behövs. Det är detta som är hotet.

En tröst i eländet är att vi nu går mot varmare tider, så det kommer att finnas gas tillgänglig. Men det kommer en höst och en vinter. Har vi inte fått igång en ökad produktion på fredlig mark, om vi säger så, kan vi snabbt hamna i en bristsituation nästa vinter. Här måste regeringen vara väldigt tydlig med att skapa en beredskap och ha en nära och tät dialog med tillverkarna så att man säkerställer tillgången. De är några stycken i Sverige, ganska stora dessutom.

Att gå in och släcka och justera i fordonens styrsystem måste vara den absolut sista utvägen. Man måste hitta andra lösningar, för det skapar enorma problem om man går in och ändrar i programvaran. Att återställa fordonen efteråt skapar också stora kostnader för både åkerägare och maskinentreprenörer.

Anf. 149 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för en bra och angelägen interpellation! Det här är ju ett gyllene tillfälle att från riksdagens kammare skicka budskapet att vi är på frågan. Från våra kontakter med branschen vet vi att flera av de tillverkare som interpellanten nämnde här redan har börjat skala upp sin produktion.

Det här får vi naturligtvis följa noga, liksom myndigheternas kartläggning av materialflöden och vilka produktionsalternativ som möjligtvis kan finnas för att säkerställa det här i god tid före kommande vinter, som interpellanten säger.

Tack för en bra och angelägen interpellation och en bra debatt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellationerna 2021/22:419 och 438 om reduktionsplikten

Anf. 150 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Thomas Morell har återigen frågat mig om jag och regeringen avser att sänka reduktionsplikten till den nivå som är aktuell i övriga Europa. Thomas Morell har även frågat mig om jag och regeringen avser att sänka Sveriges reduktionsplikt så att den åtminstone hamnar i nivå med jämförbara länder i Europa.

Jag väljer att svara på frågorna i ett sammanhang.

Det stämmer att prisbilden ser olika ut i olika länder. Vi i Sverige har under en lång tid haft höga klimatambitioner, och dessa hjälper oss nu att minska beroendet av Putins och shejkernas olja i våra bilar. Därför blandar vi in mer biodrivmedel i diesel och bensin, vilket har viss påverkan på priset. Men de kraftiga prisuppgångar som vi ser nu är till stor del följdverkningar av Rysslands olagliga invasion av Ukraina.

Regeringen avser inte att sänka reduktionsplikten till de nivåer som är aktuella i övriga Europa. Riksdagens klimatmål ligger fast, däribland målet om minskning av transportsektorns utsläpp, och reduktionsplikten är ett av våra viktigaste verktyg för att nå klimatmålen för transportsektorn.

Däremot har regeringen remitterat ett förslag om att under 2023 frysa reduktionsnivåerna i reduktionsplikten till 2022 års nivåer. Det innebär att reduktionsnivåerna för diesel och bensin inte kommer att öka vid kommande årsskifte, något som kommer att hålla tillbaka prisutvecklingen på diesel och bensin.

Regeringen har också tagit beslut om att tidigarelägga delar av uppdraget till Energimyndigheten om en kontrollstation för reduktionsplikten, där det ingår att se över om reduktionsnivåerna för diesel och bensin bör justeras från 2024. Den delen av uppdraget ska redovisas senast den 15 september 2022.

Förutom att frysa reduktionsnivåerna under 2023 i reduktionsplikten till 2022 års nivåer presenterade regeringen måndagen den 14 mars ett åtgärds paket för att möta de höga priser på el och drivmedel som vi nu ser till följd av kriget i Ukraina. En del av paketet är ett förslag om tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel. Utöver dessa skattesänkningar avser regeringen att föreslå en större reformering av reseavdraget och en särskild drivmedelskompensation till privatpersoner med bil.

En av regeringens främsta prioriteringar är fortsatt att Sverige ska ligga längst fram i klimatomställningen. Eftersom det läge vi är i har uppstått plötsligt och som en konsekvens av Rysslands invasion av Ukraina ser vi samtidigt att vi behöver stötta konsumenter i det akuta skedet. Sverige ska fortsätta att ställa om till fossilfrihet genom ett uthålligt arbete med att fasa ut fossila bränslen. Därför kommer regeringen även att föreslå förstärkningar av anslaget för klimatbonusen. Tack vare detta tillskott kommer en person som köper en elbil fortsatt att kunna få 70 000 kronor i ekonomiskt stöd, och takten i omställningen kan fortsätta att vara hög.

Anf. 151 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Jag ska besvara ett par saker som kom upp i svaret. Vi ska inte bli beroende av Putins eller shejkernas olja i våra bilar, sägs det. Men med den höga prisbild vi har i Sverige är det precis det som sker. Mycket av gods-transporterna flyttas nu över på bilar som ligger och kör med gammal öststatsdiesel. Om vi tittar på de länder som konkurrerar med de svenska åke-rierna ser vi att dieselpriiset i Estland ligger på 18 kronor. I Lettland och Litauen ligger det på 17 eller 18 kronor. I Polen är det 15 kronor per liter.

Det är märkligt att dessa länder inte påverkas av kriget och att den höga kostnaden bara landar i Sverige. Även i Danmark är det stor skillnad i förhållande till Sverige. Jag tittade på det danska priset innan jag gick hit, och det var 14,79 danska kronor. Omräknat till svenska kronor är det 19,45.

Priset i Sverige är i dag 25,32. Det är en skillnad på 5 kronor och 87 öre per liter. Danmark torde ju vara lika mycket påverkat av kriget som vi. Det kan omöjligt vara en skillnad där, utan skillnaden måste finnas i någonting annat.

För en lastbil som har en tank på 600 liter blir skillnaden 3 522 kronor per tank. Hur ska svenska åkerier kunna konkurrera? Det kommer in lastbilar i landet och har kanske 1 500 liter diesel med sig. Så ligger de och kör här, eller så smugglas dieseln in. Vi har ju mobila tankstationer på olika platser i Sverige som levererar bränsle till de utländska fordonen.

Vi flyttar alltså godset från de svenska bilarna till dem som ligger och kör olagligt i Sverige och som dessutom smugglar in bränsle. Klimatmålen spricker ju. Det är klart att det ser bra ut att vi inte säljer så mycket bränsle själva, men det brinner lika mycket bränsle här i Sverige ändå. Det är ingen skillnad. Det påverkar inte klimatet till det bättre, utan det blir snarare sämre.

Lite intressant är att statsrådet sa att regeringen inte ska ändra på det här med reduktionsplikten. Men den 7 april tog riksdagen ett beslut där det står att "riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag om hur nivåerna för inblandning av biodrivmedel tillfälligt kan justeras för att sänka drivmedelspriserna under 2022 och tillkännager detta för regeringen".

Det beslutet togs den 7 april med röstsiffrorna 251 ja och 39 nej. En avstod. Riksdagen har alltså talat om för regeringen att det ska sänkas nu.

Vi måste kunna klara konkurrensen med jämförbara länder. Vi kan inte försätta oss i en situation där vi slår undan benen för vårt eget företagande. Precis just nu i denna stund går det omkull fem till sju åkerier i veckan. De går i konkurs. Så kan vi inte ha det.

Anf. 152 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag är fullt medveten om tillkännagivandet. Som framgår av det svar som jag har lämnat gäller det hur situationen var innan tillkännagivandet gjordes. Regeringen ser nu över tillkännagivandet och har inte för avsikt att nödvändigtvis obstruera mot riksdagens tillkännagivande i denna fråga. Men vi får återkomma till detta när vi har sett över det och kan se hur det ska kunna genomföras.

Men låt oss frigöra oss från Putins och oljeshejkernas olja i tankarna. Låt oss se till att vi samtidigt som vi gör något som råkar vara bra för klimatet, något som interpellantens parti inte alltid har velat göra, också ökar Sveriges självständighet. På den punkten är reduktionsplikten och alla de andra åtgärder som regeringen vidtar, alla de andra åtgärder som denna ädla kammare har fattat beslut om, viktiga miljöåtgärder att hålla fast vid.

Jag vill gärna säga det här i denna replik så att Thomas Morell ska ha möjlighet att svara på det. Jag har tidigare hört interpellanten ta upp smuggeltankarna som kommer till Sverige och ska tanka. Förvisso är det olagligt. Polisen ska naturligtvis ta fast och lagföra dem som begår olagligheter. Men jag noterar att det fortfarande inte anges någon källa. Det verkar vara någon form av hörsägen, en urban legend, som Thomas Morell fortsätter att sprida. Jag har inte sett någon källa. Thomas Morell får gärna upplysa mig om både källa och fakta bakom dessa uppgifter.

Jag konstaterar också att om de åkerier som åker in i Sverige skulle ha med sig en extra tank skulle det innebära betydligt högre bränsleförbrukning för dem, eftersom extratanken kommer att medföra extra vikt för lastbilen. Huruvida det skulle vara lönsamt för dem att ta med sig en extratank eller inte vågar åtminstone inte jag spekulera i. Men jag ser att det rent affärsmässigt skulle innebära en högre kostnad för dem att ta in en extra tank som innebär extra vikt.

Det som däremot påverkar åkeriernas konkurrenskraft är villkoren på arbetsmarknaden, lönerna på arbetsmarknaden. Där är den stora skillnaden. Åkerier som åker in i Sverige betalar samma pris vid pumpen som alla andra. De har inte något eget polskt pris vid Circle K här, utan det är samma pris som gäller. När våra åkerier åker till Europa betalar de också lokalt pris. De har inte med sig något annat pris som de betalar.

Det som däremot skiljer sig åt, även när man åker över gränsen, är lönerna och villkoren. På den punkten har interpellantens parti och deras samarbetsparti Moderaterna en hel del kvar att göra när det gäller att skapa likvärdiga villkor och ge våra åkerier sjysta villkor på marknaden för att kunna konkurrera med andra.

Icke desto mindre är vi medvetna om tillkännagivandet, och vi ser över det.

Anf. 153 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Jag får säga samma sak till statsrådet som jag har erbjudit både Damberg och Eneroth: Följ gärna med mig ut en dag och titta. Vi kan också gå upp på mitt kontor där jag kan visa bilder. Det sker en omfattande smuggling av bränsle in i Sverige som de olagliga transporterna använder sig av. De har egna verkstäder. De har egna däckverkstäder. De har egna bränsledepåer. De har till och med egna bärgningsbilar. De köper inte en liter bränsle i Sverige. De köper inte ens motorolja, utan de smugglar in det. Och de står under bar himmel och reparerar. Jag har bilder på det också.

Var så god! Vi kan stämma träff en dag, så att jag kan redovisa. Vi kan också åka ut och titta. Problemet är att vi inte har några poliser ute på vägarna som kommer åt dem.

Samtidigt lägger regeringen på så höga kostnader på bränslet att de svenska åkerierna inte kan konkurrera. De är inte med på spelplanen över huvud taget. Ryssdieseln var nere på 4 kronor per liter sist jag tittade. Då är det affärsmässigt att fylla upp en tank för 4 kronor per liter jämfört med de 25 kronor som vi betalar här.

De svenska åkerierna spelar inte i samma division. Och de politiska beslut som tas slår undan benen för de seriösa företagarna. Hur ska de svenska åkerierna, som ligger långt fram när det gäller miljöambitioner, klara sig i den konkurrens som råder när de får betala sådana enorma summor för bränslet och även för Adblue?

Det finns också ett annat bekymmer med reduktionsplikten: Förbrukningen ökar med 19 procent. Det har åkerier också kunnat konstatera. Det är inte nog med att förbrukningen går upp – man får också byta bränslefilter och motorolja oftare. Det spär nämligen motoroljan. Man får alltså en kostnad även på underhållet.

Jag var på ett åkeri för en dryg månad sedan. De hade ställt tre glasburkar i fönstret. I den ena var det ren HVO. Det såg ut som vatten. Det var inget konstigt med den burken. Den hade inte förändrats. Det fanns också en burk med bränsle med reduktionsplikt. När man vände på den såg det ut som att det låg messmör i botten. Det var utfällningen. Det är det som klibbar igen filtren i bilarna. Man får alltså både driftsstörningar och får byta filter oftare. Det är inte nog med att bränslet är dyrare, utan man får också ökad förbrukning och ökat servicebehov. Då måste vi ställa oss frågan: Finns det någon miljövinst i det?

Man måste göra en konsekvensanalys, se vad som händer och vad det får för konsekvens för företagandet men också för det som vi har ambitionen att förbättra: miljön. Det blir inte bättre för miljön om vi samtidigt ökar förbrukningen. Det blir som Ebberöds bank i slutänden.

När man har konstaterat att det inte blev bra ska man inte stå och envissas. Man måste ta ett steg tillbaka och se vad man kan göra för att det ska bli bättre. Det här är inte bra nog.

Nu har vi en situation där fem till sju åkerier går omkull i veckan. Hur länge ska det fortgå? Till slut har vi inga som sköter transporter åt oss.

Anf. 154 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag ska möjligtvis få se några bilder som gud vet vem har tagit, men jag får fortfarande ingen fakta i fråga om varifrån källan kommer när det gäller smuggeltankar och andra påståenden. Men vi lämnar det därhän.

Det regeringen gör är oerhört viktigt. Vi ger stöd åt konsumenterna för att upprätthålla köpkraften. Det går till pensionärer för att de ska ha råd att handla i butikerna och så att åkerierna ska kunna ta ut ett rimligt pris för sina leveranser. Vi ger stöd till barnfamiljerna så att de ska kunna köpa den där jackan eller de där sportskorna som barnen behöver. Samtidigt får åkerierna en kund, det vill säga butikerna som de kan leverera mat, kläder eller annat till.

Fru talman! Jag undrar om Thomas Morell är beredd att stötta regeringen när det gäller det stödet. Det är ytterst det som skapar en marknad för åkerierna att överleva på. Man kan inte bara säga att det enda som är bra och fungerar är att försämrare för klimatet, att det skulle vara den enda lösningen. Så är det förstås inte. Det finns flera lösningar. Om vi har dyrare dieselpreiser – det har vi – än till exempel Danmark, vilket interpellanten sa, eftersom vi har högre klimatambitioner är en lösning att ge bättre stöd åt konsumenterna så att de ska kunna handla.

När det kommer till olagligheter vill jag, när det ändå tas upp att polisen inte hinner med, peka på att polisen gör oerhört mycket. De gör ett väldigt gott jobb, och jag är väldigt stolt över att Sverige i dag har 6 500 fler poliser än när den S-ledda regeringen under Stefan Löfven tillträdde. Bara i år har vi fått 800 fler poliser. Jag konstaterar att sedan 2014 har den förra S-ledda regeringen under Stefan Löfven samt denna regering totalt tillfört 12,7 miljarder kronor i stöd till polisen samt gett dem oerhört mycket fler verktyg för att de ska kunna göra sitt viktiga jobb.

Jag jämför med den borgerliga regeringen som under sina åtta år tillförde mindre än hälften, 6 miljarder kronor, till polisen och hade 6 500 färre poliser. Jag undrar över de partier som Thomas Morell kan tänka sig att stötta efter nästa val. Hur ser han på polisens möjlighet då? Vi har facit

på att borgerliga partier inte har levererat fler poliser. De gjorde inga fler satsningar för att stoppa de olagliga smuggeltransporterna, som Thomas Morell talar om. Men socialdemokratiskt ledda regeringar satsar faktiskt på polisen. Hur ser han på den framtiden?

Hur tänker han sig att vi ska kunna stoppa de olagliga smugglarna? Jag tror att vi båda är överens om att vi ska stoppa dem så bra som möjligt och så mycket som möjligt. De ska inte få smuggla en droppe. Men då måste polisen få mer stöd.

För att åkerierna ska ha kunder måste pensionärerna och barnfamiljerna ha mer pengar. I dag presenterades vårandringsbudgeten. Avser Thomas Morell och hans parti att stötta den så att konsumenterna får mer pengar och kan bli kunder hos åkerierna?

Anf. 155 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Det var många frågor på en gång.

Jag ska ta frågan om trafikpolisen direkt. Jag har själv jobbat där. Den är i stort sett utarmad i dag. Det som har skett de senaste åren är en stor skam. De har inte en chans att komma åt det som är olagligt ute på vägarna och som försörjer de kriminella nätverken. De skapar sina ekonomiska resurser genom att de kör olagligt. Det handlar om narkotika, vapen och sprängmedel och om stöldgods som ska ut ur landet. De har ju fritt spelrum.

Så länge jag står upp kommer jag att kämpa för att den mark som polisen har förlorat ute på vägen ska återtas. Här ska regeringen inte sträcka på sig. Man har haft sju år på sig för att göra något åt detta, men det har man inte gjort. Information har inte saknats. Det kan jag försäkra, för jag har varit en av dem som har informerat.

Sedan har vi nästa del. Det är jättebra att konsumenterna får mer pengar, men det är inte det som är problemet för åkerierna. De sitter med avtal som de inte kommer ur. De kan inte höja priset, hur gärna de än skulle vilja. Det är stopp. En del har lyckats få drivmedelstillägg som löper på en månad i taget. Men har man ett åkeri på 30–40 bilar påverkas likviditeten om man ska ligga ute med pengarna en hel månad innan de kommer tillbaka. Det inser man ganska snart.

Jag fick mejl från ett åkeri. De har över 100 bilar. De förlorar 1 500 kronor varje dag de jobbar. Man behöver inte ha femma i matte för att förstå att det inte funkar. Det hjälper inte om den enskilde får mer pengar om transportapparaten inte kan ta betalt för det jobb man gör. Ni måste vakna i denna fråga.

Anf. 156 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Det här statsrådet hade förvisso konsekvent femma i matte, men vi lämnar det därhän.

Vi ser nu hur Rysslands brutala krig i Ukraina påverkar hushållen, företagen och åkerierna. Vi är bekymrade, precis som interpellanten också är. Ingen regering kan fullt ut kompensera alla effekter som kriget ger. Det kan ingen regering trovärdigt påstå att den gör. Men vår regering gör en hel del för att lindra effekterna. Vi gör det genom att ge mer pengar till konsumenterna så att exempelvis åkerierna ska kunna driva på en hårdare omförhandling av sina avtal. Det ska finnas kunder där ute som ska handla

från butikerna och leverantörerna så att dessa kan driva på för en omförhandling om de vill och som de behöver.

Det handlar om stöd till pensionärerna och barnfamiljerna. Det är oerhört viktiga insatser. Jag hoppas att interpellantens parti bryr sig tillräckligt mycket om åkerierna för att stödja detta.

Interpellanten säger att det som har skett inom polisen är en stor skam. Jag känner stor stolthet över polisens arbete. De har gjort oerhört mycket, och de ska göra oerhört mycket mer. Men jag konstaterar att det är lättare för polisen att arbeta nu när det finns 6 500 fler poliser och mer än dubbelt så mycket tillförda medel som under den borgerliga regeringen. Det innebär en skillnad. Pengarna gör så att det blir fler kollegor. Bara i år blir det 800 fler poliser.

Jag är såklart inte nöjd, men jag är stolt över polisens arbete. Senast den här helgen har vi fått se hur hårt de har jobbat under svåra förhållanden. Vi ska se till att de får bättre stöd för att kunna jobba ännu mer. Även på denna punkt hoppas jag att interpellantens parti tänker över vilka man allierar sig med och vilka man stöder. Dem som de har allierat sig med nu är inte direkt polisens vänner.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellationerna 2021/22:425 och 426 om byråkratin i byggbranschen och veduppvärmning av bostadshus

Anf. 157 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Mikael Eskilandersson har i två interpellationer ställt två frågor till bostadsministern och biträdande arbetsmarknadsministern som rör förslaget om revidering av direktivet för byggnaders energiprestanda. Den första frågan är hur regeringen avser att fördela kostnaden för byråkratin. Den andra frågan är på vilket sätt bostadsministern och biträdande arbetsmarknadsministern avser att agera för att bevara möjligheten att använda ved för uppvärmning av bostadshus i Sverige.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationerna. Jag väljer att svara på båda interpellationer i ett sammanhang.

I den första frågan lyfter Mikael Eskilandersson särskilt upp kostnader för inventering av byggnadsbeståndet för att fastställa vilken energiklass olika byggnader tillhör. I dag är systemet med energiklasser och energideklarationer utformat så att den fastighetsägare som behöver upprätta en deklARATION själv får finansiera den kostnaden. För tillsynen ansvarar Boverket, vars verksamhet finansieras genom statsbudgeten.

Regelverket för byggnaders energiprestanda är inte färdigförhandlat. Det är därför inte möjligt att i dag slå fast hur kostnaden för administrationen kommer att fördelas. Regeringens ståndpunkt, som är avstämd med riksdagen, är att verka för att bestämmelserna i direktivet ska bidra till låga administrativa kostnader. Regeringen avser även att verka för ökad flexibilitet i hur kraven på renovering av det befintliga beståndet ställs och att medlemsstaterna ska ha ökad möjlighet att själva välja vilka byggnader som ska renoveras, detta för att energi- och klimatmålen ska kunna nås på

ett samhällsekoniskt effektivt sätt. Det skulle också minska kostnaderna.

När det gäller Mikael EskilanderSSons andra fråga innebär förslaget om reviderat direktiv för byggnaders energiprestanda inte att vedeldning för uppvärmning av bostadshus förbjuds. Enligt förslaget ska den energi som används för en nollemissionsbyggnad täckas av förnybar energi producerad på plats. Det kan vara en lokal energigemenskap eller en anläggning för fjärrvärme eller fjärrkyla. Ved är en form av biomassa, och biomassa ingår i definitionen av förnybar energi enligt förslaget till direktiv om byggnaders energiprestanda.

Vad som klassas som hållbar förnybar energi regleras i förnybartdirektivet. För att uppfylla de föreslagna kraven för nollemissionsbyggnad måste även reglerna i artikel 7 i det kommande förnybartdirektivet uppfyllas. Men inte heller i det förslaget går det att utläsa att vedeldning för uppvärmning av bostäder skulle förbjudas.

Jag vill avslutningsvis säga att regeringen avser att verka för att bestämmelser i direktivet, inklusive utformningen av definitionen av nollemissionsbyggnad, ska bidra till teknikneutrala val av hållbara fossilfria energislag.

Anf. 158 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack, Khashayar Farmanbar, för svaret!

Låt oss börja med vedeldningen. Jag välkomnar att statsrådet nu klargör att texterna som säger att koldioxid inte ska släppas ut från byggnader efter 2050 inte gäller om man eldar med ved. Det står nämligen uttryckligen att koldioxidutsläppen ska minska från byggnader och att nollemissionsbyggnader inte ska släppa ut koldioxid lokalt. Även om man eldar med ved och ved är biologiskt släpper man ut koldioxid.

Själv har jag lite svårt att det uttryckligen skrivs att man eftersträvar ett koldioxidfritt byggnadsbestånd men att det inte betyder att byggnadsbeståndet ska vara fritt från utsläpp av koldioxid utan mycket väl kan släppa ut koldioxid. Men det är väl typiskt för EU-byråkratin att skriva en sak och mena något annat.

Med tanke på att elen inte är fri från fossil förbränning i Sverige bör byggnader framöver tvingas gå över till mer vedeldning. Koldioxid släpper man ut oavsett om man använder el från Karlshamn eller om man eldar med ved, men det är alltså bara elen man ska undvika att använda framöver, som jag tolkar statsrådet.

Något annat som man släpper ut om man eldar ved är partiklar, men det är alltså heller inte något problem, trots att det nämns särskilt på sidan 21 i det förslag som vi i civilutskottet har tagit del av. På sidan 21 står det att byggnader står för hälften av utsläppen av så kallade fina partiklar som orsakar för tidig död och sjukdom och att detta förväntas minska i framtiden. Att dessa utsläpp ska minska går dock inte riktigt ihop med att vedeldningen ska vara oförändrad i framtiden, om den inte rent av ska öka, med tanke på att det är ett av mycket få sätt att värma hus helt utan fossil inblandning.

Fru talman! Sedan har vi den kanske mer intressanta frågan hur byråkratiseringen ska betalas. Det blir lite fulretorik, kan jag tycka, när Khashayar Farmanbar säger att fastighetsägare som behöver upprätta en energideklaration själva ska finansiera kostnaden, för ingen fastighetsägare be-

Prot. 2021/22:98
19 april

Svar på
interpellationer

höver upprätta en energideklaration för egen del. Om det hade varit upp till respektive fastighetsägare hade alla valt bort energideklarationer – det är jag helt övertygad om. Det är regeringens krav att det ska upprättas en energideklaration som gör att de måste göra detta. Khashayar Farmanbar får det att låta som att det är ägarna till byggnaderna som har efterfrågat fler deklarerationer och mer onödig byråkrati, men det är regeringen som tvingar fram det genom lagstiftning. Detta kommer dessutom antagligen att hämma byggandet i hela landet.

Regeringen vill alltså att byggnaders energiprestanda ska undersökas i hela Sverige och att alla byggnader därefter ska klassas från A till G, där den sämsta klassen G är de sämsta 15 procenten i landet. Dessa 15 procent ska renoveras först, men alla byggnader i hela landet ska renoveras till A före 2050. Vad som är hela poängen med denna enorma byråkratisering och det enorma jobb som ska läggas ned på att klassa byggnader kan man verkligen fråga sig.

Anf. 159 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Tack, interpellanten, för frågorna!

Jag konstaterar att regeringen är positiv till att förbättra energiprestandan och minska utsläppen från byggnader, men vi anser att renoveringen ska ske på ett kostnadseffektivt sätt. Vi anser också att det behövs mer flexibilitet än vad EU ofta vill medge. Det torde inte vara någon överraskning för vare sig interpellanten eller någon annan i denna ädla kammare att Sveriges regering ofta har ståndpunkten att det ska vara ökad flexibilitet när det gäller hur medlemsstaterna ska genomföra de krav som EU ställer. Samtidigt är det viktigt att vi når de energi- och klimatpolitiska målsättningar som vi har.

När det gäller elen noterade jag att interpellanten nämnde att all el inte är fossilfri i Sverige. Det kan finnas någon enstaka del som inte är fossilfri, men elen i Sverige är i huvudsak fossilfri. 45 procent – nästan 50 procent – av vår el kommer från vattenkraft, som är ryggraden i energiproduktionen. 27 procent kommer från kärnkraften, och 17 procent kommer från vindkraften i dag. Jag brukar tänka 50, 30, 20 som en ungefärlig bild, men det är 45, 27, 17. Solkraften står för 1 procent och kom för första gången någonsin med på listan förra året.

Den fossilburna delen av vår elproduktion är oerhört liten. Däremot kan jag tycka att det finns en poäng i att inte använda el i någon större utsträckning för uppvärmning av husen, detta utifrån ett klimatperspektiv men också utifrån ett kommersiellt kostnadsperspektiv. Det är viktigt för hushållen och deras ekonomi både att energieffektivisera och att vi i högre grad använder fjärrvärmesystemen, som är ett oerhört smart sätt att värma hushållen på ett bra sätt.

När det gäller förslag från EU innehåller de skärpta krav kopplade till klimatanpassning, inomhusklimat, brandsäkerhet, seismisk aktivitet, tillgänglighet för personer med funktionsvariationer och en del andra skärpta krav. De innehåller också förbud mot stöd till fossila värmepannor och en möjlighet – en möjlighet! – för medlemsstaterna att förbjuda användning av fossila värmepannor i byggnader.

Som jag var inne på tidigare är ved, enligt EU:s direktiv om förnybar energi, att klassa som biomassa, eftersom det under en överskådlig framtid, ungefär 40 år, beräknas återuppta den koldioxid som det har släppt ut genom att ny skog kan växa upp. Därmed är det en förnybar källa, enligt definitionen.

Prot. 2021/22:98
19 april

Svar på
interpellationer

Anf. 160 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Det kanske är en försvinnande liten del av elen som produceras med hjälp av fossila bränslen, men det är fortfarande inte noll. Nollemissionsbyggnader ska tillföra noll koldioxid, men det gör de ju inte om man använder sig av el. Det är ganska många hus som använder värmepumpar på olika sätt. De har oftast inte direktverkande el eftersom elen är alltför dyr. Värmepumpar kan faktiskt vara ganska effektiva sätt att värma upp byggnader på.

Den stora utmaningen här måste ändå vara att klassa alla byggnader i hela Sverige, alltså klassningssystemet från A till G. Det är inte bara bostadshus utan alla byggnader som ska räknas in. Hur många byggnader finns det egentligen i Sverige? Jag är ganska övertygad om att det inte finns någon som kan svara på det. Jag vet inte ens hur många byggnader på min egen mark som skulle räknas som byggnader, för det beror helt på var gränsen för vad som är en byggnad går. Är ett tak över en jordkällare en byggnad som ska klassas? Eller vindskyddet för djuren? Det framgår inte riktigt av direktiven så här långt, men det kanske klarnar under tiden.

Regeringen vill i alla fall att alla byggnader ska klassas från A till G, och ett första steg är energideklarationerna. Än så länge drabbar de bara nya byggnader, där villor och småhus är undantagna, men regeringen har redan gett Boverket i uppdrag att se över hur det kan införas för renoveringar och hur gränsvärden kan börja användas. Detta görs långt innan det ens har kommit något krav från EU på att vi ska börja införa något.

Regeringens plan ser ut att vara att energideklarationerna ska utvecklas till den klassning som man vill använda. De sämsta 15 procenten ska identifieras på det sättet och rustas upp först. För att veta vilka 15 procent som är sämst behöver man dock inventera alla byggnader.

När regeringen nu vill införa energideklarationer med särskilda gränsvärden för alla renoveringar i Sverige tror jag att det kommer att leda till en enda sak, och det är att människor kommer att undvika att göra renoveringar eftersom det blir både krångligare och dyrare än tidigare. Hur mycket dyrare har regeringen ännu inte reflekterat över, såvitt jag förstår. Det är fastighetsägarna som betalar energideklarationerna, så det drabbar inte regeringen eller staten. Men samtidigt måste staten få alla fastigheter deklarerade till klass A senast 2050. Hur ska detta gå till, med den svenska äganderätten bevarad?

Det är bara en liten bråkdel av byggnaderna i Sverige som ägs av det offentliga, så på något sätt måste man tvinga in privata ägare i det byråkratiska systemet. Miljöpartiet och Centerpartiet hejar ivrigt på regeringen när de inför allt fler krav på energideklarationer, medan kostnaderna skickas till alla som äger en byggnad. Hur dyrt detta blir i det enskilda fallet återstår att se.

Vi vet att bygglov kostar många tusenlappar, och de enklare tillstånden för attefallshus springer i väg till flera tusen. Varje tjänstemannatimme kostar i princip en tusenlapp, och enkel huvudräkning säger att energideklarationerna kommer att kosta ett antal tusen för varje fastighetsägare.

Anf. 161 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Förslaget innehåller skärpta krav på installation och kabeldragning avseende laddinfrastruktur för elfordon, krav på cykelparkeeringsplatser med mera. Men dessa krav är främst riktade till nya byggnader och byggnader som genomgår stora renoveringar samt befintliga byggnader som inte är bostäder och som har mer än 20 parkeringsplatser. För befintliga bostäder ligger fokus på att röja undan hinder för installation av laddpunkter.

Men när det gäller 2050 pratar vi om 30 år. Och jag tror att de flesta som möjligtvis ser på denna sändning har levt så länge, men många i Sverige har inte gjort det. Om vi ser på detta perspektiv samt att vi varje gång vi renoverar ett badrum med hjälp av rotavdraget och varje gång vi byter ett fönster med rotavdraget har möjlighet att samtidigt passa på att energiklassificera byggnaderna, då blir inte den puckel som vi har framför oss till 2050 så otroligt oöverstiglig på det sätt som Mikael Eskilandersson försöker göra gällande. Det finns en lång tidsaspekt, och det finns naturligtvis också möjligheter att göra detta tillsammans med annat.

Men jag ska inte sticka under stol med att det är en ansträngning. Vi gör en ansträngning för att kunna leda klimatomställningen. Vi gör en ansträngning för att våra bolag ska kunna lära sig know-how, för att de ska bli bra och bäst på att kunna göra denna typ av saker och också för att de ska kunna sälja denna teknik runt om i Europa. Vi gör en ansträngning för att vi ska ha fler arbetsplatser, större självständighet och ett starkt Sverige. Samtidigt gör vi någonting bra för den planet som vi bor på. Jag tycker att nettot med en ambition på 30 år är rimligt.

Frågan blir snarare varför Mikael Eskilandersson är så negativ till att vi över huvud taget gör ansträngningar på miljösidan. Tror han inte på klimathotet? Är han likt sina partivänner i USA och i andra länder snarare en klimatförnekare som inte tror att detta är ett problem? Klimathoten finns på riktigt.

Anf. 162 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jo, jag tror att det är helt rätt väg att rusta upp våra byggnader. Det som jag inte tror på är den enorma byråkratiseringen.

Det låt här som att i princip alla som byter ett fönster kommer att vara tvingade att göra en energideklaration. Jag tror inte att det kommer att leda till att fler tvåglasfönster byts ut till treglasfönster i framtiden.

Att inventera och klassa alla byggnader i hela Sverige i ett system från A till G är onödig byråkrati som bara kommer att leda till stora och onödiga kostnader för precis alla som äger en byggnad i vårt land. Hela detta enorma paket av byråkratisering, som jag är glad över att mitt parti faktiskt säger nej till, men som regeringen tillsammans med bland annat Centerpartiet vill genomföra, kommer bara att leda till ökade kostnader. I stället kunde dessa resurser ha använts till att faktiskt förbättra byggnaderna och minska energibehovet på riktigt.

Övertron på byråkratin från regeringen är tyvärr slående. Det viktiga är inte att klassa alla byggnader i hela landet utan faktiskt att få bort energitjuvar och förbättra de byggnader som är lättast att åtgärda.

Men i stället för att koncentrera våra resurser på att faktiskt åtgärda byggnader lägger regeringen hela sin kraft på att bygga upp en enorm byråkrati kring alla byggnader i hela Sverige.

Även om direktivet inte är färdigförhandlat har regeringen redan påbörjat denna byråkratisering, inte för att den måste utan för att den vill ha denna extremt dyra lösning. Uppdraget att införa energideklARATIONER med tydliga krav vid renoveringar är skickat. Nu väntar vi bara på nästa steg, som väl blir krav på att alla byggnader ska energideklarerats och klassas i systemet från A till G.

Anf. 163 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag konstaterar att det under de kommande 30 åren kommer att finnas många tillfällen att deklarerat hus som behöver deklarerat. Jag har inte sagt – låt mig vara tydlig med det – att det ska ske i samband med någonting annat. Men jag konstaterar att det för många kan ske enkelt. För andra kanske det krävs andra åtgärder.

Det viktigaste att ta med från den svenska regeringens ställningstagande gentemot Europa, gentemot EU, i fråga om detta är krav på ökad flexibilitet, det vill säga hur medlemsstaterna och Sverige självt ska välja att gå vidare med deklARATIONERNA, hur Sverige självt ska gå vidare med de renoveringar som skulle behöva ske och att första steget är nya byggnader, byggnader som inte är bostäder, som är stora, som renoveras och som har fler än 20 parkeringsplatser. Det är vår lösning som är bra. Det handlar om ökad flexibilitet, så att olika medlemsstater kan agera utifrån sina förutsättningar. Det kan också vara en del byggnader som har kulturhistoriskt värde och som vi inte ens vill renovera eller deklarerat.

Jag noterar att det som många, inte bara jag utan regeringen och de flesta i Europa, nog skulle kalla kunskap kallar Mikael EskilanderSSON för byråkrati. Det är klart att ingen vill ha onödig byråkrati, men alla vill ha kunskap. Och för att nå kunskapen måste man ibland göra ett arbete. Vi är beredda att se till att vi har den kunskapen för att fatta kloka beslut. Därför tycker vi att det är viktigt. Samtidigt vill vi ha ökad flexibilitet, så att vi gör detta på ett sätt som passar just vårt lands förutsättningar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2021/22:427 om ökad planerbar elproduktion i södra Sverige

Anf. 164 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Carl-Oskar Bohlin har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka mängden planerbar elproduktion i södra Sverige.

Regeringen arbetar för att Sverige ska ha en säker, konkurrenskraftig och hållbar energiförsörjning och har nyligen publicerat sin nationella strategi för elektrifiering med 67 åtgärder för genomförande under perioden 2022–2024.

Prot. 2021/22:98
19 april

Svar på
interpellationer

En av elektrifieringsstrategins åtgärder är att styrmedel på energiområdet ska analyseras ur ett effektperspektiv för att om möjligt bidra till minskat effektbehov för att underlätta en snabbare elektrifiering.

Ett annat exempel från elektrifieringsstrategin gäller kraftvärmens roll för att möjliggöra en snabb elektrifiering, framför allt i städer som annars riskerar lokal kapacitetsbrist. Regeringen avser att ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en fjärr- och kraftvärmestrategi för en hållbar utveckling av fjärrvärmesektorn i samspel med elektrifieringen samt klimat- och energimål.

Ytterligare ett exempel från elektrifieringsstrategin rör efterfrågefleksibilitet och energilagring, vilket blir allt viktigare i framtidens elsystem för att balansera ökande andelar variabel elproduktion med en ökad efterfrågan på el. Regeringen avser att ge Svenska kraftnät i uppdrag att tydliggöra förutsättningarna för att främja flexibilitet i framtidens elsystem vid anslutning av elkrävande användare.

Både elanvändning och elproduktion bör kunna bidra med mer flexibilitet i framtiden. En av åtgärderna i elektrifieringsstrategin gäller därför potentialen för att bygga in systemstabiliserande förmågor såsom stödtjänster, lagring och flexibilitet vid investeringar i nya och befintliga elproduktionsanläggningar och att denna ska tydliggöras.

Utöver detta vill jag lyfta fram att Svenska kraftnät planerar omfattande förstärkningar av transmissionsnätet och närmare tredubblar sina nätinvesteringar under de kommande tre åren jämfört med föregående treårsperiod.

Regeringen har även lagt fram förslag för att korta ledtiderna och göra det lättare att bygga ut det svenska elnätet samt uppdragit åt Svenska kraftnät att bygga ut transmissionsnätet till havs för att underlätta för investeringar i havsbaserad energiproduktion.

Anf. 165 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag noterar att statsrådets svar på hur han ska öka den planerbara produktionen i södra Sverige i huvudsak kretsar kring att människor och företag inte ska kunna använda el när de vill göra det. Det är det som flexibilitet betyder i detta sammanhang.

Jag noterar också att han vill att vi ska ta höjd för en ytterligare ökad andel oplanerbar elproduktion.

Jag skulle vilja ställa en retorisk fråga, fru talman. Är det ett problem att människor i Sverige inte vet om nästkommande elräkning kommer att vara på 1 000 eller 10 000 kronor? Moderaternas tydliga svar på den frågan är: Ja, det är ett problem.

Varför har vi hamnat i denna situation? Jo, därför att det är en allt större andel av vår elproduktion som vi i dag inte kan styra över. Det är ett problem.

I en närmast häpnadsväckande lördagsintervju anförde statsrådet som svar på frågan hur det kommer sig att norra Sverige under mars månad hade tio gånger lägre elpriser än södra Sverige att detta i huvudsak beror på att man i norra Sverige har varit vänligt inställd till att bygga ut elproduktion. Underförstått är då att den inställningen inte har funnits i södra Sverige. Detta är, får man säga, magstarkt för att komma från en regering

som under sin regeringstid – de senaste åtta åren – har översett nedläggning av 3 000 megawatt planerbar elproduktion i södra Sverige.

Den här regeringen pratar gärna om vikten av omställning och om vikten av elektrifiering, men facit är ju tydligt: Man lägger ned elproduktion snarare än att bygga ut den på ett sätt som gör systemet mer robust och som gör att människor faktiskt kan ha en föräning om vad nästa elräkning kommer att vara på.

Svaret på hur man tänker komma tillbaka till den ordning som en gång rådde finns ju inte. Statsrådet lämnar inga svar på hur man tänker öka andelen planerbar elproduktion i södra Sverige.

Han nämner kraftvärmen, men då ska vi komma ihåg att regeringen de facto har varit kraftvärmens största motståndare under den senaste mandatperioden. Man har genom olika skatter sett till att kraftvärmeproduktion har lagts ned och att turbinerna inte körs för elproduktion utan bara för att tillverka fjärrvärme – helt enkelt därför att incitamenten är undanröjda. Incitamenten för kraftvärmeproduktion har försvunnit under den här regeringen, så även kraftvärmeproduktionen har ju minskat under den här mandatperioden.

Den utestående frågan är fortfarande: Vad tänker regeringen göra för att öka den planerbara elproduktionen i södra Sverige? Eller tänker man helt enkelt inte göra någonting åt saken?

Anf. 166 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Tack, Carl-Oskar Bohlin, för inlägget!

Låt oss ändå hålla oss till sanningen. Regeringen har inte lagt ned någon elproduktion i södra Sverige, i alla fall inte under den här mandatperioden. Jag kan medge att det skedde i början av 2000-talet med Barsebäck. Det var en politisk nedläggning. Det som har skett därefter har skett marknadsmässigt.

Jag är inte överraskad över att Moderaterna inte kan det här med marknadsmässighet, men låt mig förklara. Det betyder att det inte är lönsamt att driva någonting. Det kostar mer att driva och underhålla något än vad man kan sälja det för, och det betyder att det inte är lönsamt längre. Därför har vi sett nedläggning av kärnkraftverk i södra Sverige.

Samtidigt har vi sett ett enormt intresse för investeringar i andra kraftslag, inte minst vindkraft. Mitt parti har sett till att bygga ut och kraftsätta Sverige. Vi byggde ut vattenkraften, som är ryggraden i svensk energiproduktion med 45 procent – nästan 50 procent – av Sveriges energiproduktion. Vi byggde också ut kärnkraften, som i dag står för 27 procent av energiproduktionen. Vindkraften står i dag för 17 procent av energiproduktionen. Jag kan, som ett vänskapligt tips, säga 50, 30, 20 – då får man en ganska bra uppfattning om hur Sveriges elproduktion ser ut.

Jag är oerhört mån om att den kärnkraft vi har blir kvar. Regeringen har, till skillnad från Moderaterna, varit öppen för alla energislag som folk vill investera i och bygga i Sverige.

Vi har varit öppna för nya kärnkraftverk, och vi är det just nu. Vi är öppna för nya vindkraftverk, vilket Moderaterna kampanjar mot med fejkade Photoshopbilder i södra Sverige för att folk ska säga nej. Vi var också för att öka användningen av kraftvärme i den elektrifieringsstrategi som jag presenterade för två månader sedan.

Prot. 2021/22:98
19 april

Svar på
interpellationer

Vi ökar produktionen i Sverige, och vi ser redan nu den enormt långa kön av bolag som vill investera i svensk energiproduktion.

Men låt oss komma till kärnan. För Carl-Oskar Bohlin är inte teknikneutralitet, eller energi som sådan, en fråga. Vi har ju märkt att Moderaterna bara vill ha mer kärnkraft, oavsett vad det kostar och oavsett om det innebär en permanent fördyring för elkonsumenterna.

För min, regeringens och mitt partis del är detta – att politiken ger sig in i detaljerna om vilket favoritenergislag man skulle ha – inte huvudsaken, utan vi ska se till att det finns el alla tider på dygnet under årets alla dagar.

Det kan man få med den energimix vi har i dag. Det kan man få med en ökad satsning på energislag – på kraftvärme, på ökad vindkraft och på lagring av energi för att man ska kunna balansera. Detta sa jag i mitt svar, vilket interpellanten nog missade.

Vi ser också effekterna av vår samtid. Vi ser effekterna av länder som inte har velat gå den väg som vi går. Vi ser effekterna i resten av Europa och hur deras beroende av fossila bränslen, som gas, drar upp elkostnaderna för dem och, tyvärr, också för vår del. Samma samarbete som under lång tid har bäddat för låga elpriser i Sverige har inneburit att vi under de senaste månaderna har sett högre elpriser i Sverige. Även om de, om man ska vara ärlig, är avsevärt lägre än i resten av Europa är det väldigt höga priser för vår del. Därför har regeringen vidtagit åtgärder för att underlätta för konsumenterna.

Anf. 167 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Min interpellation handlade ju om planerbar elproduktion; sedan var det energiministern som valde att släpa in diskussionen om kärnkraft. Men om han ändå vill ha den kan vi konstatera att regeringen inte alls är öppen för nybyggnation av kärnkraft i det här landet, för vi ser i dag en lagstiftning som omöjliggör detta.

Lagstiftningen omöjliggör byggnation av till exempel SMR-reaktorer, som finns färdiga att beställa och som det har visat sig finnas ett mycket stort intresse för men som i dag omöjliggörs av rent legislativa hinder. Man får inte bygga en ny reaktor på andra platser än där befintliga reaktorer har stått. Detta innebär att det i dag i praktiken finns två bolag som får bygga ny kärnkraft i Sverige.

Det är alltså inte med verkligheten överensstämmande att det är fritt fram att bygga ny kärnkraft. Det stämmer helt enkelt inte.

Vad säger då expertmyndigheten i frågan? Svenska kraftnät konstaterar i sin kraftbalansrapport att analyserna av effekttillräckligheten i Sverige visar att en ökad elanvändning utan betydande volymer av flexibilitet i kraftsystemet kan ge stora problem med effektbrist redan till 2035, särskilt när den ökade elanvändningen kombineras med stor utbyggnad av oplanerbar elproduktion. Situationen blir ohållbar för 2045.

Det är alltså regeringens utstakade plan. Svenska kraftnät konstaterar att vi är på väg rakt mot en ohållbar situation, och i stället för att se detta tycks energiministern vara av uppfattningen att det här är en färdplan.

Problemet är att regeringen tycks vara ointresserad av fysikens lagar. Nedläggningen av planerbar synkron elproduktion har inte bara skapat mindre aktiv effekt på plats i södra Sverige utan också försämrade förutsättningar att föra över kraft från norra till södra Sverige.

Vad är problemet med detta? Jo, naturligtvis drabbas södra Sverige dubbelt. Vad är regeringens svar till människor i södra Sverige som i dag får betala tio gånger mer för elen än boende i norra Sverige? Regeringen har uppenbart inget svar, för regeringen har ingen plan för att ersätta den kraftproduktion som man har översett med nedläggningen av.

Det stämmer att det inte är regeringen som formellt har fattat beslut om kärnkraftsnedläggningarna på ett regeringssammanträde. Men märk väl vad regeringens tidigare samarbetsparti Miljöpartiet säger när de blir intervjuade om detta. De säger att detta skedde med hjälp av informell styrning av Vattenfall, det vill säga att regeringen använde sitt eget bolag för att lägga ned kärnkraft.

Sedan säger energiministern att detta skulle ha skett på marknadsmässiga grunder. Men när de här besluten fattades var kärnkraften drabbad av en rekordhög effektskatt som Socialdemokraterna varit med och infört och höjt. Vad är det för marknadsmässighet? Hela elmarknaden är ju politiskt påhittad. De incitament som politiken ger kommer också att definiera utfallet av marknaden. Problemet är att utfallet just nu är oönskat, och det bär regeringen det yttersta ansvaret för.

Anf. 168 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag är glad att interpellanten har läst en rapport från Svenska kraftnät. Men det är synd att han inte har läst elektrifieringsstrategin, som kom efter den rapporten, och de rapporter som visar på att just elektrifieringsstrategin svarar på de utmaningar vi har framöver. Men det kanske kommer nästa gång vi har interpellationsdebatt – vem vet?

När det gäller kraftproduktion som är planerbar i Sverige nämnde jag i mitt tidigare inlägg fjärrvärmelösningar, kraftvärmelösningar, energiflexibilitet, stödtjänster i systemet, en ny marknadsmodell och mer elproduktion. Vindkraften är i sig inte planerbar, men 60 procent av den produceras under vinterhalvåret, när vi har som störst behov. Det produceras mindre vindkraft under sommarhalvåret, till skillnad från solkraften, som till 80 procent produceras under sommaren. När man har tillräckligt mycket vind kommer man alltid att ha tillgång till god energi. Dessutom komprimeras det ihop. I de lösningar som vi ser framför oss jobbar marknaden med mer lagring i alltifrån batterier till olika bränslen, så att vi får en ökad planerbar elproduktion i södra Sverige.

Men då måste vi också tillsammans jobba för att få acceptans för ökad produktion i södra Sverige, inte som interpellantens parti gå omkring och sprida fejkade photoshoppade bilder för att ljuga ihop hur vindkraften skulle ha sett ut om man skulle säga ja till den. Jag är beredd att prata med mina partivänner om detta. Är interpellanten beredd att prata med sina partivänner om orimligheten i att säga nej till ökad kraftproduktion som för varenda tillförd kilowatt skulle sänka priserna på el här i södra Sverige? Det tillsammans med flexibilitet, stödtjänster och kraft- och fjärrvärme-strategin är lösningar för att öka den hållbara och planerbara produktionen i Sverige.

Det sas någonting om skatten. Ja, punktskatten på kärnkraft infördes år 2000. Den fick vara kvar under åtta år av moderatledd regering. År 2015 höjdes den. Sedan togs den bort helt av Stefan Löfvens regering i samband med budgetpropositionen 2016. År 2018, innan något som helst kärnkraft-
verk var borttaget, försvann den skatten helt och hållet. Det stämmer att

ett av besluten hade fattats innan dess, men inte en enda skruv hade börjat tas loss. Trots det gjorde ägarna inte bedömningen att det var rimligt att ändra sitt beslut. Uppenbarligen var inte det den stora knäckfrågan som gjorde att de valde den marknadsmässiga lösningen att lägga ned.

Man får erkänna att det finns lösningar som är modernare, smartare och billigare. Jag brukar säga att Sverige behöver mycket mer el, att den behöver komma på plats snabbt och att den behöver vara billig. På den punkten har vi lösningar. Vi ser ju till exempel på marknaden hur det görs stora investeringar i vår vindkraft. Tillsammans med flexibilitet, lagring och stödtjänster är det en av lösningarna för att kunna ge planerbar el. Men då måste vi kunna skaka hand och säga: Ja, det här är en lösning för framtiden. Samtidigt finns det möjlighet för den som skulle vilja att investera sina pengar i kärnkraften.

Sedan undrar jag var de här SMR:erna finns att beställa. I dag finns det inte en enda elkonsument runt om i världen som får sin el från SMR:er. De är fortfarande på forskningsstadiet. De kommer säkert att kunna finnas på plats, och de första som beställer dem kommer att betala ett premiumpris. När jag pratar med svenska bolag säger de tydligt att det är först närmare 2030, kanske 2035, som man når en price point där det är rimligt för svenska konsumenter att börja använda el från SMR:er. Men så lång tid har ju inte våra industrier på sig att vänta på att ert favoritenergislåg ska bli marknadsmässigt lönsamt.

Anf. 169 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Det kan nog vara läge för lite faktakorrektion. I går kunde Sverige tillgängliggöra sig 0,9 procent av den installerade effekten i vår vindkraft. Det var vindstilla på land och på havet i hela norra Europa. Vad detta gör, fru talman, är att det illustrerar problemet med oplanerbar elproduktion. Vi ska vara mycket glada för att det var 18 grader varmt i går och inte 18 minusgrader. Vi fick en föraning om vad det här vill säga i december, när vi hade lite vind, kyla och dyr gas på kontinenten.

Varför blev då Sverige beroende av att elpriset skulle sättas av rysk gas? Jo, därför att vi har avlovat och lagt ned den elproduktion som vi själva styr över. Då blir den sista kilowattimmen prissatt av rysk gas. Den är dyr och skadlig och bidrar till ett extremt destruktivt europeiskt beroende av en renodlad diktatur.

Problemet, fru talman, är att energiministern inte är intresserad av att se detta eller prata om detta. Jag frågar: Hur ska vi öka andelen planerbar elproduktion? Energiministern svarar att vi ska bygga mer vindkraft. Men vindkraften är inte planerbar. Vindkraften bidrar inte naturligt med de stödtjänster som krävs för att systemet ska fungera. Då måste man upphandla dem separat, och det blir dyrt för alla som får hem elräkningar.

Det är i grunden ett problem att vi frånhänder oss förmågan att styra vår egen elproduktion. Det har den här regeringen varit med och bidragit till. Jag kan efter debatten konstatera att man inte verkar särskilt intresserad av att lösa den frågan framöver heller.

Anf. 170 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Under de senaste åren har Sverige haft exceptionellt låga elpriser. Vi såg en skillnad i december, som interpellanten pekade på. Vad var det då som skilde december 2021 från december 2020? Jo, en sak:

Rysslands agerande på gasmarknaden i Europa. Det var den stora skillnaden. Att använda det som hävstång för att framhäva sitt favoritenergislager kallar jag inte helt seriöst.

Men det är klart, när vi har ett sammanbyggt energisystem med resten av Europa blir vi också mer del av den prisbilden. Även om den prisbilden smittar av sig allt mindre ju mer vi flyttar oss genom elpriszonerna kan vi hamna i ett läge där dessa priser avspeglar sig hos oss.

Som sagt hade Sverige ändå avsevärt lägre priser än Tyskland, Frankrike, Danmark och till och med Norge, tack vare vårt robusta elsystem. Men det är klart att ett krig i vårt närområde påverkar vår energiproduktion.

Att vindkraften inte är planerbar kan vi nog vara överens om. Men vindkraft som kombineras med lagring, flexibilitetslösningar, kraftvärmeproduktion och med stödtjänster blir faktiskt planerbar.

Fru talman! Planerbarhet är inget energislager utan en funktionalitet i energisystem. Jag är mån om att vi ska bygga ett planerbart energisystem i Sverige. Interpellanten verkar vara mest intresserad av att bygga sitt favoritenergislager, som förvisso är planerbart men inte reglerbart och som varken är billigt eller kommer på plats särskilt snabbt.

Jag är mån om att vår industri ska ha tillgång till mycket el på plats snabbt och billigt, och då har vi inte tid att vänta på Moderaternas favoritenergislager. Så ser verkligheten ut.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2021/22:99 Vårändringsbudget för 2022

2021/22:226 Aktivitetskravet i plan- och bygglagen

2021/22:227 Kompletteringar till EU:s nya gräns- och kustbevakningsförordning och förtydliganden i regler om unga lagöverträdare

2021/22:228 Skattelättnad för arbetsresor – ett enklare och färdmedelsneutralt regelverk

2021/22:229 Grundlagsskadestånd – ett rättighetsskydd för enskilda

2021/22:231 Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar

2021/22:232 Ett modernt offentligt belöningssystem och de allmänna flaggdagarna

2021/22:233 Nya uppgifter om den tilltalades ålder i straffprocessen

2021/22:237 Borttagande av regler för tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer

Skrivelser

2021/22:98 Redovisning av skatteutgifter 2022

2021/22:101 Årsredovisning för staten 2021

Prot. 2021/22:98
19 april

Svar på
interpellationer

Motioner

med anledning av prop. 2021/22:157 Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning

2021/22:4516 av Daniel Riazat m.fl. (V)

2021/22:4534 av Fredrik Malm m.fl. (L)

2021/22:4554 av Christian Carlsson m.fl. (KD)

2021/22:4579 av Patrick Reslow m.fl. (SD)

2021/22:4599 av Fredrik Christensson och Niels Paarup-Petersen (båda C)

2021/22:4612 av Lars Hjalmered m.fl. (M)

med anledning av prop. 2021/22:174 Ett moderniserat konsumentskydd

2021/22:4514 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V)

2021/22:4523 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)

2021/22:4530 av Larry Söder m.fl. (KD, M)

2021/22:4576 av Ola Johansson (C)

med anledning av prop. 2021/22:175 Genomförande av balansdirektivet

2021/22:4490 av Magnus Persson m.fl. (SD)

2021/22:4527 av Michael Anefur m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2021/22:177 Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

2021/22:4555 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)

2021/22:4580 av Linda Lindberg m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2021/22:186 En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring

2021/22:4484 av Johan Pehrson m.fl. (L)

2021/22:4489 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)

2021/22:4540 av Johan Forssell m.fl. (M)

2021/22:4550 av Tobias Andersson m.fl. (SD)

2021/22:4618 av Andreas Carlson m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2021/22:196 Ökad kontroll vid verkställighet av fängelse med fotboja

2021/22:4545 av Tobias Andersson m.fl. (SD)

2021/22:4598 av Johan Hedin m.fl. (C)

med anledning av prop. 2021/22:197 Effektivare verktyg i utredningsförfarandet

2021/22:4643 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2021/22:198 Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer

2021/22:4533 av Robert Hannah m.fl. (L)

2021/22:4595 av Ola Johansson och Johan Hedin (båda C)

2021/22:4627 av Larry Söder m.fl. (KD)

2021/22:4628 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)

2021/22:4634 av Viktor Wärnick m.fl. (M)

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 april

2021/22:451 Avräkningar från budgeten för internationellt utvecklingssamarbete

av *Janine Alm Ericson* (MP)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:452 Bekämpningsmedel i naturgödsel

av *Maria Gardfjell* (MP)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

den 14 april

2021/22:453 Regeringens relation till islamistiska organisationer

av *Pontus Andersson* (SD)

till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)

§ 20 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 13 april

2021/22:1459 Insatser för att stödja resebranschen

av *Alexandra Anstrell* (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 13 april

2021/22:1396 Järnvägsmarknaden

av *Anna-Belle Strömberg* (S)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1394 Kvinnors demokratiska rättigheter i Iran

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1400 Tillkännagivandet om danstillstånd

av *Lars Püss* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1399 Straffsatsen för djurplågeri

av *Yasmine Eriksson* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1401 Barn som slutar idrotta

av *Angelika Bengtsson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1404 Bristande jämlikhet

av *Ann-Sofie Alm* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:1408 Kvotflyktningmottagandet

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1407 Pensionärers goda ekonomi

av *Katarina Brännström* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:1410 Granskning av affärer med rysk krigsindustri

av *Markus Wiechel* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1402 Rätten till färdtjänst

av *Jens Holm* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1405 Röjande av kvinnors skyddade identitet

av *Katarina Brännström* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:1403 Ökningen av sexualbrott

av *Katarina Brännström* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1411 Skydd av sillbestånd

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1409 Säkerställd kontroll vid resor med passagerarfartyg

av *Linda Westerlund Snecker* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1414 Åtgärder mot farliga plankorsningar

av *Patrik Jönsson* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1419 Lagen om riskskatt för kreditinstitut

av *Helena Vilhelmsson* (C)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1420 Nedläggningen av konsumentvägledningens statistikprogram Konstat

av *Angelica Lundberg* (SD)
till statsrådet Max Elger (S)

2021/22:1424 Bistånd till den palestinska myndigheten

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2021/22:1418 Fördelningspolitiska konsekvenser av regeringens bilbidrag

av *Rasmus Ling* (MP)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1438 Ekonomiska migranter i flyktningvågen från Ukraina

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1433 Ryska spioner
av *Ann-Sofie Alm* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1412 Utländska forskares situation
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1430 Subventionerna till serverhallarna
av *Josef Fransson* (SD)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1415 Biståndsmedel för flyktingmottagande
av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2021/22:1436 Avräkningar mot biståndet för flyktingmottagande från Ukraina
av *Yasmine Posio* (V)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1422 Mindre sjukhus
av *Lars Beckman* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1425 Definitioner av djurförsök
av *Staffan Eklöf* (SD)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1426 Definitioner av djurförsök
av *Staffan Eklöf* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:1417 Klimateffekter av fryst reduktionsplikt och sänkt drivmedelskatt
av *Rasmus Ling* (MP)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1423 Tillsyn av det statliga finmaskiga vägnätet på landsbygden
av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1429 Resultatet av EU:s skuldfond
av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Hans Dahlgren (S)

2021/22:1431 Bedrägeribrott mot äldre
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1437 Uteslutning av Ryssland från FN:s människorättsråd
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1439 Krigsbrottsutredning av och åtal mot krigsförbrytare
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1443 Krigsbrotten i Butja och Borodjanka
av *Magnus Jacobsson* (KD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1432 Handläggningstiderna för samordningsnummer
av *Jonny Cato* (C)
till finansminister Mikael Damberg (S)

Prot. 2021/22:98
19 april

2021/22:1428 Gifftunnor längs kusten
av *Kjell Jansson* (M)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)
2021/22:1435 Mobiltäckning på tåg
av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 21.50.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 1 anf. 50 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54,
av andre vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 137 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1 Debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande 1

Anf. 1	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	1
Anf. 2	ELISABETH SVANTESSON (M)	5
Anf. 3	OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	7
Anf. 4	MARTIN ÅDAHL (C).....	8
Anf. 5	ALI ESBATI (V).....	11
Anf. 6	JAKOB FORSSMED (KD).....	13
Anf. 7	MATS PERSSON (L)	15
Anf. 8	JANINE ALM ERICSON (MP).....	17
Anf. 9	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	19
Anf. 10	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	20
Anf. 11	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	20
Anf. 12	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	20
Anf. 13	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	20
Anf. 14	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	21
Anf. 15	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	21
Anf. 16	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	22
Anf. 17	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	22
Anf. 18	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	22
Anf. 19	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	23
Anf. 20	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	23
Anf. 21	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	23
Anf. 22	ALI ESBATI (V) replik	24
Anf. 23	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	24
Anf. 24	ALI ESBATI (V) replik	24
Anf. 25	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	25
Anf. 26	JAKOB FORSSMED (KD) replik	25
Anf. 27	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	25
Anf. 28	JAKOB FORSSMED (KD) replik	25
Anf. 29	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	26
Anf. 30	MATS PERSSON (L) replik	26
Anf. 31	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	26
Anf. 32	MATS PERSSON (L) replik	27
Anf. 33	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	27
Anf. 34	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	27
Anf. 35	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	28
Anf. 36	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	28
Anf. 37	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	28
Anf. 38	ELISABETH SVANTESSON (M)	29
Anf. 39	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	29
Anf. 40	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	29
Anf. 41	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	30
Anf. 42	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	30
Anf. 43	ALI ESBATI (V) replik	31
Anf. 44	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	31
Anf. 45	ALI ESBATI (V) replik	31
Anf. 46	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	32
Anf. 47	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	32

Anf. 48	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	32
Anf. 49	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	32
Anf. 50	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	33
Anf. 51	OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	33
Anf. 52	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	34
Anf. 53	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	34
Anf. 54	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	34
Anf. 55	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	34
Anf. 56	MARTIN ÅDAHL (C) replik	35
Anf. 57	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	35
Anf. 58	MARTIN ÅDAHL (C) replik	35
Anf. 59	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	36
Anf. 60	ALI ESBATI (V) replik	36
Anf. 61	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	36
Anf. 62	ALI ESBATI (V) replik	37
Anf. 63	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	37
Anf. 64	MARTIN ÅDAHL (C).....	37
Anf. 65	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	38
Anf. 66	MARTIN ÅDAHL (C) replik	38
Anf. 67	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	38
Anf. 68	MARTIN ÅDAHL (C) replik	39
Anf. 69	ALI ESBATI (V) replik	39
Anf. 70	MARTIN ÅDAHL (C) replik	39
Anf. 71	ALI ESBATI (V) replik	40
Anf. 72	MARTIN ÅDAHL (C) replik	40
Anf. 73	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	40
Anf. 74	MARTIN ÅDAHL (C) replik	41
Anf. 75	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	41
Anf. 76	MARTIN ÅDAHL (C) replik	41
Anf. 77	ALI ESBATI (V)	42
Anf. 78	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	42
Anf. 79	ALI ESBATI (V) replik	43
Anf. 80	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	43
Anf. 81	ALI ESBATI (V) replik	43
Anf. 82	JAKOB FORSSMED (KD)	43
Anf. 83	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	44
Anf. 84	JAKOB FORSSMED (KD) replik	44
Anf. 85	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	45
Anf. 86	JAKOB FORSSMED (KD) replik	45
Anf. 87	MATS PERSSON (L)	45
Anf. 88	JANINE ALM ERICSON (MP)	46
§ 2	Justering av protokoll	47
§ 3	Meddelande om frågestund	47
§ 4	Anmälan om faktapromemoria	47
§ 5	Ärenden för hänvisning till utskott	47
§ 6	Ärenden för bordläggning	48
§ 7	Svar på interpellationerna 2021/22:421 och 435 om Taiwans deltagande i internationella samarbeten och organisationer	48
	Anf. 89 Utrikesminister ANN LINDE (S)	48

Anf. 90 BJÖRN SÖDER (SD)	49	Prot. 2021/22:98
Anf. 91 MARKUS WIECHEL (SD)	51	19 april
Anf. 92 BORIANA ÅBERG (M)	52	
Anf. 93 Utrikesminister ANN LINDE (S)	53	
Anf. 94 BJÖRN SÖDER (SD)	53	
Anf. 95 MARKUS WIECHEL (SD)	54	
Anf. 96 BORIANA ÅBERG (M)	55	
Anf. 97 Utrikesminister ANN LINDE (S)	55	
Anf. 98 BJÖRN SÖDER (SD)	56	
Anf. 99 MARKUS WIECHEL (SD)	56	
Anf. 100 Utrikesminister ANN LINDE (S)	57	
Ajournering	57	
Återupptaget sammanträde	57	
§ 8 Svar på interpellation 2021/22:423 om folkmord och ofrivillig organskörd i Kina	58	
Anf. 101 Utrikesminister ANN LINDE (S)	58	
Anf. 102 MARKUS WIECHEL (SD)	59	
Anf. 103 Utrikesminister ANN LINDE (S)	59	
Anf. 104 MARKUS WIECHEL (SD)	60	
Anf. 105 Utrikesminister ANN LINDE (S)	61	
Anf. 106 MARKUS WIECHEL (SD)	61	
Anf. 107 Utrikesminister ANN LINDE (S)	61	
§ 9 Svar på interpellation 2021/22:356 om en artskyddsproposition för stärkt artskydd	62	
Anf. 108 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	62	
Anf. 109 MARIA GARDFJELL (MP)	63	
Anf. 110 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	64	
Anf. 111 MARIA GARDFJELL (MP)	65	
Anf. 112 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	65	
Anf. 113 MARIA GARDFJELL (MP)	66	
Anf. 114 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	67	
§ 10 Svar på interpellation 2021/22:359 om miljöbalken och långa handläggningstider	67	
Anf. 115 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	67	
Anf. 116 KJELL JANSSON (M)	68	
Anf. 117 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	69	
Anf. 118 KJELL JANSSON (M)	70	
Anf. 119 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	71	
Anf. 120 KJELL JANSSON (M)	72	
Anf. 121 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	73	
§ 11 Svar på interpellation 2021/22:406 om fiberbankar	73	

Anf. 122 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	73
Anf. 123 JÖRGEN BERGLUND (M)	74
Anf. 124 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	75
Anf. 125 JÖRGEN BERGLUND (M)	76
Anf. 126 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	77
Anf. 127 JÖRGEN BERGLUND (M)	78
Anf. 128 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	78
§ 12 Svar på interpellation 2021/22:407 om moderna regelverk för ny kärnkraft	79
Anf. 129 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	79
Anf. 130 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	80
Anf. 131 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	80
Anf. 132 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	80
Anf. 133 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	81
Anf. 134 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	82
Anf. 135 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	83
§ 13 Svar på interpellation 2021/22:410 om miljötilstånd och Försvarsmaktens övningsmöjligheter	84
Anf. 136 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	84
Anf. 137 JÖRGEN BERGLUND (M)	84
Anf. 138 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	85
Anf. 139 JÖRGEN BERGLUND (M)	86
Anf. 140 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	87
Anf. 141 JÖRGEN BERGLUND (M)	88
Anf. 142 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	89
§ 14 Svar på interpellation 2021/22:413 om risken för brist på Adblue	89
Anf. 143 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	89
Anf. 144 THOMAS MORELL (SD)	90
Anf. 145 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	91
Anf. 146 THOMAS MORELL (SD)	92
Anf. 147 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	93
Anf. 148 THOMAS MORELL (SD)	94
Anf. 149 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	94

§ 15 Svar på interpellationerna 2021/22:419 och 438 om reduktionsplikten	94
Anf. 150 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	94
Anf. 151 THOMAS MORELL (SD).....	95
Anf. 152 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	96
Anf. 153 THOMAS MORELL (SD).....	97
Anf. 154 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	98
Anf. 155 THOMAS MORELL (SD).....	99
Anf. 156 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	99
§ 16 Svar på interpellationerna 2021/22:425 och 426 om byråkratin i byggbranschen och veduppvärmning av bostadshus.....	100
Anf. 157 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	100
Anf. 158 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	101
Anf. 159 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	102
Anf. 160 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	103
Anf. 161 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	104
Anf. 162 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	104
Anf. 163 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	105
§ 17 Svar på interpellation 2021/22:427 om ökad planerbar elproduktion i södra Sverige	105
Anf. 164 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	105
Anf. 165 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	106
Anf. 166 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	107
Anf. 167 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	108
Anf. 168 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	109
Anf. 169 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	110
Anf. 170 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	110
§ 18 Bordläggning.....	111
§ 19 Anmälan om interpellationer.....	113
§ 20 Anmälan om fråga för skriftligt svar	113
§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	113
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 21.50.....	116

Prot. 2021/22:98
19 april
